

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol hilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Mo‘ed

**Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-
Dihrenfurç, 543 [1782 oder 1783]**

אמוי תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11110

רבי שמעון אומר. האומר בכורים קדש אינן קדש. כתב הר"ב דלפיר' הרמב"ם שמי' דקדש לבדק הבית קאמר לא אתברר עממא דר"ם. ואני למדתי טעמו מל' הרמב"ם בפ"ו מהל' ערכין ססיים ואמר אבל אם הקדישן הכהן אחר שבאו לידו הרי אלו קדש. הנה מובאר טעמו לפי שהכורים לכהנים הם ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו דהא הכהן כשבאו לידו והרי הם שלו יכול להקדישן אבל שקלי' דלמזבח יכול להקדיש כדתנן במשנה ז' פ"ח דערכין דמחרים אדם קדשי מוזבח כו' ופסקה הרמב"ם בפרק הגוזר לענין המקדיק לבדק הבית. ולא דמי

לכבוד דתנן התם דמחרים בין קדש בין בעל מוס. והרי הוא לכהן. דשאני בכור דכשהוא קדש קדשים קלים. וילפינן במתני' דהתם מכל חרס קדש קדשים לה' דחל על ק"ק ועל קדשים קלים. הלכך אע"פ שהוא בעל מוס אין לחלק דהא משלחן גבוה קא זכו מש"כ בכורים דמתחלתן אין בהם קדושת קדשים אלא לכהן יהיו ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. פליק מסכת שקלים

אמרי' פ"ה מה' יר"כ הל"ג. כ"ד: מאה. כד.

כתב הרמב"ם שסדר כפורים אחר שקלים כפי סדורה שמצות שקלים בפרשת כי תשא וכפורים בפרשת אחרי מות ע"כ. ובשם רב שדירא כתוב בספר יוחסין דבתר שקלים תנינן סדר יומא דמי לשבת וערוכין. משום דיומא דכפירא לשבתא רמי:

מסכת יומא

מסכת יומא

פרק א שבעת ימים מפרישין. ג' לעול במשנה ו'.
 פרק ב' דכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן גב' לרכוס. וכן הביאו התוספות דבב"ק. ובפרק קמא דר"ה תני מניחא דרישא כיוו הכא. ובב"ק דעכו"ם תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף. מביתו פירש האמ"ם מאשתו כדי ש' א קמלא נדה. ויהיה הוא עמא' יומים. כמ"ס הכתוב בנעול נדה. (ויקרא פ"ו) ותיב נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ. (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא קמלא אחר. גי' ספק נדה שקמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי'א היה בה דס זה אף לאחר גי'א דאעו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה. וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדוח את פניה דככה ג' אף לק"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה מעמא אה נועלה במרא: **שמא יארע בו פכול.** כו' הר"ב קרי. ועיין מ"ס בריש דמאי נס"ד: **אם כן אין לדבר סוף.** אבל בעומאה כ"ג דיו. הוא וגשאר מה עומאה ולא מתקנין לו כן אחר. אלא מאוס דכי ענדון ליה נרה כ"ס דמרוזעפי. במרא: ב המקטור

פרק א שבעת ימים מפרישין. ג' לעול במשנה ו'.
 פרק ב' דכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן גב' לרכוס. וכן הביאו התוספות דבב"ק. ובפרק קמא דר"ה תני מניחא דרישא כיוו הכא. ובב"ק דעכו"ם תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף. מביתו פירש האמ"ם מאשתו כדי ש' א קמלא נדה. ויהיה הוא עמא' יומים. כמ"ס הכתוב בנעול נדה. (ויקרא פ"ו) ותיב נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ. (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא קמלא אחר. גי' ספק נדה שקמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי'א היה בה דס זה אף לאחר גי'א דאעו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה. וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדוח את פניה דככה ג' אף לק"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה מעמא אה נועלה במרא: **שמא יארע בו פכול.** כו' הר"ב קרי. ועיין מ"ס בריש דמאי נס"ד: **אם כן אין לדבר סוף.** אבל בעומאה כ"ג דיו. הוא וגשאר מה עומאה ולא מתקנין לו כן אחר. אלא מאוס דכי ענדון ליה נרה כ"ס דמרוזעפי. במרא: ב המקטור

פרק א שבעת ימים מפרישין. ג' לעול במשנה ו'.
 פרק ב' דכורים תני מניחא לבסוף אחרוב שיה לאילן גב' לרכוס. וכן הביאו התוספות דבב"ק. ובפרק קמא דר"ה תני מניחא דרישא כיוו הכא. ובב"ק דעכו"ם תפ"ק דקדושן קמי' שניחא לבסוף. מביתו פירש האמ"ם מאשתו כדי ש' א קמלא נדה. ויהיה הוא עמא' יומים. כמ"ס הכתוב בנעול נדה. (ויקרא פ"ו) ותיב נדה עליו ועזא ו' ימים ע"כ. (וב"כ הר"ב ברפ"ג דפרה) וה"פ שלא קמלא אחר. גי' ספק נדה שקמלא דס על הסדין שקנח' נוואין ידוע אם נשעת גי'א היה בה דס זה אף לאחר גי'א דאעו נרשיע עסקין שיבא על ספק נדה. וחיובין שזא ימלא בתוך כדי שקרד מן המטה ותדוח את פניה דככה ג' אף לק"ק דמשנה ג' פרק ב' דנה מעמא אה נועלה במרא: **שמא יארע בו פכול.** כו' הר"ב קרי. ועיין מ"ס בריש דמאי נס"ד: **אם כן אין לדבר סוף.** אבל בעומאה כ"ג דיו. הוא וגשאר מה עומאה ולא מתקנין לו כן אחר. אלא מאוס דכי ענדון ליה נרה כ"ס דמרוזעפי. במרא: ב המקטור

מתקנינן לו כן אחר. למיתה דלא שכיחא שאמות מת. נפתע פתאום לא חיוסין. הלכך אין מתקנין לו אשה אחרת. והלכה כחכמי':

ב הוא זורק את הדם של תמידים כדי שיהא רגיל בעבודה : ומטיב את הנרות מדשנן מן האפר של הפתילות שכבו : ושאר כל הימים אם ירצה להקריב כל קרבן שירצה מקריב : ואין אנשי האסמיר יכולין לעכב על ידו : מקריב חלק בראש ראש הוא להקריב כל חלק שיבחר : ונוטל חלק בראש :

ב כל שבעת ימים הוא זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות ומקריב את הראש ואת הרגל ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש : ג מסרו לו זקנים מזקני בית דין קורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה בפני שמי שבחרת או שמאל לא למדת ערב יום כפורים שחרית מעמידין אותו בשער מזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדשיהא מכיר ורגיל בעבודה : ד כל שבעת הימים לא היו מזנעין ממנו מאכל ומשתה ערב יום הכפורים עם השיבה לא היו מניחים אותו לאכול הרבה מפני שהמאכל מביא את השינה ה' מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה והעלוהו לעליית בית אבטינס והשביעוהו ונפטרו והלכו להם ואמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין וארצה שלוחינו ושליח בית דין משביעין אנו עליך במי שישכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה והן פורשין וכוכין : ו אם היה חכם דורש ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו ואם רגיל לקרות קורא ואם לאו קורין לפניו ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים וכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדניא :

הוא זורק את הדם של תמידים כדי שיהא רגיל בעבודה : ומטיב את הנרות מדשנן מן האפר של הפתילות שכבו : ושאר כל הימים אם ירצה להקריב כל קרבן שירצה מקריב : ואין אנשי האסמיר יכולין לעכב על ידו : מקריב חלק בראש ראש הוא להקריב כל חלק שיבחר : ונוטל חלק בראש : הקדשים נוטל מנה יפה שיבחר לו והני מילי בקדשי מזבח אבל בקדשי גדול אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט חולקים בשוה : ג וקורין לפניו כל ל' הימים : בסדר היום בפרשת אחרי מות אישי אדני : שמא לא למדת במקדש שני היו זריכין לכך שהיו מעמידין כ"ג שאינם מהוגנים על פיהמלכות דאלו במקדש ראשון לא היו מעמידין כהן גדול אלא הגדול שבכהנים : בחכמה בגוי בכח ובעושר ואם לא היה לו עושר אחיו הכהנים מגדלין אותו משלהם : שנאמר ויקרא כ"א והכהן הגדול מאחיו גדלוהו משל אחיו : שיהא מוכר מתזונן בזהמות העוורות לפניו לתת אל לבו הלכות סדר היום : ד לא היו מניחין אותו לאכול הרבה אפילו מן המאכלים שאין מביאים לידי חמוס ומונעים מיתנו לגמרי כל מאכל המביא לידי חמוס וקרי כגון חלב וצביס ובושר שמן ויין ישן וכיוצא בהן : ה מסרוהו זקני בית דין שקראו לפניו בסדר היום לזקני כהונה ללמדו חפינת הקטורת שנאמר שם י"ז ומלא חפניו קטרת סמים ועבודה קשה היתה : בית אבטינס הם העושים את הקטורת וכותשים אותה ומערבין סממנים : והשביעוהו שלא יהא זדוקי לתקן הקטרת על המחטה מבחוץ ולהכניס מבפנים שהם דורשין כי בענן אראה על הכפורת ששם כי בענן עשן הקטרת יבא ואז אראה על הכפורת האש לפני ה' : הוא פורש וכוכה שחשדוהו לזדוקי : והן פורשין וכוכין על שחשדוהו דאמר מר החושד בכשרים לוקה בגופו : ו אם היה חכם דורש בדבר הלכה כל ליל י"ה כ שלא יישן ויראה קרי ואם תלמיד הוא ולא חכם שידע להבין ולשמע דבר הלכה ואינו יודע לדרוש דורשים לפניו באיוב ובעזרא שהן דברים המושכים את הלב לשומען ואין שינה מוטפתו :

ב ומקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות : אבל הטבת חמש נרות קודמין לקטרת : שכן במשנה ג' דפרק דלקמן וכן בפ"ג דתמיד לקטרת : פייס דמי מדשנן המנורה קודם לפייס דקטורת אלא התם בחמשה נרות והכא בשתי נרות גמרא : והכי פסק הרמב"ם בפ"ג ומהלכו תמידין ודלא כמתניתין דרפ"ו דתמיד דשניו הטבת שתי נרות קודם לקטורת דהתם אלא שאול והכא רבנן : והא דלא תנן הכא הטבת חמש נרות משום דלא הויין בכ"ג כ"פ התוספות ועיין לקמן פ"ג משנה ב' ועיין פ"ג דתמיד :

א יד חיי' פ"א
טס הל' ס
ב חיי' פ"ס סס'
כלי המקדש הל'
ר ע"ס פ"י
פ"ה ח' עבודת
ה"כ הל' ה'
ו ע"ס הל' ו
ח חיי' פ"ס סס'
עבודת יה'
ו ע"ס הל' ו
טסס הל' ס'
י נרכות ס

ומקריב את הראש ואת הרגל ושאר כל הימים אם רצה להקריב מקריב שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש : ג מסרו לו זקנים מזקני בית דין קורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה בפני שמי שבחרת או שמאל לא למדת ערב יום כפורים שחרית מעמידין אותו בשער מזרח ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדשיהא מכיר ורגיל בעבודה : ד כל שבעת הימים לא היו מזנעין ממנו מאכל ומשתה ערב יום הכפורים עם השיבה לא היו מניחים אותו לאכול הרבה מפני שהמאכל מביא את השינה ה' מסרוהו זקני בית דין לזקני כהונה והעלוהו לעליית בית אבטינס והשביעוהו ונפטרו והלכו להם ואמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין וארצה שלוחינו ושליח בית דין משביעין אנו עליך במי שישכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה והן פורשין וכוכין : ו אם היה חכם דורש ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו ואם רגיל לקרות קורא ואם לאו קורין לפניו ובמה קורין לפניו באיוב ובעזרא ובדברי הימים וכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדניא :

ז בקש והשביעוהו פירש הר"ב שלא יהא זדוקי לתקן הקטורת כו' שבאותה שעה לא יכול שום אדם לדעת מה שהוא עושה כמו שנאמר ויקרא י"ז וכל אדם לא יהיה באהל מועד בזבחו לכפר בקדש עד לאתו הרמב"ם : ואתה שלוחינו ושליח בית דין מפרש בגמרא דהכי קאמרו ליה משביעין אנו עליך על דעתינו ועל דעת ב"ד ולא שהוא שלוחם ושליח ב"ד לענין עבודה דק"ל דהני כהני שלוחי דרחמנא נהו ולא שלוחי דידן כמ"ש במשנה ג' פ"ד דנדרים בס"ד : והן פורשין וכוכין פירש הר"ב דאמר מר החושד בכשרים לוקה בגופו פירש דכתיב שמו"ד : והן לא יאמינו לי וגו' וכתב רש"י והגה ידו מזרעת כש"ל ופירוש כשרים

בהעלאת כפרק דלקמן משנה ג' וכו' לכלהו וכו' הרמב"ם בפ"א מהלכות ע"כ ומקריב אברי תמיד על המזבח ועיין במשנה ג' פ"ז דתמיד : אם רצה להקריב כו' עיין משנה ג' פ"ז דתמיד : ג ובעבירין לפני פרים ואילים וכבשים אבל שעירים לא דכיון דעל חטא ישראל קא אתו חלשא דעתיה ופר דעל חטא דידיה ודאחיו הכהנים קאתי אי איכא איגש בכהנים דאית ביה מלתא מידע ידע ליה ומדר ליה בתשובה גמ' : ד מביא את השינה ועיין משנה ו' : ה והעלוהו לעליית בית אבטינס פירש הר"ב ללמדו חפינת הקטורת שזו עבודה קשה כו' עיין במשנה ב' פ"א דמנחות ובה' עבודת יה"כ פ"ג עוד עיין על לשכה זו בסוף מסכת מדות :

כשרים מי שמעשו סתומין ושוא און בלבו כלום * הרמב"ם :
 ז באצבע צרדה * פי' הר"ב אצבע הסמוכה לאגודל וכו'
 וכפירש"י * וכתבו התו' בפ"ג דמונחות דף ל"ה
 וז"ל הדבר ידוע שה"ח להשמיע קול אלא כשמה בדמיעיו וכן

ז פרחי כהונה * במזרים שמתחיל שער זקנים לפרוח קרויין
 פרחי : באצבע צרדה * האצבע הסמוכה לאגודל * ול' צרדה
 צרדה זרח * כלו' צרדה של האגודל הסמוכה לו היו מחזירים
 האגודל באצבע הסמוכה לה ושומרה ומכה על כפו ומשמיע

קול כדי שלא יישן : כהן גדול
 עמוד * על רגליך והפג אחת על
 הרגפה * של שיש להסיר חומס *
 שזנקה רגלים מסיר השינה והפג
 לשון הסרה כמו מפיגין טעמן :
 ח תורמין את המזבח * תרומת
 הדשן שהוא חותה מן הדשן
 במחפה * בין רב בין מעט ונותנו
 במזרחו של כבש וככלע שם
 במקומו וכיח היתה תחלת
 העבודה בשחרית : או סמוך
 לו * סיווד לקריאת הגבר או
 מלפניה או מלאחריה : בי"ה
 תורם מחצות משום חילשאדכ"ג
 שעלו לבדו מוטל הכל לריך
 להשכים יותר : ברגלים דנפישו
 ישראל ונפישו קרבנות ורב הדשן
 במקום המערכה וזריך להעלות
 הדשן מן המערכה לתקום
 שבאמצע המזבח שסמו תפוח שלשם גל גדול של דשן כבוד
 ומכוונת כפפתו היו לריכס להשכים יותר והיו משכימין מן
 האשמורה הראשונה שהיא שליש הלילה : ולא היתה קריאת
 הגבר מגעת * ברגלים עד שהיתה עורה מלאה מישראל *
 המביאים קרבנותיהם * להקריבם מיד אחר תמיד של שחר :

ז בקש להתנמנם * פרחי כהונה מבין
 לפניו באצבע צרדה * ואומרים לו אישי כהן
 גדול עמוד והפג אחת על הרצפה *
 ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה *
 ח בכל יום תורמין את המזבח * בקריאת
 הגבר * או סמוך לו * בין לפניו * בין לאחוריו *
 וביום הכפורים מחצות יוברגלים * מאשמוד *
 הראשונה * ולא היתה קריאת הגבר מגעת *
 עד שהיתה עורה מלאה מישראל *
פרק ב בראשונה * כל מי שרוצה לתרו'
 את המזבח תורם *
 ובזמן שהן מרובין * רצין ועולין בכבש *
 וכל הקידם את חברו בארבע אמות זכה *
 ואם היו שניהם שוין * המזונה אמר להם
 הצביעו * ומת

הוא בילמדנו בסוף פ' בא ושעור
 רבועה של יד עד אצבע צרדה
 ומאי צרדה חמלעי * ועוד הביא
 בערוך דמניא בתוספתא חיובו
 אצבע צרדה * זו אצבע גדולה של
 וכן יסד הקליר בפרשת
 שקלים ע"כ * ותוספתא זו היא
 בפירקין דהכא גם הרמב"ם פי'
 אצ"ב חמלעי ומה שהכריח לרש"י
 לפרש אצבע הסמוכה לאגודל
 משום דהכי איתא בגמ' מאי
 צרדה צרדה דדא מאי היא גודל *
 והכין דה"פ למאי היא צרה *
 והשני לגודל * ול"כ ע"פ המפרש
 ז"ל דה"פ * צרדה דדא דצרדה
 היא אותו אצבע הארוך ונקרא
 כן לפי שהיא צרה לאחרת רז"ל
 שאכלה הסמוכה גם לגודל והיינו
 צרה דדא * ולפי שלא שייך לומר

שהאחד צרה לאחרת אלא בערך ג' שמשתתפין עמו דוגמתו
 שתי נשים שהם צרות זו לזו בערך בעליהן שמשתתפין עמו *
 זה ששאל מאי היא * כלומר מאי צרה שייך * ומשני גודל הוא
 השלישי שמשתתפין עמו לפי שהסמוכה אל הגודל משתתפת
 יותר שהיא מנרנית יותר * הלכך קורא להארוך צרדה * שהיא
 צרה לאצבע הסמוכה כלו' הסמוכה היא עקרת הבית * והארוך
 הצדה בהתכנסת תחתיה : והפג וריחו לא נמר (ירמיה מ"ה)
 מתרגמין וריחו לו פג * רש"י פ"ג משנה ה' * ול' הרמב"ם
 צפירושו שתעמוד שעה אחת * ובחבורו פ"א מהלכות תמידין
 כתב עמוד והלטין מעט כו' :

ה- מאשמורה הראשונה * מפורש בריש מוספת ברכות :
 מלאה * מישראל * פי' הר"ב המביאים
 קרבנותיהם כו' עיין במשנה ד' פ"ב דביצה *
פרק ב בראשונה * כל מי שרוצה כו' * דמעקרא
 פברי כיון דלויכא אונס שינה
 לא אהו הלכך אע"ג דתיקו פייס לשאר עבודות לא חזו לחקון
 להך עבודה * כיון דחזו דאתו * וזתו נמי לדי סכנה תקינולה
 דבננמי סייסא גמ' : כל מי כו' * פירש הר"ב כל כהן
 שהא מאו חו בית אב * שהתמזג בחלק לו' נתי אבות כמפורש
 במשנה ו' פ"ב דתענית :

ואם היו שניהם שוים המזונה אמר להם * פירוש לכל
 הכהנים שיש שם דכיון דזה הגורל של המזונה לא עלתה חזרו להטיל גורל והוא הפייס בין כלם כמ"ש הר"ב וכן פירש"י *
 ופירושו כן לפי שאי אפשר לעשות פייס באצבעות בין שנים בלבד שאם יהיה הסכמת המזין זוג או יהיה נפרד ממנו שיתחיל געע
 צמי וסיים ומה גורל שייך בכך : הצביעו כתב הר"ב ונוטל המזנה מראשו של אחד מהם * הכי תני בבביתא דף כ"ה * ועיין
 סוף פרק ז'

ואם היו שניהם שוים המזונה אמר להם * פירוש לכל
 הכהנים שיש שם דכיון דזה הגורל של המזונה לא עלתה חזרו להטיל גורל והוא הפייס בין כלם כמ"ש הר"ב וכן פירש"י *
 ופירושו כן לפי שאי אפשר לעשות פייס באצבעות בין שנים בלבד שאם יהיה הסכמת המזין זוג או יהיה נפרד ממנו שיתחיל געע
 צמי וסיים ומה גורל שייך בכך : הצביעו כתב הר"ב ונוטל המזנה מראשו של אחד מהם * הכי תני בבביתא דף כ"ה * ועיין
 סוף פרק ז'

ואם היו שניהם שוים המזונה אמר להם * פירוש לכל
 הכהנים שיש שם דכיון דזה הגורל של המזונה לא עלתה חזרו להטיל גורל והוא הפייס בין כלם כמ"ש הר"ב וכן פירש"י *
 ופירושו כן לפי שאי אפשר לעשות פייס באצבעות בין שנים בלבד שאם יהיה הסכמת המזין זוג או יהיה נפרד ממנו שיתחיל געע
 צמי וסיים ומה גורל שייך בכך : הצביעו כתב הר"ב ונוטל המזנה מראשו של אחד מהם * הכי תני בבביתא דף כ"ה * ועיין
 סוף פרק ז'

אצבעו והמונה מוציא מפיו סך ומנין או מאה או ששים הרבה יותר ומנה שים סם כהנים ואמר מי שיכלה חשבון זה אצלו יזכה ומתחיל למנות מזה שנטל מראשו המזכפת וסוד והולך ומונה האצבעות וחזר הלילה עד סוף המנין ומי שהמנין כלה בו הוא הזוכה וכן כל הפייסות שבמקדש : אחד או שנים אצבע אחד אם הוא בראי או שנים אם הוא חולה שהחולה אינו יכול לכבוס אצבעותיו וכשמוציא אחת יוצא חכרקה עמה ואין השנים נמנין אלא אחד : ואין מוציאים אגודל במקדש מפני הרמאים כשיקרב המנין לכלית ויבינו למי יוכלה יוציא זה העומד לפני שתי

ומה הן מוציאים אחת או שתיים ואין מוציאים אגודל במקדש : מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבשי ודחף אחד מהן את חברו ונפל ונשברה רגלו וכיין שראו ב"ד שבאין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח לא בפיים ארבע פייסות היו שם וזה הפיים הראשון ג הפיים

ולכאורה סך היה עומד בלא תזכרת עד שפייסו וכן דעת החוס' שכתבו בד"ה הוא בעיניו כו' דמאוס כן לא היה הפיים בעזרה עזמה (כדליתא התם דבריייתא) דגנאי היה ליה לעמוד בלא מזכפת בעזרה ע"כ אצל הרמז"ס כפ"ד מהלכ' תמיד כתב והמונה נוטל כו' ומחזירה משמע דמיד החזירה וע"י הנטילה ידעי מי הוא שממנו מתחילין ומ"ש הר"ב והמונה מוציא מפיו סך ומנין כו' וכ"כ רש"י משמע דנטילת המזכפת ואמירת הסך על ידי ממונה אחד נעשית ויותר נראה דעת הרמז"ס שכתב ומסכימין על המנין כו' ולא כתב הממונה אלא גבי נטילה וכמ"ס

אוסט"ס

אצבעות כדי שיונה לפני בני אדם ומהר המנין לכלות בו והמונה לא יבין לפי שאדם יכול להרחיק האגודל מן האצבע הרבה עד שראף כאצבעות שני בני אדם מה שאין יכול לעשות כן בשאר אצבעות : ב אלא בפיים זה שפרשנו : ארבע פייסות היו סם ארבע פעמים ביום נאספים לפיים ולא היו מפייסים על כלם באסיפה אחת כדי להשיע קול ארבע פעמים שיש עם רב בעזרה והוא כבודו של מלך שנאמר (רמז"ג) צבית אלהים נהלך ברגש : ג מי

כ"מ בשם ריטב"א שכתב בשם החוס' שזה שנטל המזכפת לא היה יודע סך המנין והאומר המנין לא היה יודע ממי נטל המזכפת ע"כ ומי הוא הממונה עיין ר"פ דלקמן : ואין מוציאים אגודל במקדש פירש הר"ב מפני הרמאים כשיקרב המנין לכלות כו' וכ"כ רש"י ולכאורה אין נראה שיהיה כ"כ רוחק בין אגודל והאצבע כרוחק בין שני אצבעות של שני בני אדם וג"ל שהיו עומדים לפייסם כדמנן במשנה ה"פ"ה דאבות והיו דחוקים כל כך זה אל זה עד שנמצאו אצבעות של כלם סמוכים ביותר והיו א"כ נראה כן בהוצאות אצבע ואגודל כדפירש רש"י והר"ב אצל

הרמז"ס פירש מפני הרמאים ו"ל ולא יחשבו הגודל למי שהשליך גודלו לפי שהוא נח לפושטו ולהפלו ושמה יפשוט אותו כשיקרב המנין לצאת כדי שיבא הפיים אצלו ולשונו פ"ד מהלכות תמידין מפני הרמאים שהגודל קצר ונוח להוציאו ולכפוטו : ב בפיים עיין משנה ב' פרק כ"ג ממסכת שבת : ארבע פייסות היו סם נראה לפרש שהיו סם בכל יום ויום חוץ מיום הכפורים שהרי פ"ה הר"ב בריש [פ"א] וסוף פרק דלעיל שכל עבודות יו"כ אין כשרות אלא בכהן גדול ובריייתא הוא בהודיות דף י"ב ומייתי לה גמ' במכילתין פ"ד דף ל"ב וכן מיוסד בסליחה דמוסף יום כפור מתחלת איך אשא ראש וכו' בטלו הפייסות ביום המזבח אבל בפיוט העבודה הזכיר כל הד' פייסות על סדרן ו"ל בעל המאור והוא יודע כי בעלי הקרובין שהכניסו בפייסותיהן בסדר עבודת היום ארבע פייסות טעו כלן במשנתנו ולא הבינו כי הפייסות החשובות במשנתנו לשאר ימות השנה הם ולא צוים הכפורים לפי שכל עבודת היום אינה כשרה אלא בכהן גדול ע"כ אצל הרמב"ם השיגו בספר מלחמות ה' וכתב ש"א שיטעו כל רבותינו בעלי הקרובין ועוד דא"כ זה הפרק אין בו דבר מסדר היום ועוד היאך שנו אותם סתם ולא פרשו שהדברים אמורים בשאר הימים חוץ מיום הכפורים והעלה שהיו כל הד' פייסות אף ביום הכפורים ואמר שתרומת הדשן לא היתה בכ"ג ו"ש צסוף פרק דלעיל משום חולשא דכהן גדול כו' ה"פ מתוך שהעבודות המוטלות על כ"ג מרובות תרמינן מחצות כדי ששיאיר פני המזרח יכול מיד לעבוד עבודותיו ולא יהיה היום קצר והאלאכה מרובה (וכן פירש ריב"א בתוספות דף כ"א) ופיים השני היה לדשון מוצא הפנימי והמורה וכ"כ בפיוט העבודה עוד יפייסו לדשון פנימי ומורה אבל שחיטת התמיד וזריקתו בכהן גדול היה ופיים הג' לקטרת רוחה לומר למי שיזכה במחתה וגם היא מעשרת כדליתא בירושלמי שני כהנים מתצרכים בכל יום וזה שטענו בריש פרק ה' נטל המחתה בימינו היינו בקטרת שלפני ולפנים אבל של על מוצא הזהב הרי הוא כקטרת של כל ימות השנה וכן הוא בתוספתא ואע"פ שלא פייסו במחתה בשאר הימים (כדפירש הר"ב במשנה ה' פ"ה דתמיד) מכל מקום צוה היום פייסו ופיים הד' להעלות אצרים דלויש כגון שחל יה"כ לאחר השבת וכמ"ד (במשנה סוף פט"ו דשבת) דחלבי שבת קרבים ביו"כ ומנינו למדין שכל זה הפרק בסדר יום הכפורים נשנה שאף בו ביום היו ארבע פייסות אלו אלא שכלל בהן אף הפייסות של שאר ימות השנה לפי שרצה לפרש כל הפייסות שמהם שהוא מפרש והולך לקמן בשאר הפרקים כל עבודה שכהן גדול עובד בו ביום מאלינו נמנינו למדים איזה מהן ציה"כ ואיזה מהן בשאר הימים עכ"ד ולפי שאין הלכה כר' ישמעאל דאמר חלבו שבת קריבין ציה"כ אלא כרבי עקיבא דס"ל דאין קרבין דהלכה כר"ע מחברו כמ"ש המפרשים וכ"כ הרמז"ס כפ"א מהל' תמידין לכך כ"ל ליישב בדרך אחר דפיים הרביעי היה

היה לשישיתו האברים לכהן גדול והכ"ג זרקן ומעלן למערכה
 וכדתנן בסוף תמיד נשחט שכן דרכו של כהן גדול בכל יום
 כשרונה להעלות האברים וכן היו עושין גם ביה"כ משום
 כבודו וגדולתו ודעת הרמב"ם בפ"ד תהלכות עבודתיה"כ
 שהיו פייסות אבל יראה מלשונו

א כ"ג י"ג ט"ו
 ט"ו ט"ו ט"ו
 ט"ו ט"ו ט"ו
 ט"ו ט"ו ט"ו
 ט"ו ט"ו ט"ו

לדטרומת הדטן ודטון מזבח
 הפנימי בלבד היה ועוד שכבש
 כ"ג בכל יום מי שזכה במחטה
 וכו' והיום חותה כ"ג במחטה
 של זהב ובה נכנס להיכל הרי
 דס"ל דאפילו קטרת דהיכל היה
 המחטה ביד כהן גדול עצמו דלא
 כהרמב"ן ולטעמיה אולי דס"ל
 דהטבת נרות דשחר שמדליקין
 המנורה וכת"ש הרי"ג בשמו בסוף
 פרק ג' דתמיד וא"כ היה דוקא
 כ"ג ומימלא שאר הפייסות נמי
 לא היו ותנא קא חשיב לכולהו
 משום שאר ימות השנה כן נראה
 לו דעתו ז"ל אע"פ שיש לדחוק
 ולומר דס"ל לדטון המנורה היה
 בפייס ע"י כהן הדיוט והדלקה

עלמה כ"ג מ"מ נראה שדעתו כמ"ט: ג מ"י שוחט כו' עיין
 בפ"י ה"ב רע"ג דתמיד: הרא"ש והרג"ל פי"ה ה"ב דסדר
 הטוב והיפה קרב תחלה כלומר גדול האברים כדאיתא בגמ'
 [וברש"י] ואיתא נמי דמקרא ילפינן דראש קדים דכתב
 [ויקרא י"ד] את ראשו ואת פדרו וערך ומשום דרישא נפישא
 ביה עצמות קרבה רגל בהדיה ואין בשום אבר כל כך שער
 עמו כרגל כ"פ המפרש בתמיד פ"ד: והגרה כמזהר"ב
 וכו' מחוברין קנה הריאה עם הכבד וכ"כ ג"כ בפ"ג דתמיד
 ולא דק דבהדיא תנן בפ"ד דתמיד דכבד היתה קריבה עם דופן
 הימנית: וחביתין פי"ה ה"ב ונחתו של כ"ג וכו' שנאמר
 מחציתה וגו' וסמין ליה על מחבת בשמן תעשה לכך קרויה
 חביתין רש"י ורמב"ם [ודאפסיק] ביה צין סולת ליון עיין
 בפ"י ה"ב פ"ד דתמיד: ודרך הלכות היה קרב וכתבם
 הרי"ב בדרך ששנו בברייתא והקריבים לא שנאום דלפי שאין
 להם תנועה מעצמם מודה בן עזאי דקריבים באחרונה:
 ד חרשים לקטרת כמב"ה"ב שמשערת דכתיב ושימו
 קטורה וגו' בדרך חילו ואף ע"ג דבהואו
 קרא גופא כתיב נמי וכליל על מזבחה שהוא עילה מסתברא
 דכי כתיב עוטר אדלף שכיחא כתיב דאל"כ נמצאו הכל
 עשירים דעולה שכיח טובא דטודרין וטודבין גמרא ועיין
 במנחות פ"ד משנה ד': מי מעלה אברים וכן הכבש ולמזבח
 מ"ש הרי"ב שהיו נותנים ותחלה מחזי כבש ולמטה במזרח
 עיין מ"ש בזה בסוף שקלים ומ"ש שהיה עושין כן משום
 ברוב קרא הדרת מלך הכי איתא בגמרא ובמשנה ב' איתא
 להבוא קרב דבית אלהים וגו' כמ"ש הרי"ב שם משום דהתם לא ש"ך רוב עם
 אחו לעבודה אחת שייך

ג הפייס השני מי שוחט מי זורק מי
 מרשן מזבח הפנימי ומי מרשן את
 המנורה ומי מעלה אברים לכבש הראש
 והרגל ושתי היריב העוקץ והרגל
 החזה והגרה ושתי היפנות והקריבים
 והסלת והחביתין והיין שלשה
 עשר כהנים זכו בו אמר בן עזאי לפני רבי
 עקיבא משום רבי יהושע דרך הלכות היה
 קרב: ד הפייס השלישי חרשים
 לקטרת באו והפיסו והרביעי חרשים
 עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש
 ולמזבח: ה תמיד קרב בתשעה יבועשרה
 באחד עשר בשנים עשרי לאפחותי ולא
 יותר: כיצד

ג מי שחט את התמיד מי זורקו כל העבודות הללו בפייס
 אחד הן שמי שיכלה זו החשבון כמו שפירשנו זכה והוא זורק
 את הדם למזבח אחר שקבל הדם במזרק שהזרק הוא
 המקבל והסמוך לו שוחט ואע"פ שהשמיטה קודמת לקבלת
 הדם מ"מ מפני שבזכות
 הזריקה גדולה מן השמיטה
 שהשמיטה כשרה בזר משא"כ
 בזריקה דמוקבלה ואילך מלכות
 כהונה לפיכך זכה הראשון שהגיע
 לו הפייס בזריקה והסמוך לו
 בשמיטה והסמוך לשוחט מדשן
 את המזבח והסמוך למדשן את
 המזבח מדשן את המנורה וכן
 כלם: הראש והרגל של ימין
 ככהן אחד ושתי הידים ככהן
 שני העוקץ הוא הזבזב והרגל
 של שמאל ככהן שלישי החזה
 הוא שומן החזה הריאה אחת
 הקרקע וחכותין אותו ואילך
 ואילך בלא ראשי הללעות
 והגרה מקום שהוא מעלה גרה
 הוא הנזר וכו' מחוברים קנה

הריאה עם הכבד והלב החזה והגרה ככהן רביעי ושתי
 הדפנות ככהן חמישי והקריבים בששי והסלת עשרון
 למנחת נסכו של תמיד בשביעי והחביתים חצי עשרון
 למנחתו של כ"ג שקריבה עם התמידים בכל יום שנאמר
 [ויקרא י'] ומחציתה בדוקר ומחציתה בערב בשמיני והיין
 ג' לוגין לנסך התמיד בתשיעי י"ג כהנים זוכין בו בפייס זה
 י"ג עבודות של כהנים המנייות בן כפי הסדר הכתוב במשנה:
 כדרך הלכות כחיו היה קרב התמיד ת"ק סדר הטוב והיפה
 קרב תחלה וכן עזאי סדר כדרך הלכות הראש והרגל
 החזה והגרה ושתי הידים ושתי הדפנות העוקץ והרגל
 ואין הלכה כבן עזאי: ד חרשים לקטרת כך היו מכריזין
 בעזרה כלומר מי שלא זכה בקטרת כל ימיו יבא ויפס ולא
 היה מניחין למי שזכה בה פעם אחד לשנות בה מפני שמשערת
 דכתיב [דברים ל"ג] ושימו קטורה באשך וכו' בדרך חילו
 ולפי שכל הוקטיר קטרת היה מתעשר ומתברך בשילהי
 לפיכך לא היו מניחין לשנות בה אדם כדי שיהיו הכל מתעשרין
 ומתברכים בה: חרשים גם ישנים מי שזכה בפייס פעמים
 אחרות ומי שלא זכה בו מעולם באו והפיסו: מי מעלה
 אברים מן הכבש למזבח כשהיו מוליכין האברים מבית
 המטבחים לא היו מוליכים אותם למזבח אלא נותנים אותם
 מחזי כבש ולמטה במזרח ומפיסין פייס אחר מי מעלה
 אותם מתקום הנחת כבש למזבח והיו עושין כן משום ברוב
 עם הדרת מלך: ה תמיד קרב משעת הלכת הברים ואילך
 קחשיב: דכלהו אהו בכל פייס אבל הכא דזמנא אחריתא
 רוב

עצמו בכל יום ט' עשה לאזרים ולקרבים כדאמרינן לעיל
ואחד לסלת ואחד לחביתין ואחד ליון : ובחג שני
נכוכין אחד של יון ואחד של מים ביד כהן אחד כלות של
מים : של בין הערבים שבכל יום שנים בידים שני גורי עזים

רוב עם אי נמי הא דברוב עם אעקר העבודה קאי דלהכי
מחלקים העבודה ולא קאי אפייה : ה בחג ביד אחד
כלות של מים עיין לקמן : ושניים בידים שני גורי עזים
וכתב הר"ב דבשחר כתיב ובער משמע דחד ובגמרא דריש
פרקין דמי שזכה בחירות הדסן

א ב כ מ פ
הכל מעשה
הקדמות הל'
י יז
ג כה חסות
ק תמיד ל

יוכה בסדר המערכה ובשני גורי
עזים כי היכי דאחז לפייה
וכתב הכ"מ פ"ד מהלכות תמיד
בשם הריטב"א דמי שזכה בבקר
אומר בערב לחברו זכה עמי
בעין שני : ושנים בידים ב'
בזכי לבונה וכתב הכ"מ פ"ד
מהלכות תמידין בשם הריטב"א
דהעומד אחר י"ג כהנים הי"ד
זוכה בבקר אחד והט"ו זוכה
בבקר השני ע"כ וכן כל
בכלות של מים דלעיל ולקמן :
ובשבת שנתוך החג ביד
אחד כלות של
מים דאין מנסכין בחג אלא בשל
שחר כדפי' הר"ב פ"ד דסוכה
והלכך לא משכח לה בחול
בתמיד של בין הערבים גמרא :
ו הקרבים והסלת והיון
בשנים שנים
דכבש בן שנה ואילו בן שתי שנים
כדתנן במשנה ג' פ"ק דפרה
והיון בכבש רביעית הוין ובאיל
שלישית הוין וככתוב בפי' שלח לך
ז והרגל בשנים וכו' לא שהיו
מחלקים האבר
לשנים דהא כתיב (ויקרא א')
אותה לנתחיה ולא נתחיה
לנתחים אלא האבר השלם היו
מקריבין אותה שני כהנים וכו' :

ביצד עצמו בתשעה בחג ביד אחד
צלוחית של מים הרי כאן עשרה בין
הערבים באחד עשר הוא עצמו
בתשעה ושנים בידים שני גורי עזים
ובשבת באחד עשר הוא עצמו בתשעה
ושנים בידים שני בזכי לבונה של לחם
הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד
צלוחית של מים : איל קרב באחד
עשר הבשר בחמשה הקרבים והסלת
והיון בשנים שנים : ז פר קרב בעשרים
וארבעה הראש והרגל הראש באחד
והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ
בשנים והרגל בשנים החזה והגרה
החזה באחד והגרה בשלשה שתי ידיים
בשנים שתי דפנות בשנים הקרבים
והסלת והיון בשלשה שלשה ב"א
בקרבות צבור אבל בקרבין יחיד אם
רצה להקריב מקריב הפשטן ונתוחן של
אל ואלו שוין :

להוסיף על עלי מערכה דכתיב
(ויקרא א') וערכו עזים על האש
אם אינו ענין לתמיד של שחר
שכבר נאמר ובער עליה הכהן
תנהו ענין לתמיד של בין
הערבים שמוסיפם שני גורי
עזים : ו הבשר בחמשה
כאזרים של כבש כך אזרים של
איל : הסלת שני עשרונים היה
בשני כהנים : ז ד"א
דבעין כל הגי כהנים לכל בהמה
ובעין פיים : אם רצה להקריב
כהן יחיד את הכל וכלא פיים
הפשטן ונתוחין של יחיד ושל
צבור שוין להיות כשרים צור
ואין טוענין כהן :

פרק ג אמר להם הממונה
הוא הסגן :
לאו וראוי על מקום גבוה שהיה
להם במקדש : זמן השחיטה
שהשחיטה פסולה בלילה שנאמר
(שם י"ט) ביום זבחכם : בראי
האיר והבריק השחר : האיר פני
המזרח : זמן זה אחר בראי
דאמר תנא קמאי והלכה כמתתיה
בן שמואל : עד שחצרון
אותן העומדין לנטה שואלין לו
הגיע האור לחצרון והוא משיב
הן וכדי להזכיר זכות אבות
מוכריין חצרון : שפעס

פרק ג אמר להם הממונה צאו וראו
אם הגיע זמן השחיטה
אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתתיה
בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח
עד שבחצרון והוא אומר הן :
ב ולכה

הרמב"ם פ"ב מהל' מעשה הקדמות : העוקץ והרגל וכו' וכתבו התו' ק"ל דהכא לא חשיב לא כדרך הלכו' ולא כדרך
נתוחו ולא כדרך עלויו ולא כדרך הפשטן ואינו יודע איזה דרך תפס לו וכו' למשום דמבעי ליה למתני הראש והרגל ברישא
וקתני בהו הרגל בשנים נקיש נמי הרגל של שמואל בשנים וקתני העוקץ בהדיה ואקדמיה משום דגבי טלה תנייהו בהדיה ליעוקץ
ורגל שמואל וכיון דתנא להך דלא סגי להו בחד כהן תנא נמי הגרה שהוא בשלשה וכיון דבעי למתני הגרה תני בהדיה
החזה ואקדמיה כי היכי דקתני גבי טלה והדר תני הך דלית לכל חד וחד אלא חד כהן וקתני להו בסידרא דרישא שתי ידות
ושתי דפנות עכ"ל אבל לשון הרמב"ם בפרק הגזבר הראשון מוליך את הראש והב' והג' מוליכין הרגל של ימין והד' והה'
מוליכין את העוקץ וכו' הרי שסובר שכסדר שהן שנוין סך הו מוליכין בזה אחר זה : אם רצה כו' פירש הר"ב כהן יחיד
כו' וכלא פיוס וכן פירש"י וקשיא לי אמאי לא חיישינן דאתי לאנגווי ושיבאו על ידי כן לידי סכנה :

פרק ג הממונה פירש הר"ב הוא הסגן וכפירש"י והטעם שנקרא ממונה פירש הר"ב בריש פ"ב דסנהדרין והתו'
בפי"א דמנחות דף ק' דהוזה הפירוש וכתבו ממונה אחר היה ושמו היה זה שהוא ממונה על
הפייסות דמקרי ממונה סחם ע"כ : הרואה אומר כו' ועד אחד נאמן במלתא דעבידי לגלווי ירושלמי : מתתיה בן
שמואל כתבו תוספות דמנחות שזו שעל הפייסות דתנן ליה ברפ"ה דשקלים ואולי דמשום הכי פסקו כמותו הר"ב והרמב"ם :

ב כל המיסק את רגליו פי' הר"ב כנוי לנקבים גדולים ומסיים רש"י ולשון מיסק כיון אילן המיסק על הארץ לפי שהוצרך בנקבים גדולים כורע על דרכיו ומנסה גופו את רגליו וכן בשאלו כתיב (שמואל א' כ"ד) ושם מערה ויבא שאל להסך את רגליו :

ב שפעם אחת עלה מאור הלכנה לאו ביום הכסורים קאמר דא"ל לעלות מאור הלכנה סמוך לשחר צ"ה שהוא בשליש החדש אלא בסוף אחד מן החדשים כשהלכנה עולה סמוך לעלות השחר ארע זה הטעות וחששו שמה צ"ה יארע טעות אחר כיוצא בו לכך הוצרכו

קדוש ידים ורגלים מן הכיור הש"י וגמרא בשליח רגלים משום ניצנות אלא ידים מ"ט אמר רבי אבה זאת אומרת מזה לספק בידו הניצנות הנסיון על רגליו שלא יאחז בהן סוף ונראה כמות שפכה שאין מי רגליו מקלחין אלא שמתחין ויוציא לצו על בניו שאינם שלו :

א דיי"ט פ"א ח' תידין ס"ג ב' וביים כ' מכותק' טו"י ט"ה ט"ה גיאת שקלס ס"ה ב' ל' ט"ה ט"ה ד' פ"ג ט"ה עבודת יוה"כ ט"ה ט"ה ה' ט"ה ט"ה ו' ל' ט"ה ט"ה ז' ט"ה ט"ה ח' ט"ה ט"ה ט"ה ט"ה

ב ולמה היצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור הלכנה ורימו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו בהן גדול לבית המבילה וההבלל היה במקדש כל המיסק את רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים ג' אין אדם נכנס לעבודה אפילו טהור עד שיטבול חמש טבילות ועשרה קדושים טובל בהן גדול ומקדש בו ביום וסולן בקדש על בית הפרוה חוץ מזה בלבד ד' פרוסו כרין של בויק בניו לבין העם (ס"א) פשטי ירד וטבול עלה ונסתפגי הביאו לו בנדיז והב ורכש וקדש ידיו ורגליו הביאו לו את התמיד קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו קבל

לכל זה : ואורידו כהן גדול מלמא באנפי נפשה הוא והשפא מהדר להא דתנין לעיל עד חברון והוא אומר הן ולאחר שהשיב הרואה הן היו מורידין כהן גדול לבית המבילה שהיה טעון טבילה קודם שיטעון התמיד : המיסק רגליו כנוי לנקבים גדולים : ג לעבודה לאו דוקא : עד שיטבול מהדברים ק"ו ומה כ"ג המשנה מקדש לקדש מעבודת חוץ לעבודת פנים ומעבודת פנים לעבודת חוץ טעון טבילה בין לעבודה לעבודה זה הכלל מצינו שהוא מחול לקדש לא כל שכן שטעון טבילה : על בית הפרוה על לשכת בית הפרוה חוץ מזה הראשונה שהיתה בחול ע"ג שער

רק שנקבם לעזרה וכן מוכח בירושלמי דקאמר לא סוף דבר לעבודה אלא אפי' שלא לעבודה וכן מוכח לקמן עכ"ל : עד שיטבול פי' הר"ב שהדברים ק' ג' מה כ"ג המשנה מקדש לקדש כו' אע"פ שטבול כבר טבילה משונה במקום קדוש ואע"פ שהוא כ"ג דקדוש טפי ואע"פ שהוטלה עליו כל עבודת היום וזריו והיור טפי מתוך כך ומחמת שכפרת היום מרובה אפי' לרין טבילה וכו' כל אלו חומרות צריך להכניס בק"ו דאלת"ה איכא למפרך כ"כ התו' :

הימים ופגד לשכחו היתה : ד' סדן של בויק כדי שיכיר שעבודת היום בצבדי בויק לפי שהוא רגיל לשמש כל השנה כלה בצבדי זהב : ונסתבג ונסתקח : וקדש ידיו ורגליו מן הכיור שצריך לכל חליטות צבדי היום קדוש לפשיטה וקדוש לבישה וטבילה ראשונה זו שהפשיטה של צבדי חול היא לא הוצרך קדוש ידים ורגלים על הפשיטה : קרצו שחטו ברוב שני סימני הכשר שחיטה בלבד : ומרק אחר וגמר כהן אחר בש זיטה לפי שאין קבלת הדם כשרה אלא כ"ג וצריך למהר ולקבל : על ידו בשבילו א"ג על ידו אחריו וסמוך לו כמו ועל ידו החזיק בספר עזרא (ג') :

חמש טבילות ועשרה קדושים דכתיב (ויקרא י"ו) צבדי קדש הם ורחץ בשרו במים לממך שכל חליפות קדש בו ביום טעון טבילה ומנין שכל טבילה צריכה ב' קדושים ת"ל ופשע ורחץ ורחץ ולבש אם אינו ענין לטבילה דנפקא מצבדי קדש תנה ענין לקדוש דכתיב (שם) ופשע את צבדי הכד וסמיך ליה ורחץ וגו' ולבש את צבדיו שליון ורחץ אופשט ואולבש כאלו כתיב [ורחץ] תריזומי במרא [ורש"י] : כולן בקדוש וכו' עיין בפ' משנה י' : על בית הפרוה עיין משנה ח' פ"ג דמעשר שני ועיין במשנה ו' חוץ מזה בלבד פי' הר"ב הראשונה וכתבו התו' שברא הוא כיון דאכתי לא נתקדש בצבדי קדש שיעבול בחול : ד' פשט ירד וטבול ר"ל כתב הר"ב ב' וטבילה ראשונה זו כו' לא הוצרך קדוש כו' ואקשינן בגמ' דתשעה היו ולעיל הן עשרה קדושים ומטינין קדושה בתרא כי פשיט צבדי קדש ולבש צבדי חול עביד ליה התם ועיין במשנה ו' : וגם תפג פי' הר"ב ונתקנה עיין מ"ש המשנה ה' פ"ב דשבת בס"ד :

וקדש ידיו ורגליו פי' הר"ב מן הכיור וכן פי' רש"י ולא דייקא דהא תנן בפרק דלקמן משנה ה' והיום בקיטון של זהב : וכן כתב הרא"ש בבבא קרצו כדכתיב (וימיה מ"ב) קרן מצפון בא' ומהרגמין עממין קטולין מליסונא ייהון עלה גמ' : ומרק קרא השלזת הפעולה אזה פעולה שתים הרמב"ם והוא שאל מומרק וספק ויקרא מ' ומרקו הרמח"ם (וימיה מ"ו) שעינס לחצוה וגמר כלי על שלמות לחצוה : על ידו כתב הר"ב בשבילו וכתב רש"י כמו קוצן אדם ע"י ענינו דתקן במשהו פ"ד דב"מ :

ולכתיב

ה בין דם לאברים • לאו דוקא דהא תנן לעיל קבל את הדם
 וזרקו ככנס להקטיר קטורת • ולהטיב את הנרות • ולהקריב את
 הראש ואת האברים • אלמא היתה קטרת קריבה בין דם לנרות
 ולא בין דם לאברים • אלא לא בא הפנא עכשו לומר סדר
 הקרבנות זו אחר זו אלא היו אצל
 רצה לומר כלכל שלח היתה
 זריקת הדם והקרבנות האברים
 רלוטים זו אחר זו שהרי הקטרת
 היתה מפסקת ביניהן וה"ה נמי
 שהטבת הנרות היתה ביניהן
 לאחר הקטרת קודם הקרבנות
 האבר: אסמנים • שגופו מוצק
 וקרי מחמין לו חמין בערב יב"כ:
 ובטליון • ביה"כ לתוך חקק בנין
 צית טבילתו שהפניג להסיר לנתן
 במקצת • כמו מפיגן טעמן:
 ו לבית הפרוהימקף אחד שמו
 פרוה צנאה • וקראת על שמו:
 ובקריש היתה • שטבילה שניה זו
 עם כל שאר טבילות יחזן מן
 הראשונה • טעונות מקום קדוש
 כדכתיב (ויקרא י"ג) ורחץ את
 בשרו במים בניקום קדוש: ר"מ
 אומר פשטיחלה ואחר כך מקדש

ואין הלכה כר"מ • בנין לבן • שנתפס • ומנסים • ואכנס •
 ומנסת • האומרים בפרשת אחרי מות • עבודות פנימיות היו
 בהן • ועבודות חיצונות כגון פמילין ומוספין היו בצבדי והב
 שהוא משמש בהן כל השנה כולה • ובין כל חליפה וחליפה טעון
 טבילה • ושתי קדושי ימים ורגלים מן הכור: ז' פלוסין • בון
 דקויפה הבא מארץ רעמסס תרגום ירושלמי רעמסס פילוסא:
 והגדואין • מארץ הודו • ובין הערבים • בגדים שלובש להאלת
 י"ף ומתה: הכל

קבל את הד' וזרקו נבנס להקטיר קטורת שלוש
 ולהטיב את הנרות • ולהקריב את הראש ואת
 האברי • ואת החבתין • ואת היון: ז' ויקטור
 של שתי היתה קריבה בין דם לאברים • של
 בין הערבים בין אברים לנסכים • אסיה
 כהן גדול זקן • או איסמנים • מחמין לוחמין •
 וכמילין לתוך הצונן • מדי שתפג צנתן:
 ו הביאורו לבית הפרוה ובקדשה היתה • פרסו
 סדן של טין בינו לבין העם • קדש ידיו ורגליו
 זפשט • ר"מ אומר פשט • קדש ידיו ורגליו •
 ידו וטבל עלה ונסתפג • הביאו לו ובגדי לבן •
 לבש וקד' ידיו ורגליו: ז' כשח' היה לובש פלוסין
 של י"ב מנה • ובין הערבים הגדוין של שמנה
 מאות זוז • דבריר • מ"י וחכ"א בשחר היה לובש
 של י"ח מנה • ובין הערבים של י"ב מנה •
 והכל

ולהטיב את הנרות • עיין במשנה ז' דפרק קמא: ואת
 האברים ואת החבתים • תימה ללא תנן והסלת
 והרוז"ס העתיק ג' המשנה כלשונה דפ' ז' מה' עבודת י"כ:
 ה בין דם לאברים • ונמי יליף לה משום דקטורת כתיב
 בצקר בצקר ובתמיד חד בצקר •
 זמ"ש הר"ז והנרות נמי קדמו
 לאברים • עיין משנה ז' דפ"ק
 ורפ"ג דתמיד: של בין
 הערבים בין אברים לנסכים •
 דכתיב (במדבר כ"ה) כמנחת
 הצקר וכנסנו תעשה מה מנחת
 הצקר קטורת קודמת לנסכי"ה א"ף
 כאן קטרת קודמת לנסכי' ומדלא
 כתיב כאברי הצקר אלא כמנחת
 הצקר • הלכך למנחה קדים ולא
 לאברים • גמרא • ושם נסכים
 ימורט צריש פ"ה דסקלים:
 אסמנים עיין פ"ה המג' במשנה
 ז' פרק ז' דברכות: שנתפג
 עיין במשנה ז' פ"ק: והביאור
 וזכר • עיין במשנה ג' פ"ו:
 הפרוה • פירש הר"ז מכסף בו'
 ינאה • כפירש' • ובמשנה ג' פ"ה
 דמדות כתב גם כן פ' הרמב"ם

אחיי"כ פ"ה
 עכו" י"ב
 בימא ז' ז'
 תי"ה ט"ז

וזכר כתבוהו • שש הערוך: רבי מאיר אומר פשט קדש בו'
 דם' לדתרי קדושי שהצריך הכתוב בין צבד לצבד תרווייהו משום
 לבישת בגדים המתחלפים תחת הראשונים הוא ולדירה
 במשנה ד' פשט וקדש ידיו ורגליו יורד וטבל כו' ולבש וקדש בו'
 אלא הביא מתני' כרבנן דהכא' גמ' דף ג"א ע"ב: ר' לביש וקדש
 ידיו ורגליו • הכל מודים בקדוש שני שלובש ואח"כ מקדש מ"ת
 דאמר קרא (ש"ה כ"ה) או בגשתם אל המזבח ימי שאינו
 ימחור אלא גישה י"א זה שמחוסר לבישה וגישה • גמ' דף
 ל"ב ע"ב: הגדואין כתב הר"ז מארץ הודו • ותוספת הגוין
 ימחור ועד כוש • מן הינדיא רבא ועד כוש • וזה דכברי הר"ז: ש"ל שמנה מאות זוז • הקשו בתוספות אמאי לא קאמר ח' מנה'
 דליכא למומר דזווי סיטו פשיטי כו' הלא למשנה ח' פ"ה דכתובות ומשנה ה' פרק י' • והייט שמימי' דמנה צורי' דהבתי תקמי לימא
 של מנה' • ועוד דמסתמא צווי צורי איירי דהוו ליהו של שחרית עדיפי מנייהו רק שליש דומיא דרבנן • ושמואל י"ל אין הלשון
 נופל בטוב לומר שמנה מנה' • והאיל ולא קתני בולה מלתא בלשון מנה להכי לא קתני סך הכל כמו רבנן • ע"כ • ור"ל שבשמונה
 יש ג"כ אותיות מנה וקריאתם מתחלפות שזה המ"ס בחולסוה בקמץ • וב' תיבות השוות באותיותיהם ומתחלפים בניקודתם כבד
 על הלשון לאומרם תכופות • ולי היה נראה לתרץ להפטר דבפלוסין מונין כל השבון וכך גדול בכללות ולכלל קוז קורין מנה' •
 ובהינדיאה פורטין החשבון ואעפ"י שהוא גדול • וקט' ר"מ מדינה ומדינה כלשונה • וכדמוות ראייה לזה בפ"ה דף ל"ה בגמ' • ר"מ
 אומר מנה אחת ושטים • אחת ושטס • ור' יהודה אומר שטים ואחת • שלש ואחת • ול' פזור כי אתריה דמונין הפרט תהלה' וזכר כי
 אתריה דמונין הכלל תחלה: וד' כמיה' אומרים בשחר כו' • דכ"ע מיהת דשחר עדיפי דאמר קרא ד' ומני בד בלבישת בגדי שחר'
 חד לגופיה • וחד' ל' לבד שאין לובש עמקין בגדי' והב כמו בשחר ימות השנה • וחד' לומר שהוא מוזכר מנד של שאר הימים • וחד'

לומר

לומר טוב הכל ערבית גמ' ותו' משל צבור עיני צמח
ה' פ"ו דשקלים ומוסכה וזכרה לי שלוח הרמב"ם ו"ס
פ"ה מה שקלים דבגדי כהונה מתרומת הלשכה דם ל דאין
בין בגדי כ"ג לבגדי כ"ה לענין זה וכו' לא הראה מקום בזה:

אלא טול חן
הקדש
ב"מ פ"ה
ת"מ
ב"מ פ"ה
ת"מ

ח. פרו כיון שנאמר בפ' אהרי
מות בואתי בך אהרן
אל הקדש כפר בן בקר לחטאת
ומשלו היה כלתיב אשר לו
בין האולם ולמזבח פ"ה ה"ב
כל צפון העזרה היה כשר
כו' עיין במשנה דלקמן:
ומתורה דכתיב (ויקרא י')

וכפר בעדו וגו' ואי
אפשר לומר כפרת דמים שעדין
לא נשחט הכר אלא כפרת דברי
דומיא דשעיר המשתלח דכתיב
גביה (שם) לכפר עליו גמרא:
אנא כתיב הכא כפרה וכתיב
בחובר (שמות ל"ב) אולי
אכפרה וכאמר שם אלא חטא
העם הזה אף כאן באנא גמ':
השם דילפינן מכפרה דעגלה

ערוס דכתיב ביה (דברים ב"א) כפר לעמך ישראל אשר
פדית ה' אף כאן בה"גמ' ולפי שהוא אומר השם ככתבו לפיכך
לא הזכירו התנא אלא תני השם וכן אתו עושין בפיו ויודעתן
לפני ה' תטהרו בלשון הכתוב אע"ג דהתן גדול ככתבו אמרו ש"מ
לזעבד בפיוס גס כן ותסייע לסדרת הרי"ן גיאות בטור סימן תרכ"א
וגל כן בפרק ו' משנה ב' שהגירסא דשם ושם אפרט בס"ד: עייתי
ותימה על הר"ב והרמב"ם דנערי להו עד התם ולא פירשו הכא
וז"ל ענין אחריו ב"ס מ' ל"ו בגמרא תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא
שמו של הקב"ה אהם הבו גדול רמב"ם: מ' ל' צפון המזבח מקשיב
לזעבו מכנגד המזבח ולצפון מכלל המזבח (לאו) בצפון קאי
בין האולם ולמזבח ומזכר בין האולם ולמזבח שחט מונה דם
האולם ולמזבח כלומר סמוך לבין האולם ולמזבח אלא מקצת
צפון הוא ולפי לשון הר"ב דלעיל שכתב כל צפון העזרה היה
העזרה כשר דלאו ר' אליעזר בר"ש לא מוכשר אלא כנגד המזבח
פסק הרמב"ם בפרק ה' מהלכות בית הבחירה שהכשר כל צפון
צריך עיון בדבריו שם שהוא מונה והולך מכותל צפונית של
פרק ה' דזבחים כתב שכן מוכח בתוספתא וראייתיה שם רפ"ו
נמא שמתחיתו ס' ומוחלה ו"א"כ הוה ליה להוסיף בצפון העזרה
קשה דצפון ד' מהלכות עבודת א"כ העתיק המשנה דלעיל
לד צפון אטילו כנגד המזבח כשר ואלו הכא אינו מוכשר
כ"מ בפרק ג' מהלכות עבודת א"כ אדכתב הרמב"ם ה"ב
כראב"ל דמזבח לאו בצפון קאי כדאמר הכא בגמרא והוקשה
האולם ולמזבח עכ"ד ואם תקו והגיה לחבר פרקו שבהלכות
כמ"ס דכהדיא מוכח דם ל' דמזבח בצפון מני קאי ולכן
סתמא דסוף מדות דלפום ההוא

הכל שלשים מנה אלו משל צבור ואם רצה
להוסיף מוסיף משלו ח' בא לו אצל כרדי
ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו
לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח
ופניו למערב וסמוך שתי ידיו עליו
ומתורה יוכך היה אומר אנא השם עויתי
פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם
כפר נא לעוונתי ולפשעתי ולחטאתי ישעויתי
ושפשעתי וישחמאתי לפניך אני וביתי בכחתי
כתורת משה עבדך (ויקרא י') כי ביום הזה
יכפר עליכם יוג' והן ענין אחריו ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד ח' בא לו למזרח
העזרה לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית
אב משמאלו ושם שני שעירים וקרבני

השעירים בין האולם ולמזבח כשרוזה לתת עליהם גורלות
אלא בעזרה היו עד שעת שחיטה וקלפי
ש"מ דבלשון הכתוב לא צ"ל לשנוי אלא שגאו בכניו והכי ספיר
וגירסתינו הכא השם וכן בפרק דלקמן משנה ב'
עייתי פשעתי חטאתי עיין במשנה ב' דפרק דלקמן
ובגמרא אמתני' דהבא מתגייה:
בגמרא תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גדול לא להיני' א"ל
משה לישראל בשמימי מוכיר
מקשיב בצפון המזבח מקשיב בגמ' מדקאמר לצפון המזבח
לזעבו מכנגד המזבח ולצפון מכלל המזבח (לאו) בצפון קאי
בין האולם ולמזבח ומזכר בין האולם ולמזבח שחט מונה דם
האולם ולמזבח כלומר סמוך לבין האולם ולמזבח אלא מקצת
צפון הוא ולפי לשון הר"ב דלעיל שכתב כל צפון העזרה היה
העזרה כשר דלאו ר' אליעזר בר"ש לא מוכשר אלא כנגד המזבח
פסק הרמב"ם בפרק ה' מהלכות בית הבחירה שהכשר כל צפון
צריך עיון בדבריו שם שהוא מונה והולך מכותל צפונית של עזרה
עד כותל המזבח רוחב ששים ומחנה (ובספורו ריש
פרק ה' דזבחים כתב שכן מוכח בתוספתא וראייתיה שם רפ"ו
נמא שמתחיתו ס' ומוחלה ו"א"כ הוה ליה להוסיף בצפון העזרה
קשה דצפון ד' מהלכות עבודת א"כ העתיק המשנה דלעיל
לד צפון אטילו כנגד המזבח כשר ואלו הכא אינו מוכשר
כ"מ בפרק ג' מהלכות עבודת א"כ אדכתב הרמב"ם ה"ב
כראב"ל דמזבח לאו בצפון קאי כדאמר הכא בגמרא והוקשה לו
האולם ולמזבח עכ"ד ואם תקו והגיה לחבר פרקו שבהלכות עבודת
כמ"ס דכהדיא מוכח דם ל' דמזבח בצפון מני קאי ולכן כ"ל לוישב
סתמא דסוף מדות דלפום ההוא

הכל ל' מנה להכי הדר כלליהו ומנא לאשמועינן דל' מנה סך
הכל לומר לך שאם פתח לחותן של שחרית ורצה לחותן של
ערבית לית ליה: א"ב רצה להוסיף מוסיף משלו ובלבד שיתן
אותו תום מתנה ללקדש: ח' בין האולם ולמזבח כל צפון
העזרה היה כשר מן הדיו להשתתף
הכר דכלה לפני ה' הוא ולא היו
מצמידים הכר בין האולם ולמזבח
קדוש להיכל אלא משום חולשא
דכ"ג שלא נכבד עליו טורח
משא מורק הדם למרחוק: ראשו
לדרום ופניו למערב דיון
היה שיהיה ראשו להיכל שהוא
במערב ואחריו למזבח אלא
שהוא יטיל גללים ונגאף הוא
להראות בית הרשי שלו לזכר
מזבח לפיכך היה ראשו לדרום
וזכרו לצפון דהכי ספיר טפי
ואמנע גופו בין האולם ולמזבח
ועוקם ראשו עד שיהיו פניו
למערב: והכהן עומד ואחריו
למזרח: מ' בא לו למזרח
העזרה שלא היו מכניסים
חטאת

השעירים בין האולם ולמזבח כשרוזה לתת עליהם גורלות
אלא בעזרה היו עד שעת שחיטה וקלפי
ש"מ דבלשון הכתוב לא צ"ל לשנוי אלא שגאו בכניו והכי ספיר
וגירסתינו הכא השם וכן בפרק דלקמן משנה ב'
עייתי פשעתי חטאתי עיין במשנה ב' דפרק דלקמן
ובגמרא אמתני' דהבא מתגייה:
בגמרא תניא רבי אומר כי שם ה' אקרא הבו גדול לא להיני' א"ל
משה לישראל בשמימי מוכיר
מקשיב בצפון המזבח מקשיב בגמ' מדקאמר לצפון המזבח
לזעבו מכנגד המזבח ולצפון מכלל המזבח (לאו) בצפון קאי
בין האולם ולמזבח ומזכר בין האולם ולמזבח שחט מונה דם
האולם ולמזבח כלומר סמוך לבין האולם ולמזבח אלא מקצת
צפון הוא ולפי לשון הר"ב דלעיל שכתב כל צפון העזרה היה
העזרה כשר דלאו ר' אליעזר בר"ש לא מוכשר אלא כנגד המזבח
פסק הרמב"ם בפרק ה' מהלכות בית הבחירה שהכשר כל צפון
צריך עיון בדבריו שם שהוא מונה והולך מכותל צפונית של עזרה
עד כותל המזבח רוחב ששים ומחנה (ובספורו ריש
פרק ה' דזבחים כתב שכן מוכח בתוספתא וראייתיה שם רפ"ו
נמא שמתחיתו ס' ומוחלה ו"א"כ הוה ליה להוסיף בצפון העזרה
קשה דצפון ד' מהלכות עבודת א"כ העתיק המשנה דלעיל
לד צפון אטילו כנגד המזבח כשר ואלו הכא אינו מוכשר
כ"מ בפרק ג' מהלכות עבודת א"כ אדכתב הרמב"ם ה"ב
כראב"ל דמזבח לאו בצפון קאי כדאמר הכא בגמרא והוקשה לו
האולם ולמזבח עכ"ד ואם תקו והגיה לחבר פרקו שבהלכות עבודת
כמ"ס דכהדיא מוכח דם ל' דמזבח בצפון מני קאי ולכן כ"ל לוישב
סתמא דסוף מדות דלפום ההוא

רל"ז

חושבנא מוצח בצפון נמי קאי כח"ס שס"ד ולפיכך פוסק כאורח סתם (וכפ"ק דמכילתין דף י"ו ע"י) צפירס"י בגירסא ס"מ
דלאותה גירסא משנה דנודות לאו רצ"ב היא) וכן או פסוקי' ומחלוקת דבריו מקירו של מוצח לפי ועד כותל העזרה וכנגד
כל המזרח דבריר' ויכי בר' ר"א בר' שמואל ח"ק בין האולם ולמזבח רבי מוסר' ח"ק יתקום דריס' דגלי כהנים ורגלי ישראל
אבל מן החלופים כו' ולכללו הני תפלי מוצח בצפון נמי קאי' וס"ל להרמב"ם דרבי דמוסר' לא הוסיף בכלי צפון לא כל שנגד
בין המזבח ולכותל וטעמא משום

וקל פיריחה שכיבה שני גדרות של אשכנז
היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזבירין
אותו לשבח: י"ב בן קטן עשה שנים עשר
דד לכיור שלא היו לו אלא שנים ואף הוא
עשה מזבני לכיור
עדי שיהיו צ"כ כהנים הוסיב כפ"ס של תמיד השחר ומקדשים
בצת א' ואע"פ ש"ג כהנים היו כדאמרן דפרקא בראשונה
לא עשה דד לשוחט: שהשחיט' כשר' בור' מובני גלגל' לקטעו
בבור שיהיו נוטמין ומחזרים בבור ולא יפסלו בלינה:
בכרשא

דס"ל כר"י בר יהוד' בחדא
ופליג עליה בחדא דר"י בר' י
סובר דדוקא כנגד כל המזבח
וטעמו דבעינן על ירך המזבח
פסוקי' ביה דס"ל על ירך כלו'
מקיר המזבח כו' מורה ליסרבי

א וכתב ס' כ

דס"ל כר"י בר יהוד' בחדא
ופליג עליה בחדא דר"י בר' י
סובר דדוקא כנגד כל המזבח
וטעמו דבעינן על ירך המזבח
פסוקי' ביה דס"ל על ירך כלו'
מקיר המזבח כו' מורה ליסרבי
ופליג עליה דס"ל דכל שנגד הירך למערב ולמזרח נמי בכלל
צפון ומתא ליה להרמב"ם להשוותן בכל מה שנובל דוקא
רצ"ב דנקט בלישניה ח"ק בין האולם ולמזבח לדודיה ודאי
ל' דס"ל ח"ק כנגד המזבח במערב כל שהוא בצפון הכל כשר'
אבל רבי נוכל לומר דמורה לר' בחדא כדאמרן והיינו נמי
טעמא דבעינן בגמי לתוקים מתני' דבין האולם ולמזבח כר"א
צ"ש משום דאיהו נקטת' ליתנה אבל רבי אע"ג דמרחיב הפסוק למערב ולמזרח מ"ז אפשר דס"ל דוקא כנגד מה שבין כותל
מוצח לכותל צפונית העזרה. אלא דבעי תלמודא אפילו תימא רבי כו' וסובר הרמב"ם דדחויא הוא ולפי האמת לרבי אינו
כשר אלא כנגד מה שבין הקיר וכו' ונוסח דהלכה כרבי ומחדו פסק כמותו והשווה לר' בר יהוד' מה שיוכל' וביירו' לגרסא אהפ
איהו צפוני של מזבח שהוא כשר לשחיטת ק"ק מקירו של מוצח הצפוני עד כותל העזרה המזרחי ע"כ. וכל שכן עד כותל האולם
ומאן שמעת ליה דמוכר עד כותל מזרחי רבי ואפי' הכי לא קאמר אלא מקירו של מוצח אלא בדכתיבנא' וא"ל דלירו' בוליה מוצח
בדרום קאי דא"כ ליתא כל צפון העזרה וק"ל והשתא מ"ש בפ"ג מה' עבוד' י"כ בצפון המזבח יתח' דהא אמרן דלדידיה אינו כשר
אלא מקיר וכו'. והלכך דוקא בצפון המזבח מחוץ וכו' ולאו מטעמא דסבר ליה כר"א ב' דאין מוצח בצפון אלא כרבי וכדאמרן
ו"ש בפרק ד' בין האולם ולמזבח. אם נשפך להגיה יס' לך על מי לסמוך על צעל כ"ו ו"ל' ומיהו לאו מטעמיה אלא כרבי וכדאמרן
א"כ אין להגיה וי"ל דסמוך על פירושו ובאורו דבמקומו פרק ה"מה בית הבחי' דס' ב'ר איזו מקומו של עבוד' הצפוני (ומתא לו
כך בפ"ג מה' הקרבנו' שהעתיק לשון המשנה ותיכף לסמיכה כו' אע"ג דבגמ' אמר' דהכי קאמר שחקף כו') כ"ו לדברי הרמב"ם
כפענ' דווקא כתיב ג"כ בזה בספר צ"ה סימן ע"ג. (ועיין מ"ש בפ"ד סוף פרק ב' דתמיד) אבל ללשון הר"ב שכתב לעיל כל
צפון העזר' היה כשר נראה ולאי דס"ל בשנייה דגמ' דמתני' דבין האולם כרבי והשתא רבי ס"ל דכל צפון אפילו שנגד מוצח
עצמו בין למערב בין למזרח כשר' ומדלא כתב במשנתנו זאת דקדוק דלצפון דבגמ' נראה דסביר' ליה דאין הלכה כר"א ב' בזה
אלא דמוצח בצפון נמי קאי' ובמשנה דלעיל כרבי' ומשום שכתבתי להרמב"ם דמתני' דסוף מדות נמי מוכח דסברא דמוצח
בצפון נמי קאי':

אשכנזי כתב הרמב"ם והוא בלשון עברי ברוס' אבל בפרגוס יו:תן בפסוק ברוס' תדהר ופאשור בירון מורמין ואשכנזי
ישעיה מ"א ח"ס. וכך העתיק הרמב"ם בצלמו רפ"ב דגעי'ס. וכן כתב סס הר"ב:
מזבני פירש הר"ב גלגל לשקעו בבור שיהיו נוטמין מחזירין כו' וכן כתב רש"י וכן בסוף פ"ק דתמיד' ואע"פ שאפשר
לשגלו בבור והוא נופלמאיליו אולי ירחים שמה יתקלקל או יסבר א"ג דדרך כבוד הוא שלא לשגלו ושיפיל מחליו
אלא יגלגלו כהדס החס על כליו כל שכן כלי קדש. ומיהו לסוגיא דפ"ב דזבחים דף כ"ה ע"ב דפליגי רב חסדא ורבי יוחנן
דלר' מצערב משקע ליה ולר"ח קודם עמוד השחר דזכו זמן פסולו. מוכח מהפס' דלר' דמשקע ליה בערב לא היה צריך
לגלגל לשקעו דמשגלו ופסל וחליו לבור אלא להעלותו בשחר היה צריך לגלגל כדי להשמיע הקול כדאיתא בתמיד פרק קמ"א
ופרק ג'. ולר"ח דמשקע ליה סמוך לעלות השחר הו' השקעו בגלגל להשמיע הקול שהוא סמוך לעלות השחר. ומתא לפי זה
דמפרשי להו רש"י ור"ב אליבא דרב חסדא שהשקע היה על ידי גלגל והיה סמוך לעלות השחר דאז זמן פסולו בלינה. ובסוף
פ"ד בסוכה מפרשים שהיו משקיעין אותו בערב. והיינו כר' ועיין פ"ג דתמיד משל"ח עוד פיין פירוש הרמב"ם שכתבו הר"ב
בפ"ק דתמיד' ועיין מ"ש שס"ד' ומ"ש בעל כף נחם בפ"ק דתמיד שאינו גלגל אלא קנה בתוך קנה חלול. בדמות מופול
בשפופרת וקאע בניסוע' יענוע המכול
מעלין

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

א וכתב ס' כ

ומעלין המוים ע"כ וזאת התשובה מפרוס' במקווי' ואינו כ"ל
הגמורה דקאמרי' גלגל' דמשקע ליה וכן בזבחי' דמשני כרב הסד'
דמשקע ליה ופרוך או דמשקע ליה מי משתמע קליה' ומשקע
ליה בגלגל' ש"מ דשקע משמע קול וכתבול' וזת כשזכעטען
משמעין קול כשמעלין המוים ולא

ניקום •
כפ"א אותן
גימא לה •
דח"י פ"ק
כה' ענ"י כ"ב

כשמקטעין • גם מה שהקסה כף
נחת שהקף הכיור היה י"ב אמו'
למעט • כנגד י"ב דדין שבעשר
ל"ב כהני' • והיה צריך שרוחב
פי הבאר יהיה רחב כמותו • ולא
מצינו מקום פנוי בין האולם
ולמזבח היה הבזר • ע"כ • כלומר
דלמאי דתנן במשנה ו' פרק ג'
דמדות ד"ב מעלות היו שם וכו'
לא היה מקום פנוי אלא ג' אמות
כדפי' הר"ב שם ובשלמא הכיור
עלמיו ב"ב דדיו שהיה גבוה על
הארץ • והיו דדיו מטין על
המעלות • אבל הבזר היכי הו'
קאי • וי"ל דבמקום הבזר חסרו
מן המעלות עד כדי שיעור
והיינו אמ"ח • שאף אם עגולי'
י"ב אמו' לא היה חלכסו רק ד'

שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה • מונבב המלך
היה עושה כל ידות הכלי' של יה"כ של זהב
הזלני אמו' עשתה נברשת של זהב על פתחו
של היכל • ואף היא עשתה טבלא של זהב •
שפרשת סוטה כתובה עליה • נקוד' געשו
נסים לדלתותיו יהוה מוצרין' אנתו לשבת •
יא' ואלו לגנאי של בית גרמו לא רצו ללמד
על מעשה לחם הפני' • של בית אבטינס לא
רצו ללמד על מעשה הקמורת • הגרום כן
לוי היה יודע פרק בשיד • ורא רצה ללמד • כן
קמצר לא רצה ללמד על מעשה הבתב •
על הראשונים נאמר ובר צדיק לברכה • ועל
אלו נאמר • ושם רשעים ירקב •
פרק ד טרף • בקלפי • ורעלה שני
גורלות • אחד

נברשת • מנורה • שפרשה סוטה כתובה עליה ולא יטורך להביא
תורה לכתוב מיונה פרשת סוטה • ניקוד' • שם אדם • געשו נסים
לדלתותיו • שהלך לאלכסנדר' של מצרים להביא דלתות יחזרתו
עמד ספר גדול בים לטבען • נטלו אחד מהן והטילו בים להלל
מעליהם בקשו להטיל האהרת
אמר להם הטילו • עמה מיד נח

מוטטו כיון שהגיעו לנחל של
עכויהתה מצבצבת ויוצאת מתח'
דופני הספינה • יא' לא רצו ללמד
על מעשה לחם הפנים • שלא היו
יודעין שאר אומנין לרדו וזוהתגו'
שלא יהא נספר מפני שהיה עשוי
כמין תיבה פרוצה • לא רצו ללמד
על מעשה הקמרת • מכירין היו
בעשב א' שמו מעלה עשן וכשהיו
מערבים אותו עם
סמומי הקמרת היה עשן הקמרת
מתמר ועולה כמין מרל ולא היה
פונה אילך ואילך • פרק בשיר •
הכרעת קול נעומו • על מעשה
הכתב' קושר ד' קולמוסים בד'
אצבעותיו וכותב שם בן ד' אותיו'
כאחת • על הראשונים בן גמלא'

ובן קטין • מונבב • והלג' אמו' • וניקוד' • ועל האחרונים • בית
גרמו • ובית אבטינס • הגרום בן לוי' • ובן קמאר' • ואע"ג דבית
גרמו ובית אבטינס • נתנו טעם לדבריהם שלא רצו ללמד שלא
ילמד אדם שאינו הגון וילך ויעבוד ע"ז כדכ' • לא קבלו חכמים
את דבריהם •

פרק ד טרף • בקלפי • ערף חטף ולקח פתאום בחטיפה
(בקלפי • שטנו למעלה וקלפי היתה שם
ולמה בחטיפה) כדי שלא יתבון להבין במשמושו איה של שם
ויטלנו בימין לפי שסימן יפה היה כשהיה עולה בימין • ורעלה
שני גורלות • א' בימין וא' בשמאל • והשערים גומדים • אחד
לימין ואחד לשמאל ונתן גורל שעלה בימין על שיער של ימין
וגורל שעלה בשמאל על שיער של שמאל • לה'

של היכל) ותגה בשעה שהחמה זורחת ניצוצות יוצאין ממנה והכל יודעין שהגיע זמן ק"ש גו' • יא הגרום בן לוי • עיין
בריש פ"ה דסקלי' • ועל אלו נאמר ושם רשעים ירקב • פירש הר"ב בית גרמו ובית אבטינס הגרום בן לוי וכו' • ובריש פ"ה דסקלי'
כמו אלו בין הממונים ואיתיה הא דקבא דמפרש על בית גרמו וכו' כפי השני שפירש הר"ב שם דממונים הראשונים הוא מונה •
(ועיין עוד מ"ג שם פי' שלישי בשם הירושלמי דחליביה איתא נמי) דאלו לפי א' להחסידיים הוא מונה לא' נאמר ושם רשעים
ירקב אלא על בן קמאר וכו' • כלומר הדומים לו והכי איתא בהדיא בירושלמי דפרקין ודסקליים • וטעמיה סכיון שגמלא' תשובה
לדבריהם נתקבלו • וכן נראה ג"כ בבבוי' בגמרא דידן דעל בית גרמו וכו' לא נאמר תר"י • ומה שלא מנא בן קמאר תשובה לומר
ג"כ שזא ילמוד וכו' פי' ביפה מראה דמאי אכפת להו למכתב כל אותיות שמות האלילי' בבית אחת אבל בכתיבת השם הקדוש נראה
דנחא שיהא כלו נכתב בבית א' שלא יהיה רגע שיהיה השם חסר • ועוד שזה רמו לענין יחיד השלם וכמוק השני יחד ע"כ
ואמי תמה על שלא מנא הגרום ב"ג • ג"כ תשובה לדבריו שח' לימוד אדם שאינו הגון וכו' •

פרק

לה' פטאת' שם המפורש היה מוזכר והוא שם של יו"ד ה"א כמו שהוא נכתב : ר"י אומר לא היה צריך כו' ואין הלכה כר' ישמעאל : והן עונים אחריו כשמוכר את השם : ב' לשון של זכויות אמר לצבוע הדום : כנגד בית שלומו : כנגד שער שיעליונו : ולנשחט' היה קשר ל' של זכויות כנגד בית שחיתותו : כלומר צוואתו והסתף לא חתי להתחלופי בשעיר המשתלח שזה בראשו וזה בצוואתו ותרווייהו בשאר שעירים לא מתחלפי שאלו לשון של זכויות קשורה בהם : ושעירים אחרים אין לשון של זכויות קשורה בהם : עייתי פשעתי חטאתי : מתניתין ר"מ היא דיליף מקרא דכתיב (ויקרא י') והתודה עליו את כל פונות בני ישראל : ואת כל פשעיהם לכל חטאתם : אבל חכמים פליגי עליה ואמרי עונות לא זדונות : ופשעים אלו מרדים : חטאים אלו שגגות : לאחר שהתודה על הזדונות ועל המרדות חוזר ומתודה על השגגות בתמיה אלא אומר חטאתי עייתי פשעתי וכן צדד הוא אומר (תהלים ק"ו) חטאתי עם אבותי העוונות והרשעתי והלכה כחכמים : ומהו זה שאמר משה (שמות ל') נושא עון ופשע וחטאה : כך אמר משה לפני המוקד בשעה שישאל חוטאים ועושים תשובה עשה להם : דוכו' כשגגות : ג' מטרס' מניס ומנער ומנער בו שלא יקפה כבושה עד שיטעה עבודת הקטרת : על הרובד הרביעי' כל שורה ושורה של חבני לפרש רובד הרביעי שבהיכל שורה רביעית שבתוך ההיכל מפת' ההיכל ולפנים דהא כתיב (ויקרא י') וכל אדם לא יקיה באוהל מועד וכו' אלא תני רובד רביעי של היכל : כלומר הרביעי שבעור' כשיצא מן ההיכל לעזרה : מונה את הרובדין ומניחו על הרובד הרביעי : ושם עומד המזבח בו : דאלו בתוך ההיכל או אפשר כדאמרן :

א' כתוב עליו לשם : וא' כתוב עליו לעזאזל : הסגן בימינו : וראש בית אב משמאלך : אם של שם עלה בימינו : הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך : ואם של שם עלה בשמאלך : ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך : יצתנו על שני השעירי' ואומר לה' חמאת' ר' ישמעאל אומר לא היה צ"ל חמאת' אלא לה' : והן עונים אחריו כבוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד : ב' קשר לשון שור זכויות כראש שעיר המשתלח לחיות עמידו כנגד בית שלומו ולגשחט כנגד בית שחיתותו : בא לו אצל פרו שגיה : וכוכך שתי ידיו עליו ומתודה : וכך היה אומר : אגא השם : עייתי : פשעתי : חטאתי : לפניך אני וביתי יובני אהרן עם קדושך : אגא השם : כפר נא לעונות : ולפשעים ולחטאים : שעיתי : ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך ככתוב בתורת משה עבדך : (ויקרא י') כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והן עונים אחריו כבוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד : ג' ישחטו וקבל במזרק את דמו : ונותנו למי שרתא מכוסר בו : על הרובד הרביעי שבהיכל : כדי שלא יקרוש : ינטל כחתת ועלה לראש המזבח : ופנה גחלים איך ואיך : ותנתה

פרק ד אישיו : הדוני : כ"פ הר"ב צמשה ג' פרק קמח' : ב' קשר לשון זכויות : כדי שלא יתחלפו כדפי' הר"ב ולקחו כל זכויות דאסמיכוהו אקרא דאס יהיו פטאים כשנים כשגג ילבינו (ישעיה א') עיין סוף פ"ו :

אירובל' כגפס
כ"ח חל :
מ"י פד סג
ס"ג חל :
ס"ד חל :
ד' סג' פ"ב

זכויות פירש הר"ב צבוע חלום' פרגוס ותולעת שני יוצעו זכויות רמז"ס : ובגי אהרן : דתרי זמני כתיב וכפר בעדו ובעד ביתו : קמא לעונותיו ועונות ביתו : ותניין על אחיו הכהנים שללן קרוין ביתו : שנאמר (תהלים קס"ו) בית אהרן : וכך הוא יפה להחודות בתחלה עליו ועל ביתו דמוטב טיבא זכאי ויכפר על החייב ואל יבא חייב ויכפר על החייב : כדתיניא בגמרא דהכא : וכן בגמרא פ"ה דף כ"א מקשה היכי מכפר להו צפר דלאו דדהו (דהא מואשר לו ילפינן דמשלו הוא מציא כתיב' שם) ומשני דרשמנא הסקיר ממונו שלו לכל אחיו הכהנים : אגא השם : וכן הוא בפ' דלעיל משנה ח' ועיין לקמן פ"ג משל"ב : לעונות ולפשעים ולחטאים : כתב הר"ב הכל חכמים אמרי עונות אלו זדונות וכה"ל (במדרש פ"ו) הכר' תכר' הנפש ההיא עונה בה פשעים אלו מרדים וכה"ל (מלבי"ם ב') מלך מואב פשע צי (מרד צי) חטאים אלו שגגו וכה"ל (ויקרא י') נפש כי תחטא בשגגה גמרא' ומ"ס הר"ב ומהו ז' שם משה נושא עון וכו' בגמרא בבבוייתא איתא במדר' מהני תרי קראי והתודה וגו' ונושא עון וגו' וזהו קא מהדר אלא מה שאמר משה נושא עון וגו' ובקרא דוהתודה לא מהדר ולא מידי : והרמז"ס פירש דס"ל לחכמים דבסידורא לא קא מיירי קרא : ולא צא הכתוב אלא לכלול מיני העונות : ע"כ אבל : בת"פ ראייתא מה שאמר משה נוש' עון וגו' ואומר והתוד' וגו' אלא כיון שהיה מתודה על הזדונות ועל המרדות כאלו הם שגגות לפניו : ג' שחטו וקבל במזרק : נראה דה"ל קראו ומרק אחר על ידו כמו דתמיד דתנן בפרק דלעיל אלא שקצר התנא

איתא במדר' מהני תרי קראי והתודה וגו' ונושא עון וגו' וזהו קא מהדר אלא מה שאמר משה נושא עון וגו' ובקרא דוהתודה לא מהדר ולא מידי : והרמז"ס פירש דס"ל לחכמים דבסידורא לא קא מיירי קרא : ולא צא הכתוב אלא לכלול מיני העונות : ע"כ אבל : בת"פ ראייתא מה שאמר משה נוש' עון וגו' ואומר והתוד' וגו' אלא כיון שהיה מתודה על הזדונות ועל המרדות כאלו הם שגגות לפניו : ג' שחטו וקבל במזרק : נראה דה"ל קראו ומרק אחר על ידו כמו דתמיד דתנן בפרק דלעיל אלא שקצר התנא

בלשונו וסמך דלעיל דויל בתר טעמא : בממרס כו' שלא יקרוש : והמלה עברית כמו שנאמר (ביחזקאל מ"ו) ושמן שלישיה הוין לרום את הסלת ובארומות מתורגס מרוח אשך דמרים פחדין ומלת יקרוש : עיין צמשה ה' פ"ה דפסחים : הרובד הד' שבהיכל : פירש הר"ב כלומר רובד הרביעי שבעזרה כשיולא מן הקיכל לעזרה כו' ומדקתא בעזרה ש"מ חרתו : חדא' דאולט וביכל חדא קדושה : ואולט נמי אוהל מועד

א"ת מ"ג
ח"י פ"ג ת"ה
ע"ב י"ב
ב' ח"י ס"ג פ"ד

מיקרי והוא סברת רבא בגמרא ועוד ש"מ דחזן לאולם ככל העזרה לא פרשו בשעה שמתקין לפני ולפנים כ"ת ק"ד פ"ק דכלים כפירוש הר"ב ס"ס א"ב כפי הגרסה מסוגיא דגמ' דהכא: דליכא פלוגתא נהכי ולר' ינאי לא פרשו בין האולם ולמוצא בשעה שמתקין לפני ולפנים וכן כתב הר"ש בפ"י ליוסכת כלים וכו"כ ס"ס הרמב"ם: ודחתה לשון עברי הוא לחתות אש מיקוד (ישעיה ד') רי"ב ס' משנה דלקטון: מן המעובלות הפנימיות: מן המאובלות בחל"ף שמתחלף בע"ן שהם ממואל אחד וסוף פ"ק דתמיד גרם בחל"ף ופירש הר"ב ס"ס הגחלים שבאמצע האש שנתחכלו היטב והן קרובים להיות דשן עד כאן ומפני כן במשנה ה' פרק ה' דתמיד גבי חפיית אש לקטרת שבכל יום כתב הר"ב דל"ג מן המאובלות הפנימיות שהן קרובים לדשן דאדרבה גחלים גסות ובערות היה חותה ע"כ ונראה בנוסחת משנתו דהכא לא היה כתוב כלל

וחתה מן המעובלות הפנימיות ויורד וחתה על הרוב דרביעי שבעורה: ד"ב כל יום היה חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותה בשל זהב ובה היה מכנים בכל יום חותה בשל ר' קבין ומערה בתוך של שלשת קבין והיום חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכנים רבי יוסי אומר בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך של שלש קבין והיו חותה בשל שלשת קבין ובה היה מכנים בכל יום היה ידו קצרה והיום ארוכה בכל יום היה ידו ארוכה והיום אדום דברי ר' נחום בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים וד"היום מוסף מלא חפניו בכל יום חותה דקה והיום דקה מן הדקה: ה בכל

את הגחלים ומניח את המזבח עד שיחפון במזבין הקטרת ויתן לתוך הכף ויח"כ יכניס כף וחתה לפניו: ד' כשהותה גחלים ממערכה שיהי של קטרת להכניס על מזבח הפנימי לקטרת שחרית וערבית: חותה בשל כסף ומערה בשל זהב ואינו חותה בשל זהב שהתית הגחלים שחוקת הכלי ומחסרתו והתורה חסה על ממונן של ישראל: והיום חותה בשל זהב שלא להסריח על כהן גדול לערות מכלי אל כלי: בדה"ט שהיה דופנה עבה: חוב קלה שיהיה דופנה דק: והיום ח"י ח"י כדו שיהיה ארוע של כ"ג מסויעתוג והיום אדום: מוצב הקרוי זהב פרוס על ס"ס שדומה לדם פרוס: פרס ח"י מנה: דקה מן הדקה דכתיב (ויקרא י"ו) ומלא חפניו קטורת סמים דקה ומה תלמוד לומר והלא כבר נאמר (שמות ד') ושחוקת מומנה דקי' אלא לומר לך שקטרת של יום הכפורים טהה דקה מן הדקה: ה בכל

לפיכך לא הוצרך לכתוב דל"ג נשא כ"תם שהיה כתוב כן בנוסחות משנתו וכן הרמב"ם צ"כ ד מהלכות ע"כ כתוב וחותה בה אש מעל המזבח ולא הזכיר יין המאובל ואלו צ"כ מהלכות תמידין כתב ויטול מן הגחלים שנתחכלו קרוב לומר דהכא ל"ג במשנה ובתמיד גרים ולענין קוסית הר"ב דתמיד כבר הסיבו הראב"ד להרמב"ם ואמר שאין זה בנוסחות המדויקות לענין קטרת אלא בענין תרומת הדשן ע"כ ומ"ש כ"מ דפשתא דמתניתין דפ' דתמיד משמע דלענין קטרת מתקייא ואינו יודע נוסחא אחרת ע"כ לא הסיב בזה להראב"ד כלום שגם הוא סובר ודאי דפשתא דהיא מתניתין דמק"ה דלענין קטרת היא חל"ה ס"ק דבנוסחת נדויקת (שראה וידע הוא ז"ל) לא מתמיה צ"כ לענין קטרת וכיכי מתמיה צ"כ ק לענין תרומת הדשן א"ב ל"ג לייש דברי הרמב"ם ומשום דצ"כ מה"ת לענין תרומת הדשן כתב וחותה מן הגחלים שנתחכלו בלב האש ובקטורת רפ"ג לא הזכיר בלב האש אפטר לומר שזהו חלוק נוסחתו דבתרומת הדשן גורם הפנימיות והן שקרובים להיות דשן ובקטרת ל"ג פנימיות אבל גרם ומאובלות והן גחלים בערות מאד ואינם קרובים להיות לדשן כמו הפנימיות ובקטרת לפני ולפנים שהיה דקה מן הדקה ועוד משום חולשא דכ"ג ל"ג כלל דלא הטריחוהו להפשט אפי' אחר מאובלות לבד ובתו' פ"ו דזבחים דף ס"ד השו' המדות דבין הכא בין בקטורת דכל השנה ל"ג הפנימיות: על רובד הרביעי שבעורה לכאורה היינו דבין רישא לסיפא דברישא הוא מונה מהיכל ולחזן והכא מונה מירידתו מן הכבש והוא טומה לחול דאם לאו הכי אלא דהבא נמי ברובד דלעיל מירי' מ"ש דהכא תנן שבעור וברישא תנן שבהיכל ואמרו תני של היכל ומיהו בירו' נראה דבחדא רובד מירי' דאריש קאמר כימי (פי' כן היא) ומתמי' על הרובד הרביעי שבעורה וברמב"ם פ"ד דזה ע"כ כתוב צסיפא על הרובד שבעורה ולא הזכיר רביעי: ד בשל כסף פ"ה הר"ב דהתורה חסה על ממונן של ישראל הכי תניא דף מ"ד ע"ב לא של כסף ולא של זהב כפי' בתורה אלא כדפירש"י ואנן נמי חסונו וז"ל בר"פ דף ל"ט התורה חסה כו' שנאמר (ויקרא י"ו) וזוה הכהן וטעם את הבית וגומר על מה חסה תורה על פניו של כלי חרס שאין להם טהרה במקום א"כ חסה על ממונן הקל וכו': דוורה בשל סאה כו' עיין משנה ה' פ"ה דתמיד: וד"היום אדום פ"ה הר"ב מנה' הקרוי זהב פרוס והוא החשוב שבשבע' והז' דמני להוא רב חסדא צ"כ ס"ד דף מ"ד דכל המאחר בחשבון הוא החשוב א"כ טעמא הואיל ודומה לדם פרוס ומנות היום להביא דם הפר לפני ולפנים ולפני הפרכת ועל מוצא הפנימי: וד"היום מוסף מלא חפניו שוכנים לפני ולפנים לבד מפרס של שחרית ושל ערבית הנותן על מוצא הפנימי רש"י: וד"היום דקה מן הדקה וז"ה שהיה מכניס לפני ולפנים היה מחזיר ערבי י"ב למוקשת ושוחקה דקה רש"י: ה עולין

ה כל יום שליוצמוורחו של כבש דאמר מר כל פינות שאתה פינה לא יהו אלא דרך ימין שהוא למזרח שהרי הכבש נדרוס לכך עולין במזרחו של כבש שממך לפנות לימין : והיום כהן גדול : משום כבודו להראות השיבותו שהוא כהן בית זבולך במקום שהוא הפך מה שאין שאר

כהנים רשאו לעשות כן : ו בכל יום היו סס' במזבח החיצון : ארבע מערכות של עלים שחברים עליהם האש : אחת מערכה גדולה שמקריבין עליה התמידות מערכת שניה שימנה כותלים של למזבח הקטרת ואח' מערכה של קיום האש שלא תסור ומשם אש לעולם : ואחת מערכה של אברים ופדרים של תמיד של צפן הערבים שלא נתעכלו ונבערז ולא נשרפו כל הלילה שורפין אותה במערכה זו : ומוספין ביה"כ עוד מערכה אחת ליטול ממנה גחלים לקטרת לפני ולפנים : ר"י אומר בכל יום ג' : ד"ג קראו כתיב (ויקראו) על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר וזו מערכה גדולה (שם) ואש המזבח תוקד ביום מערכה שנייה של קטרת (שם) והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה וזו מערכה ג' של קיום האש : ומערכה רביעית לאברים ופדרים שלא נתעכלו לית ליה לרבי יוסי דסבירא ליה שאברים ופדרים שלא נתעכלו נדרו מערכ' גדולה הם נשרפים : רבי יהודה אומר בכל יום שתיים : דלית ליה מערכת שלישית של קיום האש : ומקרא שלישי של והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה : דריש ליה רבי יהודה שהמזבצר קטנים דקיים כדי להצית האש על המערכה הגדולה לא יצית על הרצפה ועלה כשהם דולקים למזבח : אלא ידליקם בראש המזבח : והלכה כר' יוסי :

פרק ה הוציאן לו מלשכת הכלים : וכך היתה מדרתה : כמדתה בחון כך מדרתה כלים : ומה בחון היה חופן בחפניו ממש : ולא בכלי כך בפנים כשמערה הקטרת מן הכף לתוך חפניו : לא היה מערה בכלי עשוי כמדת חפניו : אלא לתוך חפניו ממש : נטל את המחתה בימניו : לפי שהיא כבדה וחמה וכך הקטרת קלה היונה לכך מחתה בימניו וכך בשמאלו : והיה

פראה מקום על זה הדין : וא"ת קושייתו : ועדיפא הוה ליה לאקשווי כו' כל דשאלה זו דיניא כו' נשאלה בבית המדרש קודם דבעיה מנייה מרב שעת הולכה בשמאל מהו : אי גווי נתר דפשה רב שעת דהולכה קשרה וקודם דאתחב דברייאתא דבתר דאתחב מברייאתא

ה עולין במזרחו של כבש : פירש הר"ב דאמר מר כל פינות וכו' : לא יהו אלא לימין לקמן כפי' בגמרא ד' נ"ח ילף לה ימים שעשה שלמה דכתיב (ד ה ב ד') עלי"ב בקרב' פונים כפונה וג' פונים ימנה וג' פונים נגדה וג' פונים מזרחת : דמונה והולך : המקיף את הים

וכא לו מנפון למערב וממערב לדרום וכו' דדרך ימין מקיפה : מ"י טה 30 והיום כ"ג עולה כו' כך גירס' הר"ב : וכו' והיו עולים באמצע ויורדי באמצע כו' לפני כ"ג כדי להדרו : (הרמב"ם) והיום מן הקיסוסן של זהב דאמרין : מ"י פד 50 צ"ב דזכחים דף כ"ב (דככל) כלי שרת מוקדש דכתיב ורחצו לרבותא שאר כלי קדש ריב"א : תוספות סוף דף מ"ד : ו ארבע מערכות : פירש הר"ב מערכה רביעית לאברים ופדרים כו' : ונפקא מואש : ורבנן וי"ו לא דרשי גמרא : והיום חמש : נפקא ליה מואש ואפילו למאן דלא דריש וי"ו : וי"ו הא דריש גמרא : שתיים כתב הר"ב ומקרא ג' שלוהאש וגו' דריש ליה שהמזבצר קטנים כו' ואיך נפקא ליה מונתנבני אהרן הכהן אש על המזבח (ויקרא א') : ור"י אי מהתם ה"א קאי אארעא ועבד מוסחא קנול : וקרא ונתנו דריש ליה כו' כדאיתא בגמרא :

פרק ה הוציאן לו את הכף והאחתה : פירשו בגמרא מחתה מלכה קטר' : דממנה חפן כו' : ונתן לתוך הכף : כדאשכחן בגמרא (במברור) : כף אחת מלכה קטרת : גמרא : נטל את המחתה בימניו : היינו מחתה דגחלים : וכתב הר"ב לפי שהיא כבדה וחמה כו' : דאי לאו הכי יציבא בארעא וגיוורא בשמי שמיא כדאיתא בגמ' : אבל לא משום דהולכה בשמאל פסולה דאם כן מאי קאמר מטעם יציבא כו' דאינה אלא סברא בעלמא : עדיפא ה"ל לאקשווי והא הולכה בשמאל פסולה : אלא שראיתי להרמב"ם בפ"ד מהלכות עי"כ שכתב כבר בארנו שהולכה בשמאל פסולת בדם הקדשים ובשאר עבודות : לפיכך היה מן הדין שיוליך במחתה בשמאלו וכך הקטרת בימניו : אבל מפני שצד וכו' ע"כ ד"מ דהני טעמי זריכים : משום דאל"ה הולכה פסולה בשמאל : והדין עמו : משום דאיתחב רב שעת דמבשיר בשמאל בפרקין דף מ"ט : ובכ"ז בפרק ה' מהלכות ביאת המקדש לא

פירש המקום על זה הדין : וא"ת קושייתו : ועדיפא הוה ליה לאקשווי כו' כל דשאלה זו דיניא כו' נשאלה בבית המדרש קודם דבעיה מנייה מרב שעת הולכה בשמאל מהו : אי גווי נתר דפשה רב שעת דהולכה קשרה וקודם דאתחב דברייאתא דבתר דאתחב מברייאתא

א יוחא טב 4
מ"י טה 30
כ"ג א והיו
עולין באמצע
ויורדים באמצע

מ"י פד 50

דתלי

איתא כהן
חיה פד
עבוד' י"ב

דתיי בה בדיח דשחאל פסולה בהולכה לריכוס להי טעמא
בלאו יציבה כו' אלא מכח דדין עממו כדבר הרמב"ם * ויחסר
הגמרא סדר השאלה כמו שנשאלה גדאמרינן בעלמא * וזוהי
ראשונה לא זזה ממוקדו ה' (ביבמות משנהו פ"ג) וגדולה מו
בגמ' (פ' בתרא דף ע"ו) דמאי
דקאמר מעקרא ל"ל דלא איתמר
אלא בתר מאי דאיתמר בתר הכי
כ"ש הך פירכא שמוסדרת קודם
התוובתא * וכתב בכ"מ וק"ל
כיון שהולכה בשחאל פוסלת *
פירך הכשירו כאן מפני טעמים
הללו * ואפשר שהולכה בשחאל
לא פסולה אלא מדרבנן * או נמי
אע"ג שהולכה בשחאל פסולה
מדאוריתא משום דא"א שלא
בהילך בקטרת לא פסלה * ובהי

ואת הבקב בשחאלו * יהיה כהן בדיח עד
שמוגיע לבין שתי הפרוכת * המבדיל' בין
הקדש ובין קדש הקדשי * וביניהן אמה * רבי
יוסי או' לא היתה שם אלא פרוכ' אחת בלפני
שנאמר (שמות כ"ו) והבדילה הפרוכ' לכם בין
הקדש ובין קדש הקדשי * החיצונה היתה
פרופה מן הדרום * והפנימי' מן הצפון * כהן
ביניהן עד שמוגיע לצפון * הגיע

והיה מהלך זה כל * נכנס ומאריך בתוכה למערב : לבין שתי
פרוכת * לפי שכתפקו בבית שני אם המהיל המבדלת בין הקדש
ובין קדש הקדשי * שהיתה בבית ראשון והיה עוביה אמה חי אותה
אמה כלפנים * או בלחץ * לסיכך עשו ב' פרוכת חי מלוגה וא'
פנימית : וביניהן אור אמה לקלוט
ביניהן אור מקום המחיצה :
(החיצונה) פרוטה מן הדרום *
רבנן קאמרי לה דפליגי עליה דר'
יוסי * ואמרי והבדילה הפרוכת
לכם במשכן בלבד נאמ' : פרופ'
ראשה כפולה לגד החיצון ונאחזת
בקרם של זכב להיות (פתוחה)
מן הדרום ועומדת : מהלך ביניהן
נכנס צפופת הדרום ומהלך
ביניהן עד שמוגיע לפרופת הצפון :
יעיע

אכשר רחמנא * עכ"ל וז"ש דלא פסלה אלא מדרבנן היינו טעמו משום דבקר' דמזיח ילפינן יומין (מכדתב הר"ר פ"ב
דביתים) לא כתיב אלא קבלה ונתינה * והיינו דבעי בגמ' שהולכה חי כשרה בשחאל * ולא אופטיט אלא מברוי דתיי בשחאל פוסל
בהלכה * ואין להקשו' אמאי לא תקנו שילוך ב' פעמים פעם המהתה בימיו ופעם הכף בימיו * דכבא ה' אמר רהמנא (וגלח
הכהן מלא המחתה בחי' אש וגו' ויולא חפניו קטורת וגו' והביא מזבת לפרוכ') * ולא שתי הבאות כדאיתא בגמ' ריש פרקין והשתא
דאית להכי אפשר לומר דאפילו בתר דתותב רב שטק פריטין ספיר יציבה בארעא וכו' דכיון שאינו רשאי לעשות שתי הבאות
על כרחין מכשירין השחאל בחדא * ומשום יציבה כו' ה"ל להפוך וחהא המחמה בשחאל * אלא שאין לשנו' של הרמב"ם כך * שהרי
כתב לסיכך היה מן הדין כו' * ומשמע דמהדין שהקדים דהיינו שהולכה בשחאל פוסלת הוא * הלכך נראה שהולכה המהתה של
גמלים שאינה אלא מבשרי הקטר' מן הדין כשר אף בשחאל : לבין שתי הפרוכת * כתב הר"ר לפי שכתפקו בבית שני
אם המחיצה וכו' והיה עוביה אמה ומסיים רש"י ואינה יכולה לעמוד בגובה משה אמה ולהוסיף על עוביה א"א דכסי' (ד"ה א"א כ"ה)
הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל * עכ"ל * וקטיל לי דד"ה שני ג' ד' כתיב והגבה משה ועשרים * ופירש"ש שם דעד קרחו עלייה
ראשונה ל' * ומזנו עד גג העליון * בין הכל ק"ד * וכ"כ הרד"ק לספרת רז"ל * אם כן גובה הראש יאחר ויהי * הלכך נראה
בעיני שזה לא היה יכול לעמוד בבית שני לפי גובה ההיכל עממו עד קירוי עלייה ראשונה היתה * כדתנן במדות פ"ד ועל ראשון רק
ל' כמ"ש רש"י ב"ד * והכי איתא בפ"ק דב"ב דף ג' ט' קאי בפלתין קאי * ועיין משנה ה' פ"ד דמדות מ"ש שם בס"ד * ואפשר שהיה
כתוב בפירש"י מ' * וטעו והדפיסו מאה' וא"ת אמאי עשאו בית שני גובה מצבת ראשון וכבר אמרו בגמ' דב"ב דכתיב (חגי ב') גדול
יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון * בבנין ובשטים * וגם שם פירש"ש בבבב ק' אמה * וא"ת מהקושיא שכתבתי אלא ר"ל מ'
דאיכל כמ"ש * וכבר כתבתי זה במהדורות לסימן ז"א בספר צורת הבית * עוד הקשו התם בגמ' * לעבד מאי דאפשר בבנין * ואיך
בפרוכת * אמר רבוי גמירי חי כולה בבנין במקדש ראשון * חי כולה בפרוכת כמשכן * ובהי מתרצים התוספות דכאן אמאי לא
עבד פרוכת אחת שהיה (עוביה) אמה * אלא דכיון דגמירי חי כולה בפרוכת ה"ג גמירי דלעבדו כי היכי דעבדי במשכן * ובמשכן
כאמר והבדילה וגו' דמשמע שמגד החיצון של פרוכת יהא קדש * ומתחלת עוביה ולפנים יהא הכל קדש קדשים * ודלמא אותה אמה
כלחון ומנאל דמתחלת עוביה ולפנים אינו הכל קדש קדשים * אבל כי עבד שתי פרוכ' ימא דאע"ג דכיון בלחון קיימין והבדילה
בעובי פרוכת השני שהיה דבוק לסוף אמה טרקסין :

רבי וחי או' לא היתה שם אלא פרוכת חי * שעוביה אמה * דס"ל והבדיל' הפרוכ' היינו בין חלל לחלל שחוצה לה קדש * וחלל
כלפנים הימנה קדשי קדשים * אי' דלמא פשיטא ליה דקדושת האמה כלפנים נמאל דלדידיה מתחלת עוביה ולפנים קדש
קדשים כמו במשכן * תוספות *
פרופ' פירש הר"ר ראשה כפולה לגד החיצון ונאחזת בקרם כו' ובפירש"י ור"ל שהפרוכ' על פני כל הדביר מוטל הצפון עד טופל
הדרו' * ושם בכותל דרום נכפלה ר"ל היתה הרובה * ונחת לחון לתוך היכול ונאחזת בכותל הדרום בקרם כו' ועל שם
הקדש מקרי פרופה כדחמרגס קרסי זהב * פורטין דדכב :
מן הדרום * ואע"ג דנמאל כשהוא מהלך בהיכל עד שמוגיע לפרופה זו שהוא הולך לשחאלו שהולך מזורח למערב והופך
פניו לדרום פוכה לשחאלו * ובמש"ס ה' דפרק דלעיל כתב הר"ר דכל פגות כו' לא יהא אלא לימין * מ"מ כדי שכהא
מהלך

הגיע לצפון משנכנס לתוך חלל בית קודש הקדשים הפך פניו לדרום לילך עד בין הכדים שהוא באמצע החלל סקבדים היו ארוכין עד הפרוכת ראשו אחד למערב וסקביו לו למזרח אחד בראש הארון לצפון ואחד בראשו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרוכת שהמהלך מצפון לדרום שמאלו למזרח והפרוכת היתה בצומת גמלא שמאלו עם הפרוכת : עד שהוא מגיע לארון למקום ארון ולא לארון ממש דבבית שני לא היה סס ארון : דרך כניסתו שלא היה מסב את פניו ללאת אלא יוצא דרך אחורו ופניו לארון מתפלל תפלה קצרה וזו היא : יאר ארון ולפניה ה' אלהי שאם שנה זו שמונה פיהוש חמה שחא בשומה ולא יעדי עבד שולטן מדבית יהודה ולא יהיו עמך ישראל לריבים פרנסה זה מזה ולא מעס אחר ולא תכנס לפניך תפלת עובדי דרכים פירו' מפני שהם מתפללין שלא ירדו גשמי' : בבית החנון כהיכל : שלא

מהלך עם הפרוכ' השני בתוך הדביר שנמצא שמאלו עם הפרוכת וימינו מול ארון הקודש אבל לעשות גם פריפה הראשונה בצפון לא בשו למעבד דכבוד הוא לקדש הקדשים שלא יהיו נפסחים שתי הפרוכת כזד אחד ויהיו עיניו יזוונת מיד מבית קודש קדשים כדאמר בגמרא אליבא דר"מ דס"ל כר' יוסי שלא היה אלא פרוכת אחת ומצריכו שלא יכנס כהיכל כנגד הפריפה כדי שלא יזונו עיניו כל שהוא מהלך באורך ההיכל דרך הפריפה שכנגדו ואמרו בגמרא דלר"י נמי פריפת הפרוכת בצפון ונמצא שאם היה נכנס להיכל וילך לו כנגד הפריפה שיהיה פונה לימינו ואפילו הכי הצריכו ר' מאיר לפנות לשמאלו שלא יזונו עיניו ומיניה נשמע לרבנן דס"ל דשתי פרוכת היו דמס"ט לא עבדי פריפתו דחילוניה בצפון כדי שלא יזונו עיניו כל מה שזכר לעבדו ועיין משנה ה' דלקמן :

א"ר חיי"ט פ"ג
פ' עבודת
ה"כ הל"א
ג' ס"ל י"ז
פ"ט
ד' תענית כז
ה"ט
ו' ג' סנהדרין
כ"ו פ"ט
ס' הלכה ג'
ה"י
ח"ט
ת"ט
ה"ה
ה"ה
ה"ה
ה"ה

הגיע לצפון הופך פניו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרוכת עד שהוא מגיע לארון הגיע לארון ונתן את המתה בין שני הכדים צבר את הקמורת ע"ג גחלים ונתמלא כל הבית מלוי עשן יצאובא לו בדרך בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החצון ולא היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל : ב' משניטל הארון ואכן היתה שם מינות נביאים ראשונים ושתי היתה נקראת גבורה מן הארץ שלישה אצבעות ועליה היה גותן : נטל את הדם ממיו שהיה ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד במקו' שעמד והוא ממנו א' למעלה וז' למטה ולא היה מתכוין להוות

להבעית את ישראל שיאמרו מת הוא : ב' ושתי היתה נקראת על שם שממנה נשתה העולם שנה יסד הקב"ה את עולמו שתי יסוד : ג' למקום שנכנס בבית קדש הקדשים : במקום שעמד בין הכדים : ולא היה מתכוין להוות לא למעלה ששהא אחת למעל בחודה של כפורת העליון והשבע למטה [בעוביה] שהיה לא על הכפורת מוגעים אלא לארץ נופלים :

כ"ו דבבית שני כו' כי צבית ראשון שהיה שם ארון לא היה סס אלא פרוכת אחד והוא יספר כצאן סדר בית שני שלא היה סס ארון והיו סס שתי פרוכת הרמב"ם וצמ' והא קתני לבין שני הכדים : אימא כבין שני הכדים : בין שני הכדים פי' הר"ב שהכדים היו ארוכים כו' הכל לבין רש"י וזו נורתו : צבר את הקמורת יעין בפירש הר"ב סוף פ"ו דתמיד :

ונתמלא כל הבית כולו עשן לשון הרמב"ם בפרק ד' מהלכות ע"כ כוונתו שם עד שיתמלא הבית עשן ויצא ע"כ דאלת"ה מאי למימרא דנתמלא כו' : בדרך בית כניסתו פיר' הר"ב לאחוריו וילפינן לה גמ' מדאמר קרא (ר"ה ב"א) ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלים דה"ל לכתוב מירושלי או מן הבמה כו' לירושלי אלא ה"ק ויבא שלמה הבמה אשר בגבעון דרך הליכתו וכן לירושלים בשבוע מגבעון היתה כביאה ראשונה : שלא להבעית את ישראל פירש הר"ב שיאמרו מת הוא כי הרבה כהנים גדולים היו נותים בקדש הקדשים אם לא היו ראויין או אסיסנה דבר במעט הקמורת הלא תראה אמר השם יתעלה לאהרן ויקרא יו' ולא ימות כי בעשן אראה על הכפורת רמב"ם : ב' משניטל הארון משנגנו לא קתני אלא משניטל תנן כמ"ד ארון גלה לבבל כו' דלא כי הא דתנן במשנה ב' פרק ו' דשקלי' גמרא : אבן היתה שם באמצע בית ק' כדאיתא בהדיא פ"ק דמגילה דף' דתניא ארון שעשה משה יש לו עשר אמות לכל רוח וכו' ואני תמה על הרמב"ם והתוספות דב' דף ק"ה שהרמב"ם גריס פ"ד מהלכות בית הבחירה כתב במערבו והתו' פ"ב דב' כתבו בצומת וגם שיה' לא ביארנו אז מנין להם וזה שנתא הכ"מ כתוב על פיסקא דרוש פ"ד מהלכות בית הבחירה דאיתא הכי במלכות המשכן פרק ד' ע"כ לא לזם שכתב בויערבזו קאי שדקדקתי באותה בריתא ולא מנחתו בה כלל מזה אלא קאי על מ"ס ולפניו נצמח המן וכו' דהיא הוא דאיתא התם ועוד שאלו לזם נתכוין עדן לא יבא הרמב"ם מילי קושיא למה לו לפסוק כברייתא חזונה ודלא כברייתא שבגמרא אלא מעולם לא נתכוין הכ"מ להעיר על זה וז"ע גס על התוספות ז"ע ועיין עוד מזה מה שאכתוב בפ"ד ב' משנה ע' בס"ד : מימות כביאי ראשונה דוד ושמאל מפרש במסכת סוטה דף מ"ח רש"י : ג' והוא ממנו אחת למעלה ושבע למטה דגבי פר' כתיב (שם) והיה באצבעו על פני הכפורת קדמה ולפני הכפורת יזה שבע פעמים

מערב
אין
פרוכת
מזרח

וגבי שיעור כתיב (ויקרא י) והזה אותם על הכפורת הרי שזכר מפורש דאופן דלפני הכפורת דהיינו דלמטה שבע' וזשעיר מפורש דאזתה שעל הכפורת אחת היא דכתיב והזה אותם' וחדל משמע' וכתיב נמי (שם) ועשה את

א"י' א"י' ב' ב' :

דמו כאשר עשה לדם הפר' מה ת"ל כאשר עשה' שיהיו כל עשיותיו שוות כשם שלמטה זכר שבע כך למטה בשעיר שבע' וכשם שלמטה בשעיר אחת כך למטה זכר אחת גמ' :
לא למעלה ולא למטה' דהא אמרו דלמטה דשעיר ילפינן למטה דפר ואם כן לא לכחוד כלל גבי שיעור ולפני הכפורת' דסוף סוף גמר ממנו דפר' והיקשא דכאשר עשה' אלא הא דכתיב בשעיר ולפני הכפורת' לאקושי על הכפורת ללפני' מה לפני' על הארץ משמע' ולא ממש נוגע בכפורת אף על' דלא ממש נוגע בכפורת אבל אפסא ליכא למומר דכיון דילוף מעלה דפר ממעל' דשעיר לשחוק מן על הכפורת דגבי פר אלא דאפי' לאקושי לפני לעל' מה על ממש כו' : דההוא על הכפורת דגבי פר לאו מופסא' כראב"י דאמר על פני הכפורת

אלא כמזליף' כמלקה הזה שמתחיל בין הכתמים ויורד למטה כך היה מתכוין שיהיו ח' הזאות הללו בארץ כשורה זו תחת זו: אחת ואחת' שאם לא ימנה הזאה ראשונה שלמעלה לפניה עם כל שבע שלמטה' פעמים שיטעה וימנה הזאה ראשונה עם

שבע שלמטה ובהזאה הראשונה שלמטה ימנה שתיים' ואין לומר ימנה הזאה שלמעלה עם שבע שלמטה וימנה עד שמונה' די"ל מנה להפסיק מתנות שלמטה מתוך שבעה ולא מתוך שמונה ד' כעל דם הפר והניח דם השעיר' מסקנא דמלתא דר' יהודה היא דאמר לא היה שם אלא כן אחד ולריך ליעול דם הפר תחלה כדי להניח דם השעיר זכר שהיה עליו דם הפר' : ואין הלכה כרבי יהודה' : על הפרוכת' : דכתיב (ויקרא י) וכן יעשה לאהל מועד' עירה דם הפר' דכתיב במתנות המזבח' (שם) ולקח מדם הפר ומדם השעיר' מדם שניהם יחד' ונתן

לא למעלה' ולא למטה' אלא כמצליף' וכך היה מונה' אחת' אחת ואחת' אחת ושתים' אחת ושלוש' אחת וארבע' אחת וחמש' אחת ושש' אחת ושבע' יצא וזניחו על כן הוהב שבהיכל' ד' הביאו לו את השעיר' שחטו וקבל במזרק את דמו' גבנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלה' ושבע למטה' ולא היה מתכוין להזות' לא למעלה ולא למטה' אלא כמצליף' וכך היה מונה' אחת' אחת ואחת' אחת ושתים וכו' יצא והניחו על כן השני שהיה בהיכל' ר' יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד' נטל דם הפר' והניח דם השעיר' והזה ממנו על הפרוכת' שכנגד הארון מבחוץ' אחת למעלה' ושבע למטה' ולא היה מתכוין וכו' : וכך היה מונה וכו' נטל דם השעיר' והניח דם הפר' והזה ממנו על הפרוכת' שכנגד הארון מבחוץ' אחת למעלה' ושבע למטה' ונתן עירה דם הפר לתוך דם השעיר' :

והזה דם הפר' והזה ממנו על הפרוכת' שכנגד הארון מבחוץ' אחת למעלה' ושבע למטה וכו' : ונתן

קדמה זה בנה אב כל מקום ש' פני אינו אלא קדים' גמרא' : כמצליף פירש ר"ב כמלקה וכו' : הכי איתא בגמרא' וכתב רש"י כמצליף לא ידעתי לשובו ע"כ' ובערוך הביא יודע כמציא למעלה' תהלים ע"ד ה' תרגומו יצליף בקורבא קיך גבר דמרי ידוהי' : ד' הביאי' לו את השעיר' רוצה לומר בין האולם ולמזבח במקום שחט את פרו כדתנן במשנה ח' פ"ג' ועיין בפירוש הר"ב שם משנה ט' וז"ל הרמב"ם בפרק ד' מהלכות ע"כ ואחר כך יוצא מן ההיכל וזוהו את השעיר' : שחטו' וקבל במזרק את דמו' עיין בפרק דלעיל משנה ג' מ"ש בס"ד' : רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד ובגמרא בעינן למומר דטעמיה משום דמחלפי ורבי יהודה לית ליה תקנתא דלכתוב עליהו כי דפר וכו' דשעיר' : דומטין דלאו אדעתיה לעינא בכתבא' : ודחו ליה ממשנהו דר"ג שופרות משנה ה' פרק ו' דשקלים' : דתנן וכתוב עליהם כו' : ונראה לי דטעמיה שסובר שלא היה שום צורך זכר שני שיכול לקחת בתחלה אותו הדם המונח קודם שניח עליו זה שבידו' : אבל בסוף הסוגיא דף נ"ו ע"ב מסיקין דמשום חולשא דכ"ג לאו אדעתיה לעיניה בכתובה דאלת"ה בלא כתיבה נמי הא האו חיוור והאי שוויק אלא משום חולשא כו' ה"נ כו' : נטל דם הפר והניח דם השעיר' פי' הר"ב דמסקנא דמלתא דרבי יהודה עינן פירש הרמב"ם' : וכן הוא בסוגיא וטעמא כ"ל דאין לפרש דכרצנן אחיה ויהיה פי' והניח' : כלומר לאסוקי שיערה דבסיפא דאם כן לשחוק לגמרי ולא לתני כלל והניח דם השעיר' : וכן לקוון לא לתני והניח דם הפר' : על הפרוכת' כתב הר"ב דכתיב' : וכן יעשה לאהל מועד' : כשם שמוה לפני ולפנים כך מזה' : ומה לפני ולפנים אחת למעלה' : ושבע למטה מדם הפר' : כך מזה בהיכל' : וכשם שלפני ולפנים אחת למעלה' : ושבע למטה מדם השעיר' : כך בהיכל' : גמרא' : ובספר הרמב"ם פרק ג' מהלכות ע"כ כתוב וחוזר ומזה בהיכל מדם הפר שמונה וכו' : שכן נאמר בדם הפר על הכפורת ולפני הכפורת וחוזר ומזה מדם השעיר כן על הפרוכת כו' : שנאמר בדם השעיר ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר' : כך מנאיתו דפוס ישן גס חדש ודברים מתמיהים הם דקרא דהביא זכר נאמר בשעיר' : ועוד דקאי אהויות דקדש הקדשים והביאו אדהיכל' : וכן נמי הך קרא דהביא בשעיר נאמר בהויות דקדש הקדשים' : וראוי הוא להגיה דקודם וחוזר ומזה בהיכל' ז"ל שנאמר בדם השעיר ועשה את דמו וגו' : ובמקומו כאן נגיה שנאמר וכן יעשה לאהל מועד' : וז"ש שכן נאמר בדם הפר וכו' : אין לו מקום כלל ונריך למוחקו מן הספר ואני מתמי' שהי"מ לא העיר בכל זה :

ונתן את המלא בריקן * וחוזר ומערה מזרק מלא טוך הריקן כדו שיתערבו הדמים יפה : ה היקמחטא ויורד * האי תנא סבר שהיה הסבן הולך ברגליו לכל קרן וקרן וכל מתנה ומתנה היתה בקרן שלפניו וסמוך לו ולהכי נקט מחטא ויורד כלומר

ונתן את המלא בריקן: ה' ויצא אל המזבח אשר לפני ה' * זה מזבח הזהב * התחיל מחטא ויורד * מהיכן הוא מתחיל * מקרן מזרחית צפונית * צפונית מערבית * מערבית דרומית * דרומית מזרחית : 'מקים שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון * משם היה גומר על מזבח הפנימי * רבי איעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה : חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היתה גורת מלמעלה למטה : ן 'הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים 'שירי הרם היה שופך על

ה זה מזבח הזהב * דאלו מזבח החיצון לאו לפני ה' הוא רש"י : מחטא ויורד * לשון רש"י מחטא לשון ירידה היא כדאמרין במנחות דף ס"ו נושא עולה ומחטא עכ"ל * ולדבריו כפל לשון במילות שונות מחטא ויורד * ולי נראה דלישנא

דכ"ו הוא * כדאמרין בחולין רפ"ב דף ק"ז יומאי משמע דהאי חטאו לישנא דלע"ו הוא דכתיב (תהלים נא) תחטאי באזוב ואתה ע"כ * וה"ל קתני מחטא ע"ש שאלו המתנות לטה' המזבח נתונים נתונים הנה כדכתיב (ויקרא י) וטהרו וקדשו מטמאות בני ישראל : מקרן מזרחית צפונית וכו' * סבר לה כר"י דמתני

א' דלעיל דאמר דלא היתה שם אלא פרטת אחת ופרופה מן הצפון וכנגמר מתנות פנים ואלו דרך הצפון פגע תהלה בצפונות מערבית ובהוא קרן דפגע ברישא לא עביד דאמר קרא

(עש) ויצא אל המזבח עד דנפיק מכוליה מזבח * כדאמר בגמרא ואלו למזרחית צפונית ונתן שם וחוזר לצפונות מערבית דרך ימין כך פירש"י * אבל הרשב"א מיישב למתניתין דהכא דסברה כח"ק דר"י בחדא ופליגא עליה בחדא * סברה כוותיה דשתי

פרוכת היו * ופליגא עליה בחדא דסברה דחיונה פרופה מן הצפון ופנימי מן הדרום וכי נפיק נפיק מן הצפון * ומשום הכי פסק הרמב"ם כדך פתחא בתרא כח"ס כ"מ פ"ד מהע"כ ואתי שפיר לפי זה דתהלת כניסתו לבית קדשי קדשים היה דרך ימין * עיין מ"ש בריש פירקין ועדיין זריבין אנו למודעי * דאע"ג דהרמב"ם בפ"ד מהלכות בית הבחירה ובפ"ז מהלכות כלי המקדש * כתב דשתי פרוכת היו ולא זכיר דרך פריפתן דהשתא י"ל דס"ל דחיונה פרופה מהצפון מ"מ הכא בעי"כ כתב נמצא הפרוכת פרופה נכנס לקדש הקדשים כו' * נראה מלשוננו זה שהעתיק דעת רבי יוסי שלא היתה אלא פרוכת אחת * דלת"ק היה לו להעתיק סדר הליכתו בשתי הפרוכת * ולכן נראה לי דהרמב"ם לא בא לעשות מחלוקת אחרת בין תנא דהכא לת"ק דר"י דלעיל

כ"ס למ"ש הרשב"א עצמו דבספרי גרסין בגמרא בדהיא דתנא דהכא ס"ל כר"י * אלא שמפני שזה שהיו שני פרוכת משום ספיקא הוה * ואי לאו ספיקא לא עבדי אלא פרוכת אחת כמו לר"י משום דפשיטא ליה כדלעיל בשם החכם ובפרוכת אחת פתחא בצפון דהכי ס"ל ר"י ומיניה נשמע לכ"ע הוכא דליכא ספיקא * ועוד משום דבהכי הוה הקפס לימין כדלעיל * והדבר ידוע דכל הני הלכות הלכתא למשיחא נהו וכשיבנה בית המקדש צ"ב כבר בא אליהו והתיר כל הספיקות הלכך דבנין בית הבחירה העתיק המשנה כשהיה בבית שני משום דבנין יחזקאל שלעתיד לא פירש על פי חז"ל * וכ"כ שם ו"ל בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב בייחזקאל * אינו מפורש ומבואר עכ"ל אבל הכא דלאורי לן העבודה הוא בא כתבה ע"פ מה שהיא עבודה כשאין כאן

אלא פרוכת אחת לפי שכן יהיה לעתיד במהרה בימינו אמר : בישם היה גומר * לישנא דמשם לא דייקא דהל"ל לשם ובפי' רש"י כתוב שם והוא נכון * וכן ברייתא מקום שר"י הגלילי מתחיל שם ר"ע פוסק מקום שר"ע מתחיל שם ר"י הגלילי פוסק : ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה כו' * אהאן לרבי אליעזר דלת"ק מחטא ויורד מלמעלה למטה וכו' * כפי' הר"ב אבל אבל להרמב"ם דפירק הנוצר אהאן אף לת"ק דדוקא במזרחית צפונית שלפניו בראשונה נותן מלמעלה למטה דבאותו קרן אינו יכול ליתן עד שיצא זכר המזבח כדלעיל ונמצא שעומד שם באותו קרן והוא לפניו * אבל במערבית צפונית נותן מיד במקומו שהוא עומד כדו שלא יעבור על מצות וישהה המתנה ואחר כך מקיף ברגל לצפונות מערבית ומשם נותן מיד מערבית דרומית ואחר כך מקיף ברגל למערבית דרומית ונותן מיד לקרן דרומית מזרחית * כח"ס הרשב"א הביאו הכ"מ ונמצא שהרמב"ם שכתב להך סיפא לא משום דפסק כר"א אלא דס"ל דאהאן אף לת"ק הלכך * ז"ש עליו הכ"מ דפסק כר"א משום דבגמרא פליגי ר"מ ור"י אליבא * הוה ליה לכתוב דליתא לפי דברי הרשב"א ופירושו * וכן נראה דהרי צפי' המשנה כתב דאין הלכה כר"א וראוי יותר ליישב דבריו לדבריו שלא יהו סותרים זה את זה בכל מקום שכולל ומ"מ [כתב] הרשב"א דבגמרא משמע דלא כפירושו זה :

ו בזהר פ' הר"ב המקום המגולה שבו כו' * כדכתיב (שמות כב) כענש השמים לטהר גו' :) על

הלכה כר"א : ך על טהרו * אחר שגמר כל המתנות של קרנות וזה עליו שבע פעמים כדכתיב (ויקרא י) והזה עליו מן הדם וטהרו * המקום

המגולה

פרוכת היו * ופליגא עליה בחדא דסברה דחיונה פרופה מן הצפון ופנימי מן הדרום וכי נפיק נפיק מן הצפון * ומשום הכי פסק הרמב"ם כדך פתחא בתרא כח"ס כ"מ פ"ד מהע"כ ואתי שפיר לפי זה דתהלת כניסתו לבית קדשי קדשים היה דרך ימין * עיין מ"ש בריש פירקין ועדיין זריבין אנו למודעי * דאע"ג דהרמב"ם בפ"ד מהלכות בית הבחירה ובפ"ז מהלכות כלי המקדש * כתב דשתי פרוכת היו ולא זכיר דרך פריפתן דהשתא י"ל דס"ל דחיונה פרופה מהצפון מ"מ הכא בעי"כ כתב נמצא הפרוכת פרופה נכנס לקדש הקדשים כו' * נראה מלשוננו זה שהעתיק דעת רבי יוסי שלא היתה אלא פרוכת אחת * דלת"ק היה לו להעתיק סדר הליכתו בשתי הפרוכת * ולכן נראה לי דהרמב"ם לא בא לעשות מחלוקת אחרת בין תנא דהכא לת"ק דר"י דלעיל

כ"ס למ"ש הרשב"א עצמו דבספרי גרסין בגמרא בדהיא דתנא דהכא ס"ל כר"י * אלא שמפני שזה שהיו שני פרוכת משום ספיקא הוה * ואי לאו ספיקא לא עבדי אלא פרוכת אחת כמו לר"י משום דפשיטא ליה כדלעיל בשם החכם ובפרוכת אחת פתחא בצפון דהכי ס"ל ר"י ומיניה נשמע לכ"ע הוכא דליכא ספיקא * ועוד משום דבהכי הוה הקפס לימין כדלעיל * והדבר ידוע דכל הני הלכות הלכתא למשיחא נהו וכשיבנה בית המקדש צ"ב כבר בא אליהו והתיר כל הספיקות הלכך דבנין בית הבחירה העתיק המשנה כשהיה בבית שני משום דבנין יחזקאל שלעתיד לא פירש על פי חז"ל * וכ"כ שם ו"ל בנין העתיד להבנות אע"פ שהוא כתוב בייחזקאל * אינו מפורש ומבואר עכ"ל אבל הכא דלאורי לן העבודה הוא בא כתבה ע"פ מה שהיא עבודה כשאין כאן

אלא פרוכת אחת לפי שכן יהיה לעתיד במהרה בימינו אמר : בישם היה גומר * לישנא דמשם לא דייקא דהל"ל לשם ובפי' רש"י כתוב שם והוא נכון * וכן ברייתא מקום שר"י הגלילי מתחיל שם ר"ע פוסק מקום שר"ע מתחיל שם ר"י הגלילי פוסק : ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה כו' * אהאן לרבי אליעזר דלת"ק מחטא ויורד מלמעלה למטה וכו' * כפי' הר"ב אבל אבל להרמב"ם דפירק הנוצר אהאן אף לת"ק דדוקא במזרחית צפונית שלפניו בראשונה נותן מלמעלה למטה דבאותו קרן אינו יכול ליתן עד שיצא זכר המזבח כדלעיל ונמצא שעומד שם באותו קרן והוא לפניו * אבל במערבית צפונית נותן מיד במקומו שהוא עומד כדו שלא יעבור על מצות וישהה המתנה ואחר כך מקיף ברגל לצפונות מערבית ומשם נותן מיד מערבית דרומית ואחר כך מקיף ברגל למערבית דרומית ונותן מיד לקרן דרומית מזרחית * כח"ס הרשב"א הביאו הכ"מ ונמצא שהרמב"ם שכתב להך סיפא לא משום דפסק כר"א אלא דס"ל דאהאן אף לת"ק הלכך * ז"ש עליו הכ"מ דפסק כר"א משום דבגמרא פליגי ר"מ ור"י אליבא * הוה ליה לכתוב דליתא לפי דברי הרשב"א ופירושו * וכן נראה דהרי צפי' המשנה כתב דאין הלכה כר"א וראוי יותר ליישב דבריו לדבריו שלא יהו סותרים זה את זה בכל מקום שכולל ומ"מ [כתב] הרשב"א דבגמרא משמע דלא כפירושו זה :

ו בזהר פ' הר"ב המקום המגולה שבו כו' * כדכתיב (שמות כב) כענש השמים לטהר גו' :) על

על יסוד מערבי וכן על יסוד דרומי פירשם הר"ב ברפ"ה
 דזבחים ובמסנה ב' סס: לנחל כמו לנחל איתן עמקי
 לשון רש"י פסחים דף כ"ב: ובוועלין בהן מדרבנן דלי לא
 יצאו מידי מעילה מדאורייתא האך נמכרין לגננין לזבל כ"ב

המבולה שבו שחוקה האפר והגמלים חילך ולאך. ומוה על
 זבחו של מזבח: ושל המזבח החיצון. שירי דם החטא החיצוני
 היה שופך על יסוד דרומי: אלו ואלו דמי החזונים והפנימים
 הגשמיים על מזבח העולה היו שותפים ונזופים מן היסוד

התיספת ומסנה שלימה שנינו
 בפרק ח' דמולין משנה ו' דבדס
 חון מועלין והיינו מדאורייתא
 עוד עיין מ"ש במסנה ט' פ"ב
 דקידושין: זבל מעשה י"ב כ"י
 פ"ה ר"ב בגדלי לזבל בפני ובהיכל
 בגמרא דכתיב (ויקרא יו')
 והיתה זאת לכם לחקת וחקת
 עבודה הוא וכתוב זאת משמע
 חוקה על זאת כעובדה ולא על
 אחר וכתוב נמי אחת חד למעוטי
 בגדי לזבל בחוץ וחד למעוטי בגדי
 והב' הכי איתא בגמ' ומפרש
 הר"ב דבגדי לזבל בחוץ היינו חוץ
 להיכל כגון וידי והגרלה ופסיכ'
 שרים אע"ג דרש"י פירש בחוץ
 בהיכל שהוא חוץ לפני ולפנים
 הר"ב כתב כלשון הרמב"ם בפ"ה
 מהלכות ע"כ:

על יסוד מערבי של מזבח החיצון. וישל
 מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי
 אלו ואלו מתערבין באמה: ויוצאין לנחל
 קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן:
 ז' כל מעשה יום הכפורי האמור על חסד'
 אם הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום
 הקדים דם השעיר לדם הפר. יחזור ויזה
 מדם השעיר לאחר דם הפר ואם עד שרא'
 גמר את המתנות שבפנים ינשפך הדם יביא
 דם אחר ויחזור ויזה בהחלה בפנים. וכן
 בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני
 עצמן ר"א לעזר ור' שמעון אומרים במקום
 שפסקו משם הוא מתחיל:

לרצפה ומתערבין באמה. סילון
 שבעורה היוצא לנחל קדרון:
 לגננים. לבעלי גנות: ומועלין
 בהם. אסור ליהנות מהם בלא
 דמים: ז' כל מעשה י"ב כ"י כל
 עבודות שבווד בגדלי לזבל בפני
 ובהיכל: האמור על הסדר
 במשנתו: וכן בהיכל יתן מקל'
 מתנות בפרוכת ונשפך הדם יביא
 פר אחר ויתחיל מתנות הפרוכת
 וא"ל לחזור ולהתחיל בפנים:
 שכלם כפרה בפני עצמן לפיכך
 כפרה שנגמרה נגמרה: ומתקום
 שפסקו ואפי' לא נגמרה אותה
 כפרה א"ל לחזור וליתן מה שנתן
 ואין הלכה כר' לעזר ור"ש:

פרקו שני שיעורי יום הכפורים מצותן
 שיהיו שניהן שוין: במרא'
 ובקומה ובדמים: ובלקחתן באחד ואף
 ע"פ שאין שוין כשרין לקחת אחד הייום:
 ואחד למחר כשרין מת אחד מהן אם עד
 שלא הגדיל מת: יביא זוג אחר ויגדיל עליהם
 בתחלה ויאמר אם של שם מת זה
 שעלה עליו הגדיל לשם יתקיים תחתיו:
 ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגדיל
 לעזאזל יתקיים תחתיו והשני ירעה עד
 שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה:
 שאין

פרקו שני שיעורי במרא'
 שניהם לבנים
 או שניהם שחורים ונקומה
 ובדמים דתלתא קראי כתיבי
 (ויקרא יו') ומאת עדת בני ישראל
 יקה שני שעורים ולקח את שני
 השעורים ונתן אחרן על שני
 השעורים וכיון דשעורים תרו
 משמע מה ת' לשני שני שני תלת'
 זמני אלא שיהיו שוים במראה
 ובקומה ובדמים: ויאמר אם של
 שם מת כו' הכי מפרשה אם של
 שם מת יאמר זה שעלה עליו
 הגדיל לשם יתקיים תחתיו ואם
 של עזאזל מת יאמר זה שעלה
 עליו כו' והשני אם של עזאזל

במקום שפסק בו ושניהם
 מקרא אחד דרשו
 מדם חטאת הכי שוריה אחת בשנה
 (שמות ל) ת"ק סכר חטאת
 אח' אחרתי לך ולא לעשו' כפרה
 אחת מב בהמות ור"א ור"ש סברי
 חטוי אח' אחרתי לך ולא לעשות
 שני חטויין לשנות ההואה שתי
 פעמים גז' (ורש"י):
 פרקו במראה
 ובדמים
 ולקחתן פ"ה פ"ה ר"ב דג' קראי
 כתיבי כו' במראה בקומה ובדמים

והכי איתא בגמרא דהכ' דמס"ק דשנועית וקטיף לקחתן כח'
 מלנן ולפי התו' שכתבו דלר"ש מראה וקומה שקולים הם ומחד
 קרא נפקא ודמיים מחד קרא נפקא והשלישי מבני לקיטק
 לעינן כפרה איכא למימר דדמי' ולקחתן כאחד נמי מחד קרא
 נס"ך דכחו שאמרו דמרא וקומה שקולים והיינו טעיוא ששניהם
 דברים שבגופן שלהם שיעורים כ"ג דמים ולקחתן כאחד שקולים ששניהם דברים שרון לגופן
 חפשא רביעי אלא נקט קצתם והוא הדין לכולהו והשתא דאתית להכי איכא למימר לרבי יודנה נמי דפליג אדר"ש ומצריך
 לתלתיהו להיקש דשוין דם ל' דמראה וקומה שקולים הם ומחד קרא נפקא ויאינן תרי חד לדמים וחד ללקחתן א"ל איפכא
 דדמים ולקחתן שקולים ומחד קרא נפקא ומראה וקומה בעי תרי קראי ובהכי ניהא טפי דנקטין מראה וקומה ודמים ולא נקט
 נמי לקחתן כאחד משום דלר' יחוד היו לקיחה בכלל דמים: ואף ע"פ שאין שוין כשרים דכתיב שעיר שער ריבג' בירא'
 ופכה רמב"ם דה"ל להאחד ומדנקט שער ירא' שרז"ה בו שער וכל מקום: והשני ירעה פירש הר"ב שני שבוג שני
 וכו' שאין צ"ח נדחים: דיליף משום

מת ועכשיו יש כאן שנים לשם אחד מוגו ראשון ואחד מוגו שני
 ובאחד הין יתכפרו השני ירעה וכן אם של שם מת והרי יש
 כאן שנים לעזאזל האחד ישתלח והשני ירעה ושני שבוג שני
 הוא שירעה עד שיפול בו מים ושני שבוג
 מת ועכשיו יש כאן שנים לשם אחד מוגו ראשון ואחד מוגו שני
 ובאחד הין יתכפרו השני ירעה וכן אם של שם מת והרי יש
 כאן שנים לעזאזל האחד ישתלח והשני ירעה ושני שבוג שני
 הוא שירעה עד שיפול בו מים ושני שבוג
 עובר

שבזב ראשון הוא שיקרב אם הוא של שם : או ישלח אם הוא של עוזאל שאין בעלי חיים נדחין ואם אירע להן שעת פסול עדיין יכולין להתקן כידוונ לו אחר : שאין מטאת צבור מתה : דכי גמירי מטאות מתות צימוד גמירי : ושעירי

ש"אין מטאת ציבור מתה : ר' יהודה אומר תמות : ועוד אומר רבי יהודה ג'שפך הדם ימות המשתלח : מת המשתלח : ישפך הדם : ב' באלו אצל שעיר המשתלח : וסוכך שתי ידיו עליו : ומתודה : וכך היה אומר : אנה השם : עז : פשעו : נמי מטאו עז : פשעו : מטאו לפניך : עמך בית ישראל : אנה בשם : כפר נא לעונות : ולפשעים : ולחטאים : שעו : ושפשעו : ושחטאו : לפניך עמך בית ישראל : ככתוב בתורת משה עבדך לאמור : ויקראו כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפניה' תטהרו : והבהגים : והעם : העומדים בעזרה : כשהיו שומעים שם המפורש : שהוא יוצא מפיהו גדול : היו בורעים : ומשתחיים : ונפלים על פניהם : ואומרים בשכמל'ו : ג מברו

יום הכפורים מטאות צבור כן דכתיב : ויקרא יו : ומאת עדת בני ישראל יקח : ומטאת מתה הוא שחכניסים אותה לבית אונוחין אותה עם עד שתמות : ועוד אמר ר' יוסף קאפו דהס : של שעיר של השם ימות המשתלח דהא לא התעבדו מזה דהס ובכל העבודות הנעשות בצנדי לבן בין בפנים בין בחוץ חקה כתיב בהו לעכב וצריך להביא דס אחר ואי אפשר אלא בהגרה וכיון דלית ליה בעלי חיים נדחין ימות המשתלח הראשון : ומה המשתלח אע"ג שלוח לא מעכב לדברי הכל דכי כתיב חוקה לעכב אדברים שהכהן עושה בצנדי לבן לא על דברים הנעשים ביד איש עמי מכל מקום ילפינן מקרא דכתיב שם : יעמד חי לפני' לכפר עליו : עד אימתי זקוק המשתלח לעמוד חי עד שעת

מתן דמו של צבירו הא אם מת קודם לבן און כפרת הדס כלום לכך צריך לשלוחים : ובלא הגרלה א"א זקוק לשנים : וראשון ידעה : דהכל מודים בשחוטים שנדחים : ב זא לו אצל שעיר : לאחר שגמר מתן דמו של פר ושעיר זא לו הכהן אצל שעיר המשתלח במקום שהעמידו עם כנגד בית שלוחו :

עובר דאע"ג דלא חוי השתא כי הדר מחזי שפיר דמי דכתיב : ויקרא כב : כי תשחט' בהם מוסס בם [מוסס בם] הוא דלא ירצו האעבר מומין ירצו הכא נמי לא שגא : והואיל ולא אדחו מזהו בראשון : ועיין משנהו ז"פ ט' דפסחים : רבי יהודה אומר תמות ועוד אמר ר' זכ' : דהא

ה' י"ח
ב זכ"ס לר'
מכונת נט'
ג טו : ח"י פ"ד
ה' עבודת
ז"ס ה"ב
ד ט"ז פ"ג ה"ו

לאמר ר' תמות לאו כל אותה שאמרת' ק ירעה שהוא שני שבשני : אלא דפליג על ז"ש שאין מטאת צבור מתה וקאמר איהו דתמות והדר קאמר ועוד כו' לאשמועינן דבעלי חיים נדחין ס ל : ותמות דקאמר ברישא לאו אהיהו דאמר רבנן ירעה קאי ובתרתיה אפי' לאפלוגי במה' : ופירוש תמות : כתב הר"ב שמכניסין כו' : ולא נהב כן במשנה ד' פ"ד דטור : ועיין מ"ש ברפ"ד דתמורה :

אנה בשם כפר נא כו' : ותימה דבשני וידווי הפר תנן אנה השם כפר נא כו' : כדלעיל פ"ג משנה ח' פ"ד משנה ז' : וראיתי בעא"ח סימן תרכ"א דכתב ג' כ' חילוף גירסאות : אצל כל הידוויין שוין דבכולן גרסו' בשני צב"ת : אנה בשם כו' : ובירושלמי אומר רבי חגי בראשונה היה אומר : אנה השם ובשניה אנה בשם : והביא צ"ד דברי הרא"ש שכתב וז"ל ובזר אפי' דאנה השם היה אומר : בראשונה : ובשניה אנה בשם : וכתב ר' אהרן דאטו כהנים לאו בכלל עמך בית ישראל נהו : גמ' : הכא העם דאודיו דהו הזכיר השם : דמ"ש דלאו צדווי תליא מלתא אלא בהזכרה : וא"ל דהעם לא היה בעזרה אלא בשעת וידווי שלהם דאמאי לא : אלא דתנא נטר לה עד הכא שהוא סוף ההזכרות : וכ"כ הרמב"ם בסוף פ"ב מהל' ע"כ על כולם והכהנים והעם וכו' : וכן הוא בפיוט אלא דנבי לה' מטאת לא כתב כלל : והטעם כ"ל שבכל מקום שאמר לפני ה' הטהרו תיקו הפייטן כדי שהחן יאמר להן הטהרו : כי ושאמר הכהן לצורך הטעם שיקוים בהם הטהרו : אצל בלה' מטאת שלא אמ' הכהן פסוק דתטהרו : לא תיקו הפייטן ג"כ והכהנים והעם כו' : כי שרדיו שימעין עם המפורש שיואל מבי כהן גדול כו' : משמע דאלו כשהיו שומעים מפי שאר כהנים : וא"צ מפי כ"ג ולא כהני דהניגן לא היו עושין כל אלה : ואע"פ שצמקדש מברכין ככתבו בברכת כהנים כדתן במ"א ר"פ דטוטה ואולי עעם הדבר : כמו שכתב הר"ם מבר"ר משה קרדואיר' בסוף עבודת יו"ה כ שבכל יום היו מוכרין הכהנים אותו בברכת הכהנים בנהוד אלא דל"ת דהיינו וכו' וכיום זה היה מוכיר צקוד חול' ס' סגול' סגול' :

ג הכל

גהבר כשרי להוליכו מהו דמימא כפר כתיבא ביה ולבני כהן קמי' לן דאית' כתיב להכשיר את הור גמרא: הבהנים גדולים ב"ס ל"ג גדולים יאכל הרמב"ם העתיק גדולים בפרק ג' מהלכות עבודת י"כ:

ד הבהליים לא בבליים היו לא אלכסנדרים

אבסס ספ"ג כו' בגמרא כמ"ס הר"ב בפי' מושנה ופרק י"א למנחות: צ"ב עיין במשנה ו' שבעה ומתו לכל מיל' כתב הר"ב שכן י"ב מיל' וז"ל התוספות בפ"ג דב"ב דף כ"ג פעמים מתן שיעור בריסין ופעמים במילין ופעמי' בפרס' ע"כ אפי' הר"ב ר"ס פסיו' כו' עיין משנה ד' פ"ד דערובין והא דתנן התם במשלה' וכן ברפ"ה דשכר לזווית' מסקי בתוספות דהכא' לדוקא כשהולך מקרן דרוזית מערב' של עול למזרח' לפנות' אבל ההולך ממזרח העולם למערבו או ממשון לדרום אין כ' תנין לו זווית דאלת"ה הרי היה יכול לילך בכל' ויתר מאפים אמה כפ' אלכסנדר' ת"ת אמה תרי חומשיהן ע"כ וכבר כתבתי בזה ספ"ה:

ה אלא עומד מרחוק כו' לא היו עושין סוכה אחת עשרה שס כולא היה מקרי ארץ בזירה כיון שגון הסוכה רשארן לילך עד לשס בו ביום כ"כ כ"ל: ודחפו לאחוריו דכתיב (ו קרא יו) אל ארץ

בזירה ה'יגזירה לא דבר המתנו' ויורד ומסוס הכי בעינן שיהא צוק דתרווייהו יליף דברייתא מדכתיב גזירה: בא וישב לו תחת סוכה אחרונה כתב הר"ב דלזה התירו לפי שירא כו' כ"כ רש"י ומצינו עוד כיוצא בזה במשנה ג' פ"ד דעירובין דיוצא להגיל וכו' ויראים מפני האויבים לאוקמתא חדא כמ"ס שם בפ"ד ולפי שבגמ' לא הביאו להאיא אוקמתא רחיה מדכתיב ש"מ דהכא שאני דטפי חששו ליראת המדבר גמרא' האויב להכי שפיר כתב רש"י לזה התירו כו: משיצא חוץ לחומת ירושלים דוהמשלה משמ' משעה ששלחו כבר לגד המדבר ורבי שמעון דריש' והמשלה לעזאזל דחיפתו וזריקתו הוא שילוחו גמ':

במדבר משתחשך מטמא בגדים דכתיב (ו קרא יו) והמשלה את השעיר המשלה למשלה כו' לא לו' אחר שהסר כהן גדול השעיר המשלה למשלה כו' לא לו' אצל פר ושעיר העומדים לשרף וקרעו והוציאו אימוריהן:

ג' מסרו למי שהיה מוליכו ה"הכל כשרין להוליכו אלא שעשו הבהנים (ג"ל ל"ג גדולים) קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רביוסו מעשה וחוליכו ערסלא וישראל היה: ד' וכבש עשו לו מפני הבהליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו מול וצא מול וצא מיקורי ירושלים היו מלוין אותו עד כוכה הראשונה עשר סוכות מירושלים ועד צוקי תשעים ריסישבעה ומחצה לכל מיל: ד' על כל כוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותה מכוכה לכוכה חוץ מאחרונה שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו: ו' מה היה עושה חולק לשון של והורית חציו קשר בסלעי וחציו קשר בין שתי קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים ר' שמעון אומר משעת דחייתו לצוק: ז' בא לו אצל פר ושעיר הגשרפין קרעו והוציאו את אימוריהן גתגם

שמה תלבוין מיד קודם דחיפת השעיר ומשמחת לבון הלשון של זכורית שמראה שכבר נתכפרו העוונות ישכח מזאת הדחיפה וידמה שכבר נשלמה המזבח מאחר שהלבוין הלשון ולא היה קושר כולה בין קרניו שמה בשעת דחיפה יוכיף השעיר ראשו תחת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון כשתלבוין ויהיו כל יבדחל עזבין לפיכך קשר חניה בסלע והיא לא תלבוין לחצוין עד שתגמר מלאכה כולה וכשקושר באחרונה חניה בין קרניו אע"פ שתלבוין מיד לא יניח מלדפסו האויל והוא עסוק בה: בא וישב לו חוור עד סוכה אחרונה ואע"פ שהיוצא חוץ לתחום חפילו ברשות חכמים אין לו לא אלפים אמה ממקום שיצא לשם ברשות לזה התירו לפי שירא לעמוד בר"ש: ז' בא לו' אחר שהסר כהן גדול השעיר המשלה למשלה כו' לא לו' אצל פר ושעיר העומדים לשרף וקרעו והוציאו אימוריהן ונתגם

ג' אלא שעשו הבהנים קבע להיות משלמין אותו ולא היו ב"ד של כהנים מניחין את ישראל להוליכו: ערסלא שם האיש: ד' וכבש כמין מעלה עשו שהוא גבוה ויוצא דרך הכבש חוץ לעזרה וחזן לעיר כדי שלא יוכלו הבהליים ליגע במשלה לפי שהיו רגילין לתלשו בשערו ואומרים לו טול מהר וצא ואל תשהא עומדינו אללנו עוד: מיקורי ירושלי' מחשובי ירושלי': עד סוכה ראשונה סכות עשו לו בדרך והולכין בני אדם לגור שם לפני י"ה סמילין אותו מסוכה לסוכה: תשעים ריסי' מירושלי' ועד הצוק כל הר גבוה וצוק קרוי צוק: שבעה ומחצה ריבון לכל מיל אפי' שמעתי דרום גרסי' בוי"ו והם מאתים וס"ו פסיעות כחשבון ריסי' נמצאו ז' ריסי' ומהחנה אלפים פסיעות פחות ה' קרוי למדת תחום שנת ז' ריסי' הם י"ב מיל: ה' הרי מזון והרי מים לא היו אומרים לו כך אלא כדי שייטב לבו שמי שיס לו פת בסלו אינו רעב כמו שאין לו פת בסלו אבל מעולם לא הוצרך אד לכך: ומלוין אותו מסוכה לכוכה שירושלים ועד סוכה ראשונה מיל' ועשר סוכות וזבין כל סוכ' וסוכה מיל' הרי מירושלים עד סוכה אחרונה עשר מילין נשאר מסוכה אחרונה לצוק ב' מילין מלוין אותו מיל' כמדת תחום שנת ועומדים מרחוק ורואין את מעשיו: ו' חציו קשר בסלע וחציו קשר בין קרניו לא היה קושר כל הלשון של זכור' בסלע

אבסס ספ"ג כו' בגמרא כמ"ס הר"ב בפי' מושנה ופרק י"א למנחות: צ"ב עיין במשנה ו' שבעה ומתו לכל מיל' כתב הר"ב שכן י"ב מיל' וז"ל התוספות בפ"ג דב"ב דף כ"ג פעמים מתן שיעור בריסין ופעמים במילין ופעמי' בפרס' ע"כ אפי' הר"ב ר"ס פסיו' כו' עיין משנה ד' פ"ד דערובין והא דתנן התם במשלה' וכן ברפ"ה דשכר לזווית' מסקי בתוספות דהכא' לדוקא כשהולך מקרן דרוזית מערב' של עול למזרח' לפנות' אבל ההולך ממזרח העולם למערבו או ממשון לדרום אין כ' תנין לו זווית דאלת"ה הרי היה יכול לילך בכל' ויתר מאפים אמה כפ' אלכסנדר' ת"ת אמה תרי חומשיהן ע"כ וכבר כתבתי בזה ספ"ה:

ה אלא עומד מרחוק כו' לא היו עושין סוכה אחת עשרה שס כולא היה מקרי ארץ בזירה כיון שגון הסוכה רשארן לילך עד לשס בו ביום כ"כ כ"ל: ודחפו לאחוריו דכתיב (ו קרא יו) אל ארץ

אמת לומר עליו כדי זהב קליט ובשר כרס לביה ומאפי' בהם והש"ר ש' כרס למד צבצב שעיר את חלב אבני ששם בסו' ראש שמש מזון ואין מיל' ראש כן לעזר למת מוע' חטא' כמ' חלב דור ביה על

דל"ז

ואתנם במגים בקערה של כלי שרת : והקטירם : או אפשר לומר שהיה מקטירן עכשיו דהא בבגדי לבן הוא לבוש ועדין עליו לקרות הפרשה בבגדי לבן : אלא הכי קאמר נתיב במגים כדי להקטירן אחר כך כשיגיע זמן לאחר שיטבול וילבש בגדי

נתנם במגים יוהקטירן על גבי המזבח .
קלען ירו' במקלות במקלות והוציאן לבי' השריפ' ומאימתי מטמאין בגדי' משיצאו חוץ לחומת העזרה יר' שמעון אומ' משיצאת האור ברובן : ח' אמרו לו לכהן גדול . הגיע שעיר למדבר ומנין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר . דרכיות היו עושין ומניפין בסודרין . ויודעין שהגיע שעיר למדבר . א"ר יהודה והלא סימן גדול היה להם . מירושלים ועד בית (ירושל' חדוד'ג' מילין הולכין מיל . וחזרין מיל ושוהין כדי מיל . ויודעין שהגיע למדבר . ר' שמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם . לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל . וכשהגיע שעיר למדבר . היה הלשון מלבין שגא' (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים בשלב ילבינו :

פרק

מיל' כדאמרי לעיל מיקירי ירושלים מלון אחת עד סכה ראשונה וכסחורין ושהין אחר כך כדי הלך מיל' כבר ידעו שהגיע שעיר למדבר :

פרק

ז במגים פי' הר"ב בקערה . ועיין בפירושו לטוח פ"ה דפסחים : והקטירן כתב הר"ב א"ל לומר שהיה מקטירן עכשיו כו' ועדין עליו לקרות הפרשה בבגדי לבן . וכן לשון רש"י ולא דוקא . וזה שהאריך רש"י וכתב

א : ח"י"ט
ב : פ"ה
ג : ח"י"ט
ד : ח"י"ט
ה : ח"י"ט
ו : ח"י"ט
ז : ח"י"ט
ח : ח"י"ט
ט : ח"י"ט
י : ח"י"ט

ואח"כ יטבול וילבש בגדי זהב לאילו ואילו העם . ויטבול שיהיה להוציא קף ומחטה . ויטבול שלישיית למוספים ואימורי חטאו' הללו כו' כדתינו בפרקין דלקמן וכו' ועיין שם :

קלען במקלעו זהר"ב העתיק קלען במקלות כגירסת הירושלמי ומה שפיר' הר"ב כמין קליעה מסיים רש"י ז"ל ארבעה בני אדם נושאים צ' מוטות שנים לפנים שני' לאחור' ומהלכים מוט אל מוט הפך והשעיר נתונים עליהם מורכבין זה על זה וכופפין זה תחת זה כמין קליעה ושלמים כו' ואולי השמט' כופר הוא בדברי הר"ב שהשמט מולת קליעה עד מולת קליעה : והוציאן לבית השריפה' לשון הרמב"ם פרק ג' מהלכות ע"כ ומשלחן ביד אחרי' להוציאן לבית השרפה ע"כ .

ומעשה זה נמי לא עכשיו היה ומיהו בשעת הקריאה היה צפ' דלקמן ועיין במשנה דלקמן : משיצא חוץ לחומת העזר' דכתיב (ויקרא יז) ויצא אל מחוץ למחנה ושרפו . ולהלן ילפינן לפר' ושעיר שיהו גשרפין חוץ לג' מחנות כבר העלם דבר' אם

כן למה נאמר כאן מחוץ למחנה . דמשמע מחנה אחת אלא לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והיינו חוץ לעזרה . ובה הבית הוא מחנה שניה . וירושלים מחנה שלישית כמפורש משנה ח' פ' קמא דכלים . ור' שמעון אצטרך האי מחוץ למחנה למילף מפרה אדומה . דמה להלן דכתיב נמי בה אל מחוץ למחנה ושריפתה במזרח ירושלים דכתיב בה אל נוכח פני אהל מועד ופתח האהל במזרח הוי' . אף כאן שריפתם במזרח של ירושלים ורבנן סברי דגשרפין לצפונה של ירושלים שכל מעשה חטאת בצפון . גמרא : ח הגיע שעיר למדבר כתב הר"ב . שנאמר ושלח וגו' . ואח"כ ואת חלב וגו' . וכפירש"י ולא דוקא כמ"ס לעיל . אלא משום דלעיל תני ליה והקטירן וכו' וכן בכתוב לא נכתב אח"כ ואת חלב וגו' . אלא ועשה את עולתו . ואת חלב וגו' . ופירש"י בגמ' אדאמר ויודעים שהגיע שעיר למדבר ונעשית מצותו כתב ומתחיל לקרות הפרשה . וכ"כ הרמב"ם צ"ג ויזאל לעזרת הנשים וקורא שם אחר שיגיע שעיר למדבר הרי שאפי' הקריאה לא היתה קודם שהגיע שעיר למדבר :

דורביות פירש הר"ב אבנים גדולות . וכ"כ הרמב"ם מצעות גדולות ולא פירשו מאיזה לשון הוא . (וג"ל שז"ל מצבות גדולות) ורש"י כתב דרכיות בני אדם עומדים מירושלים לזוקק כדי שיראה זה סימנו של זה כו' . וגראה בעיני לגרום דרכיות בני' ויהיה מלשון דרבנאי בעובדא דסבי דבי אמונא בפרק קמא דבכורות דף ח' שפירש"י אורבים ושומרים :

בית חדודו' על שם הצוק שהוא זקוף וחדוד בקרא המדבר בית חדודו והכיניו שב לשעיר . וזה לגירסת ה'ם' ובגמרא ורש"י . אבל גירסת רמב"ם שמגיע לבית חורון שהוא במדבר . ע"כ . וביהוסע סימן י"ו בית חורון תחתון ובית חורון עליון :

על פתחו של היכל . ותנא קמא ורבי יהודה סברי כדאיתא בבבליה דף ס"ז דבראשונה היו קושרין וכו' . ולפי שהיו מצינין ורואין . ואם לא הלכין היו עבדים . התקינו שהיו קושרין אותו מציו בסלע והציו בין קרניו . ולבחר כך תקנתא מנין היו יודעין וכו' . אלא דרכיות היו עושין כו' :

פרק

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות פירש"י דילפינן מילואי
 (כ"ט) הר"ב בריש פרק קמא ואמרין בפ"ק
 (דף ה) מנין שאף מקרא פרשה שנעשה באתה תזכר מעכב
 ת"ל (ויראה) ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר זכר ה'
 לעשות בשעשית המילואי בני
 את אהרן זה הדבר אשר דיבר
 מעכב: חזן פ"הר"ב שמש
 ומה משמש פי' במשנה ו' פ"ז
 דסוטה ויקרא חזן כמ"ס במשנ'
 ג' פ"ק דשבת שהיה לשון חווה
 שנייה לראות מה הם זרכי בני'
 וכי פ"טל הכמת שלמה בפ"ג
 דמכות דף כ"ב ע"ב:

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות אמרצה
 לקרות בבגדי בוי' קורא ואם
 לאו קורא באצטלית לבן משלו חזן הכנס'
 נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת
 וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו
 לכהן גדול וכהן גדול עובד ומקבל גמ' לג'
 וקורא עובד וקורא אחרי מות ואך בעשור
 וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר
 וזתר מכה שקראתי לפניכם כתוב באין
 ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה
 ומברך עליה שמנה ברכות על התורה
 ועל העבודה ועל ההודאה ועל מחילת
 העון ועל המקדש גמ' בפני גמ' עצמו
 ועל ישראל גמ' בפני עצמן ועל ירושלים
 בפני עצמה י"א ועל הכהנים ועל ישראל ועל
 הבהנים בפני עצמן ועל שאר התפלה:
 ב הרואה

כו' כ"פ חוס' שם רש"י הם והכ"א וע"ש צפי הר"ב:
 דבהן גדול עומד כתב הר"ב מכלל דעד השתא יושב כו'
 דבעורת נשים היה כו' גמ' ונראה טעמא אי משום
 יקר' דכ"ג שלא יהיה עומד כל כך זמן רב בלא עבודה מתחלת
 שילוח השעיר עד הגיעו למקומו כמ"ס בסוף פרק דלעיל
 זא"נ משום חולשא דכ"ג: שבחומש הפקודים ספר
 וידבר שמתחיל במנין של ישראל רש"י:
 על פה עינין צפי משנה ו' פ"ז דסוטה: על התורה
 פי' הר"ב שתי ברכות וכי' הרמב"ם כאן ובסוטה
 פ"ו וכן מפרש ועל ישראל ועל שאר התפלה לחדא ברכה וגרפי
 בכ"א ועל הכהנים ועל ישראל ועל שאר התפלה אבל בפ"ז דסוטה
 מפרש הר"ב ספירס"י וכן הוא בירושלמי דהכ"א ודהתם
 ומיהו הרמב"ם בספ"ג מהלכות עי"ב כתב דהני שמנה ברכות
 בזמן לאחריון שכתב ומוסיף לאחריון ברכות ואלו הן
 רנה מודים סלח לנו ועל המקדש ועל ישראל ועל הכהנים
 ואח"כ אומר תפלה תחנה וכו' וזה כגורסת הספר על ישראל
 ועל הכהנים ועל שאר התפלה וצבר"מא בגמ' ועל הכהנים בפני עצמן ועל ישראל בפני עצמן ועל שאר תפלה:

פרק ז בא לו כהן גדול לקרות פרשה היום: דבגדי
 בן' שעבד בהם עבודת היום קורא
 שמומר ללבוש בגדי כהונה אפילו שלא בשעת עבודה דבגדי
 כהונה נתנו ליהנות בהן: באצטלית לבן משלו חזן הלוק לכן
 ומשלו שקראת הפרש' חו"ע עבוד':

חזן הכנסת שמש ראש הכנסת
 על פינחתי כל זרכי הכנס' מי
 משעיר וזי' פורס על שומע ומי
 עובר לפני התובה ונותים ס"ת
 מזה לזה משום יקרא דכ"ג
 להראות שיש שררות הרב' למטה
 מינו: עומד ומקבל: מכלל
 דעד השתא יושב היה נמיני
 למודים דבעורת נשים היה קורא
 דלי בעורת ישראל וכו' דמקום
 המקודש יותר ממנה: אסור
 לישב אלא למלכי בית דוד מות'
 להם לישב בעור' דכתיב (שמואל
 ב' ו') ויבא המלך דוד וישב לפני
 ה': וקורא אחרי מות' ואך
 בעשור שצפ"שת חמור' שמוט'
 לדג בתורה בענין אחד כשהוא
 קרוב בכדי שלא יפסוק התורגמן
 אבל אם קוד' שיגולל הס"ת
 עד מקום הדלוג יפסיק התורגמן
 המוט' גם כסוק שקרא הקורא
 אסור לדג ולגולל שנמצאו לבדו וישבים ומנפים' ואין זה
 כבוד הכבוד: יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן: שלא
 להוציא לנו על ספר תורה כשרואין אותו קורא פרש' שליטת
 על פה יהיו סבורים שס"ת חסר אותה פרשה: ובעשור
 שכתומש הפקודים קורא על פה שהיא רחוקה מפרשת אחר'
 מות ואך בעשור יותר מכדי שיפסיק התורגמן לסיכך אינו יכול
 לגלול ספר תורה עד שם לפי שאין גוללים ס"ת בצבור מפני
 כבוד הציבור וס"ת אחר אינו יכול להביא משום פגיו של ראשון
 שלא יאמרו הראשון חסר הוא: על התורה שתי ברכות אחת
 לפני ואחת לאחריו בדרך שמברכין צד"ה: על העבודה ועל
 ההודאה רנה ומודים: ועל מחילת העון: סלח לנו: ועל
 המקדש שהשרה בו שכינה: ועל הכהנים שיתברכו ויהיו
 קרבנותם לרצון: ועל ישראל: ועל שאר התפלה מפרש בגמרא
 תחנה רנה בקשה מלפניך ועל עמך ישראל שזריכין להושיע
 ברוך אתה ה' שומע תפלה:
 ז לא

ועל הכהנים ועל שאר התפלה וצבר"מא בגמ' ועל הכהנים בפני עצמן ועל ישראל בפני עצמן ועל שאר תפלה:
 דע"ל העבודה ועל הכהנים מברך בשביל העבודה שעבד' וכו' ויהיה סמוכה לעבודה דכתיב (ההיים ג) וזכה תודה יכבדני אחר
 עבודה תודה והיא הודאה רש"י: ועל שאר התפלה כהן הר' במכרש בגמ' תחנה רנה בקשה כו' כד"א אל הרנה
 ואל התפלה ומגנים א' ח' כ"ח וכו' נלוהא ובעתא ובפרק חין עומדין אל קרנה ואל התחנה: רנה זו תפלה: כורש שכן
 ובירמיה

ח"ס א
 כ"ס סל'ט
 ד סט' ה'
 סס' סה'
 ה שני' כד
 ו ט"ו'

ב לא מפני שאינו ראוי דמאז דתימא דהרואה עבודה אחת
 אינו ראוי להניחה כדי לילך לראות עבודה אחרת דאין
 מעבירין על המצות וראיית עבודה מצוה היא משום ברוב
 עם הדת מלבד קמ"לן ללא מעבר מצוה הוא כיון שאינו
 עסוק בה : ג אילו ואיל העם
 טעמא דר"א משום דאילו ואיל
 העם ואימורי חטאת והולאת כף
 ומחטה כל הני דכתיבי ברישא
 בתורת כהנים בפרשת היום
 עבד להו ברישא והדר עבד
 מוספין פר העולה ושבעה כבשים
 ושעיר הגעש בחון כלן עם תמיד
 של בין הערבים דכתיב לצסוף
 בחומם הפקודים : ור"ע אומר
 פר העולה ושבעה כבשים של
 מוספין עם תמיד של שחר היו
 קרבין דכתיב (במדבר כ"ח)
 מלבד עולת הבוקר אשר
 לעולת התמיד זכו אליא
 מוספין עם עולת הבקר נעשים
 בסמוך לה ואחר כך עבודת
 היום ואחר כך שעיר הגעשה
 בחון ואף על פי שהוא מן
 המוספין אינו יכול להקדים לעבודת היום לפי שחומר בו
 (שם כ"ט) מלבד חטאת הכפורים למדנו ששעיר הפנימי
 שהוא מעבודת היום קודמו ואחר כך אילו ואיל העם ואחר כך
 אימורי חטאת כל אילו בטבילה שלישיית ואחר כך הולאת כף
 ומחטה ואחר כך תמיד של בין הערבים והלכה כר' עקיבא :
 ד ולהטיב

ב "הרואה בהן גדול כשהוא קורא אינו
 רואה פר ושעיר הגשרפים והרואה פר
 ושעיר הגשרפין אינו רואה כ"ג כשהוא
 קורא ולא מפני שאינו ראוי אא שהיתה
 דרך רחוק וימלאכת שניהן (ירו' היתה נעש')
 שוה כאחת : ג אס בכנדי בוי קורא
 קדש ידיו ורגליו פשט ירד
 וטבל עלהונסתפג הביאולו בגדי זרב
 ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה
 את אילו ואת איל העם ואת שבעת
 כבשים תמימים בני שנה רברי רבי
 אליעזר רבי עקיבא אומר עם תמיד של
 שחר היו קרבין ופר העולה ושעיר
 הגעשה בחון היו קרבין עם תמיד של
 בין הערבים : ד קדש

ובירמיהו ז' י"א מתרגם רנה בעותא וברכות רישא ומתחנן רנה
 זו קילוסו של הק"ה : ב ובמלאכת שניהן שיהיה כחמת
 ואף על גב דכתיב (ויקרא י') יוצא אל מחוץ למחנה
 וסרפו דתת אילו ואיל העם ואימורי חטאת יליף בגמ'
 דכתיבי נמי והמשלח דתת הכי
 ומה המשלח דמעקרא דאין
 עמידה שלו אלא עד מתן דמים
 דחבירו כמ"ש הר"ב בריש פרק
 ו' ה"ג והשורף יבסם דמעקרא
 וקראי ללא כסדרן כדלקמן :
 ג אם בגדי בון קורא קדש
 כו' דאלו קרא
 באצטליית כבר קודש קודם
 שפסט בגדי בון ואינו צריך
 עתה אלא טבילה וקידוש
 הראש : ויצא ועשה את אילו
 זכו פירש הר"ב דכל דכתיב
 בפרשת אחריו מות קדים
 לדכתיב בחומם הפקודים
 דאמרינן בגמרא דמתניתין לאו
 מתקנתא היא דהא לא קאמר
 פר ושעיר ואימורי חטאת
 אימתי עבד לה אלא כדתיבי

טע :
 א שש ה' יו
 ב ע' :
 כ תי"מ ט' טה'
 עבודת י"ח
 פלגה ג'

בכרייתא משמו דר"א כמ"ש הר"ב ופירשו התו' דאע"ג דלאו
 מתקנתא היא מ"מ לאו משבשתא והא דתנא דמתניתין שיר
 לאמורי חטאת דאינו אלא גמר קרבן דלכה ענמן שלא
 הוקטרו ואימוריהן כשרין ושייר פר העולה ושעיר הגעשה
 בחון דאדברי רבי עקיבא קאי דמוקדים לשבעה כבשים
 שחר קאמר איכו דמאחר להוואנא ידענא דעממא משום
 דלצסוף וכתיבי ו"א כ"ה לפר ושעיר דחון (וכה"ג עיין
 במשנה ב' פ"ט דערובין) וניחא ליה לזנקט כבשים משום דתנאי אחרוני פליגי בכבשים ענמן מר סבר אחד בשחר וששה
 בערבית ומ"ו בשחר ואחד בערבית עכ"ד והא דמאחר הולאת כף ומחטה לאילו כו' אפרש דברבי עקיבא בס"ד ואיל העם
 דאמרן הוא איל האמור באמרי מות והוא האיל האמור בחומם הפקודים דכתיב איל אחד גמרא : תמימים בני שנה כ"ד לוי
 עיין אמאי נקט הכי בכבשים ולא כן בשאר הקרבנות וכן א"ל ג' בני שנה ואכתי קשיא תמימים למה לי :
 עם תמיד של שחר היו קרבין קאי אשבעת כבשים ופר העולה נמי עם של שחר והדכתב הר"ב מטעם הכרייתא
 שבגמרא וטעמיה דכתיב מלבד וגו' ור"א ל' דאין למדין יום הכפורים מרגלים דלכתיב סידר רחמנא עבודת
 היום ברישא ומ"ש הר"ב ואחר כך שעיר הגעשה בחון לפי שהוא מן המוספין שהיה ראוי להקדימו אלא דקרא קאמר
 מלבד חטאת הכפורים להקדים הפנימי ומיהו בתריה לא מאחרין ליה ור"א דס"ל דכל המוספין מאחרין אצטריך למלבד
 חטאת הכפורים לדרשא אחריתי על מה שזה מכפר זה מכפר במשנה ג' פרק קמא דשבועות וצריך לומר דלר' עקיבא
 תרתי שמעין מדלח כתב עם חטאת הכפורים דהא ליכא למטעין ולפרש שיבא עמו ממש דהא בפרשת אחרי מות כתיב
 שני שעירים ולא שלשה ומ"ש ואחר כך אילו ואיל העם והא דלא קתני להו משום דר"א מודה לו דבטבילה שלישיית הו'
 כ"כ התוספות ומ"ש הר"ב ואחר כך אימורי החטאת בטבילה ג' ואחר כך הולאת כף ומחטה כ"כ רש"י ז"ל ונ"ל דטעמו
 משום דואת חלב החטאת כתיב בתר ואלא ועשה את עילתו ודעת התוספות והרמב"ם עיין בסמוך ומ"ש ואח"כ הולאת
 כף ומחטה ור"ל בטבילה רביעית וטעמא מפורש בגמרא דכתיב (שם) וצא אהרן אל אהל הועד ופשט את בגדי הבד
 אשר לבש כלום אדם פושט אלא מה שלבש ומה ת"ל אשר לבש שלבש כבר אלמא זו היא פשיטא שניה ש"מ דיש הפסקת חילוף
 בגדים בין עבודת היום להך ביאה ובמאי אריא דבכולהו עבודת פנים כתיב וצא והביא כמ"ש התוספות פרק ג' דף
 ל"ב אלא בהולאת כף ומחטה אריא הלכך כיון דס"מ דאיכא הפסק ש"מ דהך קרא שלא כסדרו וכתיב בתריה ויצא
 ועשה את עולתו ואת עולת העם מוקדם לשל זה וכי תימא דהא אפסקיה שעיר הגעשה בחון וקיים מקראות כסדרן דובא
 בהולאת כף ומחטה ואחר כך ויצא ועשה את וגו' ליתא דקרא הכי משמע ויצא ועשה את עולתו מיניאה ראשונה עבד אילו ואיל
 העם

העם ש"מ דביציאה ראשונה נעשה אילו ואיל העם ואלו עבדי בתר הוצאת כף ה"ל ביציאה שניה ומיהו שיער קדים נמי דקרא לא קאמר מה דהוה ביציאה ראשונה אלא ממאי דכתבי באתה פרשה בפרשת אחרי מות והשעיר הזה בפרשת פנחס כתיב ומ"ש ואחר כך תמיד של בין הערבים מסיים רש"י בטבילה חמישית ולרש"י הא דקתני היו קרבים עם תמיד כו' לאו דוקא אלא לאפוקי עם של שחר והתוספות חולקים על רש"י כמ"ש דאומרי חטאת בטבילה השלישית

וסוברים דעם תמיד של בין הערבים קרבים ואהא קאי מאי דאמר ר"ע היו קרבין עם תמיד של בין הערבים ר"ל אימורי חטאת ולא בדרך להזכירם בשם מהטעם שלא הזכירם ר"א כמ"ס לעיל והכי קאמר היו קרבין עוד קריבות אחרת ושעיר הנעשה בחון דקתני ה"ק ושעיר כו' קרב אחר כך זמנו עם אילו ואיל העם שאזכיר כבר ר"א ולתוספות הך קרא דובא אהרן שכתב שלא כסדר אינו מוקדם אלא

מבני חיי"ט
ר"ס הל"ה
דעם: טבילה
מ"ס: חיי"ט
מ"ס: חיי"ט
ה"ל
ו"ס טל"ה

לפסוק ורחץ מיד וצא להוצאת כף ומחתה * אחר הוצאת כף ומחתה * כדי למעט ההמסקות * בין עבודת היום להוצאת כף ומחתה דכתובים מיד אחריהם ומכל מקום בסדר קצרה שלו * כתב כדרך רש"י ז"ל * וכן דעת בעל המאור * ולהרמב"ם דרך אחרת דמאחר להוצאת כף ומחתה עד אחר תמיד של בין הערבים * קודם קטורת הערבים והטבת נרות * ונראה טעמו כטעם התוספות * דמתניין מוכח דאימורי חטאת קריבין עם התמיד * וסובר נמי דמתניין בסידרא קא מיירי דהא דתני היו קרבים עם תמיד * היינו שאחר השעיר והעולות היו אימורי חטאת קריבין עם התמיד * וכך היה סדרן * ואחר כך קדש וכו' להוציא כף ומחתה וכו' * ונכנס להקטיר וכו' * כסדר דמתניין דלקמן * ואולם תמויה התוספות במשנה דלקמן דתנן נכנס להקטיר * ולא תנן תמיד של בין הערבים * ומירצו משום דכבר תנא ליה ברישא * בדברי ר"ע וזה דוחק * אבל להרמב"ם נראה שכתב נעשה התמיד * קודם הוצאת כף ומחתה * וסדר המשנה כוונתה דייקא וטעם קדימת התמיד ואיחור הוצאת כף * ג"ל דסבר דמזוה שיארו כלי הקטורת בדביר כל כמה שיוכל לאחור ולשאתו * וזאת ראוי גם כן שסוף ביאת כהן גדול יהיה בהכל ממה שיהיה סוף ביאתו בקדשי קדשים הלכך מאחרין אותן מלהוציאן עד קודם קטורת הערב שהיו סוף ביאתו להיכל כל צדו * והפיטין נקט אילו ואיל העם תרבו חטאת ומוספין והוצאת כף * וסדר התמיד וכו' * וכתורת כהנים נשנו אילו ואיל העם ושבע כבשים תמימים ואחר כך הוצאת כף ומחתה ואחר כך עושה התמיד * וכל שז"ל ושעה כבשים וכו' * דסתם סערה רבי יהודה * והכי ס"ל ברמב"ם * אבל פרש"י חיון לא הזכיר כלל * וז"ע * ובירושמי אמר רבי יוחנן זו דברי ר"ל ור"ע * אבל דברי חכמים כולם היו קרבים עם תמיד של בין הערבים * ולה נראה שכונן הפייסן * וז"ש ר"י עם תמיד לאו דוקא עם מ"ס * אלא לאפוקי עם של שחר * דה"ל במ"א דידן * בפלוגתא דתנאי בכבשים * אמרו האו ליטנא עם תמיד ולא דוקא * עיין לעיל דלרש"י דברי עקיבא פלוגי * וכ"כ בעל המאור בדברי (מאור) דברייתא דלא דוקא * ד ונכנס להקטיר * עיין לעיל דלרש"י ותוספות ר"ל אחר שהקריב התמיד * ולהרמב"ם מתניין במשמע * ולהטיב את הנרות * כתב הר"ב הטבה זו הדלקה היא דהא בשחר מטיב את הנרות דהיינו דשוגן ותיקון הפסילות החדשות * אלא הטבה זו * הדלקה היא * אבל הרמב"ם ס"ל בפרק ג' מהלכות תמיד * וכמ"ס הר"ב בשמו בפרק ג' מתמיד * דבשחר נמי מדליקין אחר שנוטיבין * וא"כ בערב היה צריך לחזור ולתקן והדליקין ולדידיה שפיר תנן להטיב * והתוספות תירצו בע"א * דהכא קודם שנות שמעון הצדיק שנוצלו שני נרות מורחיות דולקות * והניחן דולקים מפני הנס עד הערב שנוטיבין ואחר כך מדליקין * אבל הר"ב פירש בסוף פ"ב דתמיד דאף בימי שמעון הצדיק לא היינו דולק * אלא שמעריב שמשני המורחיות ואין להטיב הנרות תנן * וכבר כתב הראב"ד בזה בפרק צ' מהלכות ע"כ * שאף על פי שלשון המשנה כך היא * לא היה בין הערבים הטבה אלא לנר המערבי בלבד * ועיין מ"ס בסוף פרק ג' דמסכת תמיד * דה ומוצנפת בתורה נקרא של הדיוטות מנבעת ולשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד * תוספת פרק ג' דף כ"ה * ורש"י מפרש בפירוש החומש דהכל חדא * ותלמידיה ר"י כתבו בפרק אין עומדין דמוצנפת קטנה ממוצנפת והרמב"ן בפירוש החומש בואתה תלוי * כתב שהמוצנפת היא כמין זניף שגוף בו את ראשו * מנגלל ומחזיר סביב ראשו כפל עלי כפל ומצנפת של כהן גדול אינה קרויה מנבעת * שום מוקום * אבל בכהן הדיוט אמר הכתוב מנבעת * ואף היא ומוצנפת היא אלא שקושר בה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו כמין מנבעת שהוא כובעת * בדברי אונקלוס * כו' * בחילוף כ"ף וגימ"ל באותיות גי"כ * ולפי שהמנבעת כמו מנבעת * הזכירו חז"ל תמיד בכהן גדול * ובכהן הדיוט מנבעת וכו' * ולשון הרמב"ם בריש פרק ח' מהלכות כלי המקדש * קרוב לדברי הרמב"ן

ה
שמ
אח
אע
מה
ורו
ויו
בול
כך
שה
שמ
יח
כל
הי
הא
שי
אל
(ב)
וכ
אח
בר
למ
ככ
וש
וא
עו
נמ
שי
יה
כל
ש
(ע)
א
ק
כ
פ
ש
ב
ד

ה באלו נשאלים • הן הנשאל באורים ותומים • צריך ללבוש
שמנה בגדים • וכיזד שואלים באורים ותומים • השואל פניו
אחורי הכהן הנשאל • והנשאל פניו כלפי הארון והשואל אומר
אעשה דבר פלוני או לא אעשה • ואינו שואל בקול רם • ולא

מהרהר בלבו • אלא בקול נמוך
ורוח הקדש לובשת את הכהן
ומביט בחשן • ורואה אותיות
בולטות בחשן כנגד פניו • עשה
כך • או לא תעשה כך • לפי
שהיו כתובים על אבני החשן
שמות של י"ב שבטים • ואברהם
יחקו ויעקב • ושבעי יב • נמצאת
כל האלפא ביתא עם ורוח הקדש
היתה מודיעה לכהן איך ירף
האותיות הבולטות זו עם זו עד
שיבין משמעותן של הדברים •
אלא למלך וכו' • דכתיב

(בספר ב"ז) ולפני אלעזר הכהן יעמוד וגו' • הוא זה מלך •
וכל בני ישראל אתו • מי שכל בני ישראל אתו • ללכת למלחמה
אחריו זה משוח מלחמה • ולמי שצורך הצבור בו • (דכתיב)
וכל העדה אלו סנהדרין גדולה •

פרק ה יום

הכפורים אסור באכילה ובשתיה • אע"פ
דבאכילה ושתיה עונש כרת • משום דבעי
למחני שאר ענווין דלית בהו כרת תנא אסור • והגיה ענווין
כנגד ה' ענווין הכתובי בתורה לשבת שבהן דאמורא הנהגוסי
ושבת שבתון דאחרי מות • ובעשור לחדש דבחומש הפקודים •
ואך בעשור לחדש דאמור אל הנהגוסי • והיתה זאת לכם לחקת
עולם דאחרי מות • בכלהו כתיב תענו ועניתם • והגיה דמתניתין
נמי חמשה ענווין נהוו דשתייה ואכילה אחת הן • המלך צריך
שיתראה נאה • דכתיב (ישעיה ד"ג) מלך ביפיו תחונה עיניך •
והכלה • צריכה נוי כדי לחצבה על צעלה • וכל שלשים יום קרוי
כלה • והחיה יולדת • תנעול • מפני הגנה • דבר ר"א •
אכלהו קאי • אמלך וכלה ומהו והלכה כר"א •
ב ככותבת

זו"ל מלמדת האמורה באהרן היא המגבעת האמורה צנניו אלא
שכהן גדול צונף זה כמו שלופף על השדר וצניו צונפיו זה
ככובע ולפיכך נקראת מגבעת עכ"ל • אבל הראב"ד השיגו
שמגבעות הם ככובעים שלנו חדין מלמעלה והן קרוין ע"כ •
ולדבריו ז"ל וכדברי התוספת :

באלו נשאלין • כתב הר"ב
השואל פניו אחורי
הכהן • וכ"כ הרמב"ם • ואף על
בז לוישנא דברייקא פניו כלפי
הכהן ה"פ פניו פונות למקום
שפונים פני הנשאל • והכ"מ
הכרוי שכן הוא • צונף פ"ו מהל'
כלי המקדש • ומ"ש בקול נמוך •
זה לשון הרמב"ם (ס"ט) בקול
נמוך כמו שמתפלל בינו לבין
עלמא ע"כ • והיינו דמתפלה
חנה ילפינן •

פרק ה אסור

באכילה ושתיה • כתב הר"ב • אף
ע"ג דעונש כרת באכילה ושתיה
דכתיב (ויקרא כ"ג) והאבדתי את הנפש ההיא • עמו שהיא
אבידת נפש • ואיזה זה אכילה ושתיה • במרא דף ע"ד ע"כ •
ומ"ה"ה ענווין כנגד ה' ענווין הכתובים בתורה וכו' • דכי כל
הנפש אשר לא תעונה • לא קחשיב דלא חשיב אלא צוויין • אבל
האי דלא צוויי הוא לא קחשיב • תוספות דף ע"ו ע"א • ומ"ש
משום דבעי למחני כו' דלית בהו כרת • למה שספק במשנה
דלקמן דחצי שיעור נמי דאורייתא • היה יכול לכתוב גם כן •
דלחצי שיעור תנן אסור • וכדאיתא בגמ' • ומ"ש הר"ב שבת
שבתון דאמור כו' • וכן לשון הרמב"ם • וכ"כ הר"ף • וטעמא
דבילבול הסדר לא ידענא • וכתו בתב דרוז ספרים גורסים •
ובעשור [אך בעשור] • שבת שבתון • [ושבת שבתון] והיתה
לכם • וטעמא דמקרא דובעשור • מנייה נפקא לן פירושא דענוי
לעיל • יכול ישב בחמה וצנינה וצנינה ח"ל (שם) כל מלאכה
לא תעשו • והיינו ההוא קרא דובעשור • דכתיב ביה ועניתם
את נפשותיכם כל מלאכה לא תעשו • וכיון דכתב
לבושין קא מייחיי לכולהו מלמטה למעלה • וי"ש שגורסים שבת

שבתון • אך בעשור • ובעשור • והיתה לכם • ועל אותה גירסא אין אדם יכול ליתן טעם עכ"ל ומ"ש הר"ב דאכילה ושתיה היא אחת •
עיינ בפירושו למשנה ג' • באב"ל ר' ושתיה וברחיזה וכו' • אכילה ושתיה דאקרו ענוי מלגן • כתיב הכא תענו • וכתב
(רבי א"א) ויענך וירעבך • ש"מ דרעבון אקרי ענוי • רחיזה • דכתיב (מלבי"ם א' ב') כי נשאת את ארון ה' אליהם לפני דוד
אזי וכו' התעו ית בכל אשר התענה אזי וכתב התם ש"מ אל ב' י"ז) כי אמרו העם רעב ועיף וצמא • וכתב (משל"כ"ה) מים
קרים על נפש עיפה • ולא כתיב צנפ • ש"מ עיף מרחיזה היא • סיכה דכתיב (דניאל י') לחם וגומר וסודך לא סכתי וכתב (שם)
כי מן היום וגו' ולהתענות • וכתב התו' • דכמה ענווין של צער עשה דניאל • ואכן לא גמרינן אלא סיכה משום דרשא דבמשנה ד'
פ"ט לשבת • מותצה כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו • תהלים ק"ט) ומהוה דרשא לחוד לא סגי • דא"כ לתסר אפילו סיכה שאינה
של תענוג כשתיה להכי • אייתי קרא דדניאל דכתיב ביה להתענות • תשמיש המטה דכתיב (בראשית ד"א) אם תענה את בנותי ואם
תקח נשים תענה מתשמיש • תקח נרות גמי • רב"לך והכלה כו' ומהוה כו' • דאסורא דהו לאו דאורייתא וקראי אסורא
בעלמא • כמ"ש הרמב"ם והרא"ש והלכך הקילו בו דהם אמרו והם אמרו • וא"כ דאורייתא כיון דלא פירשו בהדיא בקרא קילי טפי
דמוסין לחכמים והם יכולין להקל ולהתיר כפי מה שגראה להם • הר"ן • ועיינ ריש מסכת מ"ק • ומ"ש הר"ב והלכה כר"א וכ"כ
הרמב"ם וטעמא הואל ופירשו בגמ' דבריו • המגיד סוף הלכות שבת עשור •

כמה

ב כמיה וכגרעינתה פירוש הכותבת אינה דבוקה לגרעינתה אלא יש בינה לגרעינתה חלל וקמ"לן דנרדך למעד אותו חלל לשער בכמה וכגרעינתה בלבד לא כמוה וכגרעינתה וכחללה דאלת"ה ככולי דוכתי דתנן כוית פירושו עם גרעינו ולא תנן כהדיא אלא הכא הא קמ"לן תוספת והר"ן וז"ל הר"ב שהוא פחות מכביצה כתב הר"ן דיש לנו לטוין שאינה פחותה ממנה אלא מעט דכיון דחד אמורא אחד בגמ' יסירה מכביצה לא מפלגינן מניה מאן דפליג עליה וכך כתב הר"ב במסכת כלים פ"ו משנה י"ב כולא לוגמיו הר"ב העתיק כמלא לוגמיו וז"ל לומר שהגירסא כך היא דהא בגמ' דף ע"ו אמרינן אימא כמלא לוגמיו וז"ל הר"ב ושעור זה באדם בינוני וכו' השעור באדם בינוני הוא פחות מרביעית אבל בשאר אדם הכל לפי גדלו ולפי קטנו דהא הכי תנן בכלים פ"ו משנה י"א דמשערים לפי מה שהוא אדם ומיהו באכילה לא משלגינן אלא אפילו לעוב

א כלים פ"ו
ח"ב ת"ר ס'
פ"ג טו"ח ט'
ת"ר ס"ט ט'
ה"ט
ב"ד ת"י ו"ד
פ"ט ס'
ה"פ כ"ב י"ג
י"ט ת"י פ'
ס' סגנות ה'
י"ט פ"ב ט"ה
שניית עמוד
ה"ד א"ח ט'
ת"ר ס'
ז"ל ס"ט ט"ע
ס"ט כהנה ס"ט
ח"ב
פ"ג

ב האוכל ככורתבת הגסה כמיה וכגרעינתה והשורתה מלא לוגמיו חייבי כל האוכלין מצטרפין לככורתבת וכל המשקין מצטרפין למלא לוגמיו האוכל ושורתה אין מצטרפין ג' אבל ושורתה בעולם א' אינו חייב אלא חטאת אחת אבל ועשה מלאכה חייב שני חטאת א' אבל אוכלין שאינן ראויין לאכיל' ושורתה משקין שאינן ראויין לשתייה ושורתה ציר או מוריס פטור ד' התינוקות אין מענין אותן ביה כ' אבל מחנבין אותם לפני שנה ולפני שנתים בשביל שיהיו רגילין במצות ה' עומדה שהריחה מאכילין אותה עד שתשוב גמ' נפסה חולה מאכילין אותה על פי בקיאיין ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותה ע"פ עצמו עד שיאמר די' ו מ"י

כ ככותבת תמרה גסה והיא פחות מכביצה ואף ע"ג דכל שעורי אכילה כוית היינו משום דכתב בהו אכילה אבל הכא דלא כתב אלא אשר לא תעונה גמירי דבבביר מככותבת לא מיתבא דעתיה והוי מעונה ומהו ק"ל דהצי שעור אסור מן התורה אלא שאין חייבין כרת ולא לוקין אלא על כשעור כמלא לוגמיו כל שאלו יסלקנו לצד אחד יהיה אותו הצד בולט וזרחה נקרא מלא לוגמיו ושעור זה באדם בינוני הוא פחות מרביעית ג' אינו חייב לא חטא' אחת דמחד קרא נפקי אכילה ושתייה וחד שמא הוא אבל ועשה מלאכה מתר"קרא נפקי ומרי שמות נהו: ד אין מענין אותם אין חייבין למנוע מהן מאכל מחנבין אותן לשעות יהיה רגיל לאכול בארבע שעות מאכילין אותו בהמש או בשש כפי כח הבן קודם לשנה שנה א' קודם לפרקו אם התינוק חולה ומש כחו ואינו יכול לסבול קודם לשתייה או שני שנים קודם פרקו אם התינוק בריא ופרקו הוא התינוקת בת י"ג שנה ויום אחד שאין דרכה

להפוך סימנים עד זמן זה ואז היא בת עונשין ופרקו של תינוק היו בן י"ג שנה ויום א' וקודם זה אינו בר עונשין ה עברה שהריחה עובר מריח ריח התבשיל והיא מתאוה לוואם אינה אוכלת שניהם מסוגנים ע"פ בקיאים רופאים מומחין באומנתן אין שם בקיין מאכילין אותו ע"פ עצמו הכי מפרשא מתניתין בגמרא דד"א דסומכים על דברי בקיין בזמן שהחולה אומר אינו צריך או שותק אבל אמר צריך אין שם בקיין כלל כלומר אין בקיאותן חשובה לבלום אבל מאכילין אותו ע"פ עצמו ואע"פ שהבקיין אומרים אינו צריך ו בולמים

אלך הבשן מחייבים בככותבת וטעמא אמרינן בגמ' דבאכילה קים להו לרבנן דבהכי מיתבא דעתיה ומיהו כולי עלמא עובא ועוב מלך הבשן פורתא והשתיה בדקיה מיתבא דעתיה דבדבריה לא מיתבא דעתיה ומש"ה לענין דלאו ביהובא דעתא הוא בטל עולם הן טעון דביטולית כמ"ש סס הר"ן והא דאמרן פחות מרביעית כתב הר"ן לא קאינא שפיר כהאי פחות מרביעית כמה הוא בציר מניה האוכל והשתייה אין מצטרפין דאע"ג דמחד שמא נהכו דלקמן הואיל משום יחובא דעתא הוא והאי לא קמיתבא דעתיה כדאיתא בגמ' ג אינו יחיב אלא חטאת אחת כתב הר"ב דמחד קרא נפקא כו' כדאיתא דף ע"ו בגמרא שאלמר (רברים י"ד)

וגתה כה"ף בכל אשר תאוו נפשך בבקר ובצאן בין ובשנה שנה שתייה הוא דיליף שנה שנה שנה וקרייה רחמנא והכלת דאלו אין איכא למימר על ידי אנדרון שהוא מין מאכל שמתקן בו יין אוכלין שאינן ראויין לאכילה כעון עשבים המרים או שרפים האלושין רחוב"ס פ"ב מהלכות שבתות עשר משקין שאינן ראויין לשתייה וספה ציר וכו' הרמב"ם (סס) כתב בגון ציר כו' וכן העתיק הטור סוף סימן קר"ב ופירש ציר ומוריס עיין משנה ד' פ"ז דגדרים ה עברה שהריחה כתב הר"ב עובר מריח ריח התבשיל וכו' וכן כתב רש"י וז"ל דקדקו לפרש כן מהני עובדי דאיתיהו בגמ' ההוא עברה דארחא לחישו לה ואילתשה קרי עליה צטרס אררך בצטן וגו' ונפק מניה ר' יוחנן והיה עוברה דארחא ולחישו לה ולא אלתשא וקרו עליה זורר רשעים מרחם וגו' ונפיק מניה שבתאי ארר פירי הא קמן דמלד העובר בא התאוה שהוא מריח ומתאוה שהרי בידו לחור בו ואם אין שם בקיין כו' כתב הר"ב מתני' מפרשא בגמ' דד"א כו' בזמן שהחולה אומר אינו צריך ואמרין חובא פי' שעות נקט ליה מחמת חוליו אבל אמר צריך כו' דלכ יודע מרת נפשו ומשום דאספק נפשות להקל הילכך כי אמר צריך תלינן בלכ יודע ולא משום חובא אלא קים ליה בגוויה טפי וכי אמר אינו צריך תלינן בחובא כו' דברים

ל"ז

ז בולמוס חולי האוחז מחמת רעבון ומסוכן למוט וכשמראיתו חוזרת בידוע שנתרפא : כלל שוטה . רוח רעה שורה עליו וסימנים שלו פיו פתוח . ריחו נטף . אוניו סרוחות . ונבו מונחת לו בין ירכותיו . ומהלך על גדי ר"ה . וי"א חף גזבת ואין קולו נשמע : אין מאכילין אותו מחזר כבוד שלו . ואע"פ שנהגו הרופאים ברפואה זו . אינה רפואה גמורה להתיר לו אסור בהמה עמאה על כך : ור' מתוא בן בן חרש מתיר . קסבר רפואה גמורה היא ואין הלכה כר' מתוא בן חרש : החושש בשינוי . שמתחיל בשר החניכס להתאכל ומשם הולך לחיך ולגרונ : מטילין לו סם . שורש עשב לרפואה . וכל ספק נפשות דוחה את השבת . כל לאתוין כגון דפשיטא לן דבשבת זו לא ימות . אלא ספק שאם לא יעשו לו היום . שמת ימות לשבת הבאה . וכגון דאמדוהו לשבת סם זה לתניא יומי . ויומא קמא שבתא . מהו דתימא לעכבינהו עד לאורתא כי הכי דלא ניתול עליה תרי שבתא קמ"ל : ז מפקחין עליו חופרין את הגל ומחפסין אחריו . ואם בדקו עד חוטמו בין מלמעלה למטה . בין מלמטה למעלה ולא מצאו בו נשמה בידוע שהוא מת ושוב איך יפקחין עליו . דכתיב (בראשית ז) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו : מצאוהו חי מפקחין עליו . לא נזרכה אלא שראו בו שא"א שיחיה . אלא חיי עשה ומיד הוא מת קמ"ל דמפקחין עליו בשביל אותן חיי עשה : מת אין מפקחין עליו . הא קמ"ל דאפילו לדברי האומר מצילין את המת מפני דליקה בהא מודה דאין מפקחין דגבי דליקה התיירו לטלטל המת ולהוציאו דאי לא שרית ליה אתי לכבוי . מתוך שאדם כהול על מתו . אבל הכא אי לא שריית ליה לפקה את הגל מאי אית ליה למעבד דתהוי אסורא דאורייתא . דגשרי הא מקמי הא : ח הטאות ואשם ודאי . מכפרים עם התשובה . ולא חש התנא להזכירה דמסתמא כשהוא מביא הטאות ואשמו כבר עשה תשובה שאם לא היה מתחרט . לא היה מביא קרבן : אשם ודאי . כגון אשם בזילות אשם מעילות על :

ן מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים עד שיאירו עיניו . מי שנשבו בלב שוטה . אין מאכילין אותו מחזר כבוד שלו . ורבי מריתא בן חרש . מתיר . ועוד אמר רבי מריתא בן חרש . החושש בגרונו . מטילין לו סם בתוך פיו בשבת . מפני שהוא ספק נפשות . וכל ספק נפשות דוחה את השבת : ז מי שנפלה עליו מפולת . ספק הוא שם . ספק אינו שם . ספק חי . ספק מת . ספק עבו"ס . ספק ישראל . מפקחין עליו את הגל . מצאוהו חי מפקחין עליו . ואם מת יניחיהו : ח הטאות ואשם ודאי . מכפרין . מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה . תשובה מכפרת . על

ז דברים טמאים . הם הדברים האסורים כשקלים ורמשים ובהמה עמאה וזולתם הרמז"ס צפירושו . וכתב בכסף משנה פי"ד מהמ"א . דאף על גב דתנא ביה"כ עסיק קמ"ל אפילו דברים טמאים . לומר דא"צ לחזור אחר דברים המותרים וכו' : עד שיאירו עיניו . ולסון הר"ב וכשמראיתו חוזרת . וכן לשון רש"י והר"ן ומלאנו למראה עיניו ישעיהו י"א ג' לכך אין להגיה ראותו : אין מאכילין אותו מחזר כבוד שלו . פירש הר"ב שאינה רפואה גמורה . וכ"כ רש"י ו"ל הרמז"ס . זה אינו מועיל אלא בדרך סגולה ואין עובדין על המנות . אלא ברפואה בלבד ר"ל בדברים המרפאים צטבעוהו דבר אמתי הוציאו הדעת והנסיון הקרוב לאמת . אבל להתרפאות בדברים שהם מרפאין בסגולתן אסור כי כחם חלש אינו מזד הדעת ונסיונו רחוק והיא טענה חלושה מן הטוען : החי' שש בגרונו . ול' הר"ב החושש בשינוי ופי' שמתחיל בשר החניכס בו . כן פירש"י בעובדא דרבי יוחנן חש בצפדינא דמייטי בגמ' אהך מתקיתין . והר"ן והרא"ש כתבו לשון המשנה החש בפי' . ול' הטור החושש בשינוי . צ"ס שכ"ח : וכל ספק נפשות דוחה את השבת . דכתיב (עקרא י"ה) אשר יעשה אותם האדם וחיבהם . ולא שימות בהם פירש"י אשר יעשה אותם האדם מיתה אלא מחללין על הספק . הכי מסיק בגמ' דף פ"ה ע"ב : ז ספק הוא שם . וכו' . מפרשין בגמ' . דהכי קאמר דלא מצעיא ספק הוא שם . ספק אינו שם . דאם איתא דחי הוא מפקחין עליו . אלא אפילו ספק חי ספק מת מפקחין עליו ולא מצעיא ספק חי ספק מת דישראל הוא . אלא אפילו ספק עבו"ס ספק ישראל מפקחין עליו . וכתבו התוספות . דהיינו טעמא דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב . משום דכתי' וחי בהם ולא שימות בהם שלא יוכל לבא בשום ענין לידי מיתת ישראל : מפקחין עיין משנהו' פ"ח דפסחים : ח ואשם ודאי . דאלו אשם תלוי . אע"ג דכתיב ביה כפרה (שם ה) וכפר עליו הכהן על שגבתו אשר שגב : עד שידע לו שדלתי הטא ויביא הטאת . אי נמי הכך אין אחר מכפר כפרתו . אשם תלוי אחר מכפר כפרתו דתנן (במשנה ד' פ"ז דכריתות) חייבי הטאות ואשמום ודאין . שעבר יום הכפורים חייבין . אשמות תלוין פטורין . גמרא : מכפרין פירש הר"ב עם התשובה ולא חש למיתנה וכו' . שאם לא היה מתחרט . כו' . שזו עיקר התשובה וז"ל הרמז"ס והתשובה הוא שיתודה אדם על עונותיו לפני השם ויתנחם על מה שחטא ויקבל עליו שלא ישוב לאותו עון לעולם . אמר בידיו והפרישה מן העון . ומודה ועוזב ירוחם . (פסלי ב"ה) ואמר בארעה על העון . כי אחרי שובי נחמתי (ירמיה ל"א) :

א פנ"י
פי"ד חכ"א
פי"ד ע"ב פ"ה
שבת ע"א
פיר"א פ"י
תרי"א פ"ט
ה"ס טור פ"ט
סי' כ"ט
ג פנ"ד ע"א
תרי"א פ"ט
ד פ"ה
ה תרי"א פ"ט
תוספת ה"ג

על

א"ל ס"ט
ה"ל ס"ט
ב"ד ס"ט
ה"ל ס"ט
ס"ט

על עבירות קלות וכו' . מ"ש הר"ב ומסקנא דמלתא בגמ' . שאם הויד וכו' . אינו זו וכו' . לארבעה כתובי' כתיבי' נאמר
(ירמיה י"ג) שובו בני ישראל ארץ מצבותיכם למדת . שיש עבירה שמכזרת בהשיבה לבדה . ונאמר (ויקרא י"ו) כי
ביום הזה יכפר עליכם למדת שיש עבירה שזריכה י"כ . ונאמר (תהלים פ"ט) ופקדתי בשבת פסעם ובנגעים עונם . למדת שיש
עבירה שזריכה יסורין ומסכתא הקל לקלה והאמור לחמורה . ונאמר (ישעיה כ"ט) וגילה באזני ה' צבאות אם יכופר העון הזה
לכם עד תמותיו . למדנו שיש
עבירה שאין לה כפרה אלא
במיתה . וזוהי חלל השם . פירש
הר"ב חוטא ומחטא אחרים .
וכדפירש"י . ובגמ' משמע דכל
שעושה עבירה ואחרים למדין
ממנו לנהוג ב"כ קלות בדבר .
מקרי חלול השם . דהיינו מחטא
אחרים . והיינו דלעיל מהך
קרא' כתיב ויקרא ה' וגו' לבני
ולמספד וגו' . והנה הרב בקר
ושחוט לאו' וגו' . כביכול לפניו
יש אבלי' והם אוכלים ושומחים .
והרואים כך . סוברים דלית דין
ודלית דין אין לך חילול השם
גדול מזה . (ועיין בפ' הר"ב
משנה ט' פ"ה דאבות ועוד שם
פ"ג משנה י"א וסוף פ"ד) ומ"ש
ואם שגג וכו' החטאת מכפרת
מסיים הרמב"ם או שחטא חטא
שהוא חייב עליו אשם ודאי והביא
אשמו . ומ"ש הר"ב . אבל בזמן
שיש שם עביר כו' . כדתנן
במשנה' פ"ק דשבועות ע"ש .
ט אין יה"כ מכפר . כמו
אמרס אין מספיקין
בידו לעשות תשובה . ולפיכך לא

על עבירות קלות . על עשה . ועל לא
תעשה . ועל החמורות . הוא תולה . עד
שיבא יה"כ מכפר : ט האומר אחטא
ואשוב . אחטא ואשוב . אין מספיקין בידו
לעשות תשובה . אחטא ויום הכפורים
מכפר . אין יה"כ מכפר . עבירות שבין
אדם למקום . יוה"כ מכפר . עבירות שבין
אדם לחבירו . אין יה"כ מכפר . עד שירצה
חבירו . את זו דרש רבי אליעזר בן עזריה .
(ויקרא י"ג) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו .
עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר .
עבירות שבין אדם לחברו . אין יה"כ מכפר .
עד שירצה את חברו . אמר רבי עקיבא .
אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין .
מי מטהר אתכם . אביכם שבשמים .
שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים
טהורים וטהרתם . יאמר (ירמיה י"ד) מקוה
ישראל' מה מקוה מטהר את הטמאים .
אף הקב"ה מטהר את ישראל :

סליק מסכת יומא

מסכת

על עשה ועל לא תעשה . תעשה שיש בה מלקות .
תשובה תולה ויה"כ מכפר .
ומסקנא דמלתא בגמ' שאם הויד
בעשה ובלאו היתק לעשה .
או שגג בלא תעשה שיש בו
מלקות ועשה תשובה . אינו זו
משם עד שמוחלין לו . ואם
הויד בלאו שיש בו מלקות .
תשובה תולה ויה"כ מכפר .
ואם שגג בחייבי כריתות ומיתות
בית דין החטאת מכפרת עם
התשובה . ואם הויד בהם .
תשובה ויה"כ תולין ויסורין
ממקדן . וה"מ שלא חלל את
השם כלומר שלא חטא והחטיא
אחרים . אבל אם חלל את
השם אין כפרתו נגמרת עד
שימות . וכל זה בזמן שאין שם
שעיר המשתלח אבל בזמן שיש
שעיר המשתלח הוא מכפר על
כל העבירות קלות וחמורות .
חוץ מעבירות שבין אדם לחברו
שאין מתכפר לו עד שירצה את
חברו : ט אחטא ואשוב
אחטא ואשוב . תרי זמני אין
מוספיקין בידו וכו' שבין שעבר עבירה . ושנה בה' שוב אינו
פורש ומונה . לפי שדומה עליו כהיתר :

סליק מסכת יומא

פרק

לפי שמהר"ך היסרה הוא שיבור לו האדם בעצמו להקדש ולטהר . ואז כשבא
לטהר אסייעין לו וע"ז אמר לפני מי אתם מטהרים . ומפני שלפעמים לפי שיצר לב האדם רע עליו . לא יוכל להתגבר עליו לטופו
ליטהר בתשובה . והוא רחום לכפר עון יעוררהו ובימין נדקו יתמכהו . לבלתי ירח ממנו נדח . וז"ש מי מטהר אתכם ובמחוי דפייס
כתח שנאמר וזרקתי עליכם וזהו בלי התעוררות האדם . אלא הוא ברחמיו מטהרם . וכן זה הכתוב נאמר ביהוה קהל ל"ז . בן אדם
בית ישראל יושבים על ארמתם ויטמאו וגו' . ואשפוך וגו' . ואפי' וגו' . ויבא אל הגוים וגו' . ויחללו וגו' . לא למענכם וגו' .
וקדשתי את שמי המחולל וגו' . ולקחתי וגו' . וזרקתי וגו' . * הרי שנאמר שא"ע שמתחללין הש"י אפי' בבואם בגלות החל הזה
על כל זה ולקחתי וזרקתי . והדר מיייתי קרא דמקוה אמאי דפתח הש"י מטהר את הבא לטהר . דהכי כתיב (ירמיה י"ד) אם
עויתי ענו בגו' . כי רבו משובתינו לך חטאנו מקוה ישראל מושיעו בעת צרה הרי שאמרי שהתודו על חטאם אמרו מקוה זה
דומה לטהרת מי מקוה שמתהרס הבא ונכנס וטובל בתוכו . כן הבא ונכנס ת"ת כנפי שכינתו יתבדק . הוא מוסבה בצל כנפיו
ומסייע להטהר . כך נ"ל והש"י ברחמיו יטהרנו . מכל טומאתינו . ולבית קדשו יקבץ נפולותינו . במהרה בימינו . אמן ואמן :

סליק מסכת יומא

כתב

כתב הרמב"ם בא לסיים דבריו בשלש רגלים וקידם זה דבר על פסחים ונשאר לו לדבר על ענין סכות ושבועות ולא נמצא לו מה שידבר בשבועות לא דברים מיוחדים בכל י"טן והיא מסכת ביצה והקדים סוכה על ביצה לרוב המצות שיש בסוכות ע"כ ר"ל סוכה ונטיילת הד' מינים וניסוך המים ומ"ש שלא נמצא לשבועו דברים מיוחדים ואע"פ שיש לחם הבכורי וזבחי שלמים אידי דווערן לא חיבר מהם מסכתא מיוחדת וזמניחם במקומם שבסדר קדשים ומפני כן חיבר גם שמה דיני העומר שבפסח ונכספ' יוחסין בשם רב שירא ב"ר סדר יומא תנינן מס' סוכה דבתר י"ה"כ הוה ומג גדול הוא וצתרה י"ט דחד ענינא הוה :

א עירובין ב
מ"י פ"ד מה
סוכה ט"ז ע"ב א"ס
ט' תרל"ג סעי' א'
ב כ סס סעי' ט'
ג ת"י ט"ז ע"ב
ד א"ס ט' תרל"ג
ה ס"ט סעי' ט'
ו ס"ט א"ס ט'
ז תרל"ג סעי' א'

מסכת סוכה

מסכת סוכה

פרק א סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה דסוכה דירת עראי בעינא דכתיב (דברים י"ו) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים אמרה תורה עשה סוכה לשבעת ימים ולמעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע ור"י מכיר דסכר סוכה דירת קבע בעינן ואין הלכה כר"י ושאינה גבוהה עשרה עפמים פסולה דדירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה : וש"מ לה ג' דפנות דכתיב בסוכת בסוכת בסוכות שנים מסרים ואחד מלא חד לכך דפירוש סכה סכך פשו להו חלחא לג' דפנות אחיה

פ"א למעלה

מעשרים אמה פסולה כתב הר"ב דסוכה דירת עראי כו' ולמעלה מד' אין אדם עושה כו' שצריך לעשות יתדותיה ומחיצותיה קבוע קבוע וא"ל דבבבין קבוע קבוע (שלא לעשותו אפילו בלמטה מד') דודאי דלא ה"ל רחמנא לצוות מה שאי אפשר לעמוד עליו דבאיה דבר נשער אס הבנין ראוי לשבעה בלבד או ליותר מכן אלא בשעור שאפשר שיעשה בו דירת עראי תליא מלתא הר"ן :

מסכת סוכה

פרק א סוכה

שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה רבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאיין לה שלשה דפנות ושחמתה מרובה מצילתה פסולה סוכה

עשרים אמה עיין בפירוש הר"ב רפ"ק דערובין : פסילה בגמרא פריך דבבבין ריש פרק דערובין תני ככה"ג דהכא ותני ימעט ומ"ש דהכא תני פסולה ומשני סוכה דאורייתא תני פסולה דכל כמה דלא מתקנה הויא פסולה מימות משה רבינו ע"ה שנתן מדתו אבל מבוי דרבנן ועבדו מתחילין להראות שיעורו מאי פסלית שייך לומר הלכך תני ימעט כ"כ רש"י ובתוספת מפרש בע"א א"כ סוכה נפשי מיליה לענין גובה ולענין דפנות ולענין סכך וכי הוה תני בדמא תקנתא מבעי לומתי צכולהו הלכך כללינהו לכולהו בלישנא דפסולה דלעולם ילמד אדם לתלמידיו כלשון קצרה :

הלכה למשה מסיני ובצריה לדופן חדא ואוקמיה אטפח נשאר שתי ההלכות אפילו טפח לפיכך סוכה שיש לה שתי דפנות זו אל זו עושה דופן ג' שיש בו טפח וזשה ומעמידו פחות מג' מונך לאחד משתי הדפנות שכל פחות מג' כלבד דמי ונחשב כאלו הוא דופן של ד' טפחים זמנא רוב דופן עשוי והרי יש לכופה זו ג' דפנות וצריך לעשות לה צורת פתח ואם שתי הדפנות הם זו כנגד זו וביניהן מפולש מביא פס שיש בו ד' טפחים וזשה ומעמידו בפחות מג' מונך לאחד משתי הדפנות ונחשב כאלו יש בפס זה ז' טפחים שהוא שעור הכשר סוכה לארבעה ולרחה שהסוכה צריכה שתהא ז' על ז' כדי שתהא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו ז' על ז' לראשו ורובו וטפח על טפח לשלחנו : ושחמתה מרובה מללתה פסולה הא בשוין שהחמה ככל כשירה ודוקא שהן שוין מלמטה בקרקעית הסוכה דכידוע שלמעלה בסכך צלתה מרובה מחמתה דאמרי אנשי כוזא מלעיל כאיבתירא מלרע :

ושאינה גבוהה עשרה פירש הר"ב דדירה סרוחה היא כו' הלכך אפילו היא גבוהה מ' אלא שהצ"ח יורדין לתוך הארבעה דחמתן של ההצ"ח מרובה מללתן ואימא דלא למעוטיקמ"לן דמשום דירה סרוחה פסולה כדאיתא להאי דינא בגמרא דף ד' אבל לענין שעור גובה ו' עצמו הא מסקינן בגמרא דף ה' ע"ב דלרבי מאיר משנה ו' פרק ו' דכלים דהלכה כמותו דכל אמה אפי' דכלים צאמה בתו' ילפינן לה מכרובין שבמשכן דכתיב גביהו (שמות כ"ה) עומדים שנובהו דארון אמה ומחנה שכן ט' טפחים והכפרת עוביו טפח דליף ממסגרת דשלחן וכמו דבמקדש דשלמה היו מגיעים הכרובים עד שליש גובה הבית ה"ג במשכן וגובהו במשכן א' אמות שהן ס' טפחים שהשליש ד' טפחים נמצאו הכרובים פורשי כנפים על הארון כי טפחים חלל וקרי להו סכך ולר"י דמס' כלים דלא הוה אלא צאמה בת ה' אמרי' דהלכתא גמירי לה מהלכה למשה מסיני ושאיין לה ג' דפנות מ"ש הר"ב צורת הפתח פירושו כמ"ש דערובין רפ"ק וגבי פס ד' לא כתב הר"ב צורת הפתח ואפשר דסובר דכשעושה בפס ד' וזשה בסמוך לא בעינן צורת הפתח הואיל ויש בו הכשר סוכה כשאתה מעמידו בפחות מג' אבל הרמב"ם כתב שז"כ צריכה צורת הפתח והר"ש והר"ן כתבו שיש בזה מחלוקת בין הפוסקי' ומש"הו' עלו לראשו ורובו ל' הירושלמי דגברא זמנא יתיב ועיין משנה ז' פ"ב ושחמתה מרובה מללתה פי' למטה וא"כ הן שוים למעלה ואפי' הכן פסולה משום דמיעוט הכל דלמטה בטלה לגבי חזיתה שהיא מרובה ממנה הר"ן ע"פ פירש"י ז' לעיין לקמן משנ' ח' ואימתיקרא סכת הר"ב פירשו הרא"ש ז' מבעי נחושא ורשב יוסף מזוזא :

בית